

EUROPEISKA UNIONEN

Interreg
Botnia-Atlantica

Europeiska regionala utvecklingsfonden

Ohjelma-asiakirja

Interreg V-A Ruotsi – Suomi – Norja

Botnia-Atlantica

2014 – 2020

Euroopan Komission hyväksymä 1 lokakuuta 2019, voimaantulo 28 toukokuuta 2019

Sisältö

1.	Strategia, jonka avulla yhteistyöohjelmalla pyritään edistämään unionin älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun strategiaa ja saavuttamaan taloudellinen, sosiaalinen ja aluekeskeinen yhteisöllisyys	5
1.1.	Kuvaus yhteistyöohjelman strategiasta, jonka avulla pyritään edistämään unionin älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun strategiaa ja saavuttamaan taloudellinen, sosiaalinen ja aluekeskeinen yhteisöllisyys.	5
1.1.1.	Perustelut temaattisten tavoitteiden ja vastaavien investointiprioriteettien valintaan, jotka koskevat kumppanuussopimusta, ja jotka perustuvat alueellisesti ja soveltuvien osin kansallisesti tehtyyn tarveanalyysiin, mukaan lukien sellaiset tarpeet, jotka on määritetty oleellisissa maakohtaisissa suosituksissa ja hyväksytty EUT-sopimuksen artiklan 148.4 mukaisesti, etukäteisarviointi huomioiden.....	18
1.2.	Rahoituksen jakoperusteet	20
2.	Toimintalinjat	25
2.1.	Toimintalinja Innovaatio	25
2.1.1.	Investointiprioriteetti.....	25
2.1.1.1.	Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset.....	25
2.1.1.2	Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet	27
2.1.1.3	Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa	27
2.1.2.	Investointiprioriteetti.....	30
2.1.2.1.	Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset.....	30
2.1.2.2	Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet	32
2.1.2.3.	Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa	32
2.1.2.4	Aktiviteettien indikaattorit	33
2.1.3.	Tuloskehys	34
2.1.4.	Tukitoimiluokat..... Fel! Bokmärket är inte definierat.	
2.2.	Toimintalinja Elinkeinoelämä.....	36
2.2.1.	Investointiprioriteetti.....	36
2.2.1.1.	Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset.....	36
2.2.1.2.	Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet	38
2.2.1.3.	Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa	38
2.2.1.4.	Aktiviteettien indikaattorit	39
2.2.2.	Tuloskehys	40
2.2.3.	Tukitoimiluokat.....	41
2.3.	Toimintalinja Ympäristö	43
2.3.1.	Investointiprioriteetti.....	43
2.3.1.1.	Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset.....	43
2.3.1.2.	Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet	45

2.3.1.3	Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa	45
2.3.1.4	Aktiviteettien indikaattorit	46
2.3.2.	Investointiprioriteetti.....	46
2.3.2.1.	Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset	46
2.3.2.2.	Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet	49
2.3.2.3.	Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa	49
2.3.2.4.	Aktiviteettien indikaattorit	50
2.3.3.	Tuloskehys	51
2.3.4.	Tukitoimiluokat.....	52
2.4.	Toimintalinja Kuljetus	53
2.4.1.	Investointiprioriteetti.....	53
2.4.1.1.	Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset	53
2.4.1.2.	Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet	55
2.4.1.3.	Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa	55
2.4.1.4.	Aktiviteettien indikaattorit	56
2.4.2.	Tuloskehys	57
2.4.3.	Tukitoimiluokat.....	58
2.5.	Toimintalinja Tekninen tuki.....	59
2.5.1.	Erityistavoitteet ja odotetut tulokset.....	59
2.5.2.	Tukea saavat toimenpiteet ja miten niiden odotetaan edistävän erityistavoitteita	59
2.5.3.	Aktiviteettien indikaattorit, joiden odotetaan vaikuttavan tuloksiin.....	60
2.5.4.	Tukitoimiluokat.....	61
3.	Rahoitussuunnitelma	62
3.1.	Määrärahat Eakr:ltä.....	62
3.1.1.	Yhteenlasketut määrärahat Eakr:ltä ja kansallinen vastinrahoitus	63
3.1.2.	Jako toimintalinjan ja temaattisen tavoitteen mukaan	65
4.	Integroitu menettelytapa aluekeskeisessä kehityksessä	66
4.1.	Miten suunnitellut tukitoimet edistävät makroalue- ja meristrategioita, asianomaisten jäsenvaltioiden toteamien ohjelma-alueen tarpeiden mukaan, ja ottaen huomioon, soveltuvien osien, strategioissa ilmoitetut strategisesti tärkeät hankkeet.....	66
5.	Yhteistyöohjelman täytäntöönpanosäännökset	68
5.1.	Tärkeät viranomaiset ja elimet	68
5.2.	Menettely yhteisen sihteeristön perustamisessa.....	68
5.3.	Hallinto- ja seurantajärjestelmän lyhyt kuvaus	69
5.4.	Vastuunjako osallistuvien jäsenmaiden välillä, jos hallintoviranomainen tai komissio asettavat niille rahoitusoikaisuvaatimuksia.....	72
	Euron käyttö	74

5.5.	Osaluolten myötävaikutus	74
6.	Koordinointi	80
7.	Tuensaajien hallintotehtävien vähentäminen	82
8.	Yleiset periaatteet.....	83
8.1.	Kestävä kehitys	83
8.2.	Yhtäläiset mahdollisuudet ja syrjinnänvastaisuus.....	83
8.3.	Tasa-arvo.....	84
9.	YHTEISTYÖOHJELMAN LAATIMISEEN OSALLISTUNEET TOIMIJAT	86

Liitteet:

1	Botnia-Atlantica-ohjelma-alueen kartta 2014–2020.....	93
2.	Yhteenvetoanalyysi Botnia-Atlantica-alueella havaituista haasteista, mahdollisuuksista ja rajat ylittävistä lisäarvoista.....	94
3.	Hankkeiden valintaperiaatteet.....	96
4.	Horisontaaliset kriteerit.....	99

1. STRATEGIA, JONKA AVULLA YHTEISTYÖOHJELMALLA PYRITÄÄN EDISTÄMÄÄN UNIONIN ÄLYKKÄÄN, KESTÄVÄN JA OSALLISTAVAN KASVUN STRATEGIAA JA SAAVUTTAMAAN TALOUDELLINEN, SOSIAALINEN JA ALUEKESKEINEN YHTEISÖLLISYYS
- 1.1. Kuvaus yhteistyöohjelman strategiasta, jonka avulla pyritään edistämään unionin älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun strategiaa ja saavuttamaan taloudellinen, sosiaalinen ja aluekeskeinen yhteisöllisyys.

Maiden rajojen yli tapahtuvan yhteistoiminnan kautta ohjelma voi lisätä kestäväällä tavalla innovaatiokapasiteettia, vahvistaa elinkeinoelämää sekä kehittää luonto- ja kulttuuriperintöjä ja hyviä itä-länsisuuntaisia liikenneyhteyksiä.

Tausta

Suomi, Norja ja Ruotsi ovat suoriutuneet yleisesti ottaen hyvin Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamisessa, vaikkakin jäljellä on vielä monia haasteita. Esimerkiksi työttömyys on edelleenkin suurta nuorten ja heikossa asemassa olevien ryhmien keskuudessa (etenkin kolmansien maiden kansalaisten ja maahanmuuttajataustaisten henkilöiden keskuudessa). Kilpailutilannetta uhkaavat lisäksi yritysten vähentyneet tutkimus- ja kehitysinvestoinnit sekä innovaatiotulosten riittämätön kaupallistaminen.

Ohjelma-alueen alueelliset erot ovat pieniä verrattuna muihin EU-jäsenvaltioihin. Kansallisten 2020-tavoitteiden saavuttamisessa on kuitenkin selkeitä eroja alueen sisällä. Maantieteelliset ja ilmastolliset edellytykset luovat erityisiä tarpeita ja haasteita. Ruotsin alueen sisäosissa on suuria, harvaan asuttuja alueita sekä pieniä paikkakuntia ja kyliä sekä rannikolla suurempia kaupunkeja. Alueella vallitsee ankara talvi-ilmastot, ja julkiset liikenneyhteydet toimivat lähinnä etelä-pohjoissuunnassa. Nämä tekijät asettavat erityisiä haasteita älykkään, kestävä ja osallistavan kasvun aikaansaamiseksi. Norjan rannikolla on liikenneväyliä, mutta harvat niistä kulkevat itään. Koko alueelle yhteistä on se, että se sijaitsee kaukana Euroopan taloudellisesti vahvempien alueiden markkinoista. Alla kerrotaan, miten EU 2020 -strategian eri osia käsitellään ohjelmassa:

Älykkääseen kasvuun tähtäävässä Eurooppa 2020 -strategiassa keskitytään neljään tavoitteeseen, jotka tukevat Euroopan myönteistä kasvua vuoteen 2020 saakka. Nämä neljä tavoitetta liittyvät tutkimukseen ja kehitykseen, työllisyyteen, korkeamman asteen koulutukseen ja toisen asteen koulutukseen.

Ohjelma-alueella on yhteisiä resursseja, sekä luonnonvaroja että hyvin koulutettuja henkilöitä, jotka voivat erilaisten yhteistyömuotojen ja klustereiden muodostamisen kautta edistää osaltaan ohjelma-alueen kasvua. Botnia-Atlantica-alueen toisiaan täydentävien tietoympäristöjen yhteistoiminta edistää älykkään kasvun tavoitteen saavuttamista.

Ohjelma-alueen eri osien elinkeinorakenteessa on eroja; painopiste vaihtelee palveluelinkeinojen ja tavarantuotannon välillä. Toisiaan täydentävien toimialojen ja alueiden yhteistoiminta voisi vaikuttaa myönteisesti älykkääseen kasvuun.

Pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritykset) tuottavuus on syrjäisillä ja harvaan asutuilla alueilla yleensä alhaisempi kuin alueellisissa keskuksissa tai suuremmissa kaupungeissa. Tämä selittyy osittain sillä, että pk-yritykset toimivat paikallisesti ja jäävät usein jälkeen uuden tekniikan ja innovaatiosovellusten käytössä. Lisäämällä rajat ylittävää vuorovaikutusta pk-yritykset voivat lisätä myös innovaatiokapasiteettiaan. Älykkään kasvun tavoitteen täyttymistä tuetaan ohjelmassa luomalla kilpailukykyisempiä innovaatioympäristöjä ja panostamalla hankkeisiin, jotka lisäävät pk-yritysten välistä yhteistyötä, sekä pk-yritysten ja

yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten välistä yhteistoimintaa. Siten lisätään myös ohjelma-alueen edellytyksiä houkutella korkeasti koulutettuja henkilöitä ja saada heidät jäämään alueelle.

Kestävässä kehityksessä pyritään resurssitehokkaampaan, vihreämpään ja kilpailukykyisempään talouteen. Tähän sisältyy riippuvuuden vähentäminen fossiilisista polttoaineista, ympäristön suojeleminen, päästöjen vähentäminen ja biologisen monimuotoisuuden ylläpitäminen. Eurooppa 2020 -strategiassa on kolme kestäväään kasvuun pyrkivää tavoitetta: kasvihuonekaasupäästöt, energiatehokkuus ja uusiutuvan energian käyttö.

Kestävä kasvu on integroitu kaikkiin temaattisiin tavoitteisiin ja ohjelmassa valittuihin investointiprioriteetteihin. Ohjelman ympäristöä käsittelevässä toimintalinjassa ja valituissa investointiprioriteeteissa on toimenpiteitä, joilla on selkeä yhteys kestäväan kasvun tavoitteeseen. Kestävyyssnäkökulma on kuitenkin tärkeä myös ohjelman muissa panostuksissa, esimerkiksi uuden tiedon sekä uusien tuotteiden ja menetelmien kehittämisessä. Toinen esimerkki on selvitys ympäristöystävällisistä kuljetusratkaisuista, jotka lyhentävät matkaan kuluvaa aikaa ohjelma-alueella ja siihen liittyvillä alueilla.

Osallistava kasvu merkitsee sitä, että yhä useammat EU:n alueen asukkaat pääsevät työmarkkinoille, että ihmisiä kaikissa ikäryhmissä valmistellaan muutoksiin investoimalla osaamisen kehittämiseen ja että työmarkkinat ja hyvinvointijärjestelmät modernisoidaan siten, että kasvusta on hyötyä kaikille EU-maille.

Osallistava kasvu on otettava huomioon ohjelman kaikissa tukitoimissa ja ohjelman puitteissa toteutettujen aktiviteettien on houkuteltava toimijoita monilta eri alueilta. On syytä korostaa, että Suomi, Norja ja Ruotsi, ja erityisesti Botnia-Atlantica-alue, ovat tässä tavoitteessa jo suhteellisen pitkällä verrattuna moniin muihin EU-maihin. Pitkäaikaistyöttömyys ja köyhyyden riski ovat ohjelma-alueella alhaisempia kuin ohjelmaan osallistuvassa kolmessa maassa sekä EU-alueella keskimäärin. Väestö on ohjelma-alueella korkeammin koulutettua kuin ohjelmaan osallistuvassa kolmessa maassa, sekä EU:ssa keskimäärin. Syrjäinen sijainti aiheuttaa kuitenkin sen, että saavutettavuus on ohjelma-alueella heikompi kuin EU:ssa keskimäärin.

Ohjelma-alue

Ohjelma-alueella on kaksi maiden välistä rajaa: meressä kulkeva raja Suomen ja Ruotsin välillä, ja Ruotsin ja Norjan välinen maaraja. Meressä kulkevaan raja-alueeseen kuuluu Merenkurkku ja sen pohjois- ja eteläpuolella olevat Pohjanlahden alueet. Merenkurkku on Pohjanlahden kapein kohta, joka on historiallisesti muodostanut luonnollisen väylän maiden välille.

Pohjanlahden meri ja saaristo ovat molemmilla puolilla oleville alueille yhteinen intressialue ja resurssi. Yhteisen geologisen historian muodostama merellinen perintö on perusta myös yhteiselle maailmanperinnölle, joka koostuu Korkeasta rannikosta ja Merenkurkun saaristosta. Maailmanperintöä hallinnoi yhteinen maailmanperintötoimikunta. Maiden rannikkojen läheisyys edellyttää myös maailmanperintöalueen ulkopuolella yhteisiä ratkaisuja, joiden avulla voidaan seurata veden laadun ja merenpohjan kasvillisuuden tilannetta. Esimerkiksi mereen perustettavat tuulivoimalat, putki- ja kaapeli-asennukset sekä muut rakenteet edellyttävät yhteydenpitoa ja koordinoituja toimenpiteitä.

Ruotsin ja Norjan välillä kulkeva raja on yksi Euroopan tunturirajoista. Tunturit muodostavat molemmille maille luontoelämys- ja virkistytymisresurssin sekä yhteisen matkailukohteen. Erilaiset tuntureille sijoitetut toiminnot, muun muassa energia- ja raaka-ainetuotanto, voivat vaikuttaa tunturimiljööseen tavalla, joka edellyttää rajat ylittäviä ratkaisuja.

Merenkurkun alueella on harjoitettu tiivistä yhteistyötä esimerkiksi elinkeinoelämän, koulutuksen ja terveydenhuollon aloilla 1970-luvulta lähtien. Yhteistyöhön ovat osallistuneet Västerbottenin lääni, Örnköldsvikin kunta sekä Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan liitot. MittSkandian alueella, Ruotsin Västerbottenin ja Norjan Helgelandin (Nordland fylken eteläinen osa) välillä, on tehty yhteistyötä melkein yhtä kauan. Toiminnassa on tähdätty alueiden välisen yhteistyön ja yhteyksien parantamiseen. Keskipohjolan yhteistyöhön kuuluvat Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan liitot Suomessa sekä Västernorrlandin liitto Ruotsissa. Keskipohjolan toiminta-alueeseen kuuluu lisäksi alueita Botnia-Atlantica-alueen ulkopuolella. Myös tämä yhteistyö aloitettiin jo 1970-luvun lopulla.

Yhteistyömahdollisuudet lisääntyivät huomattavasti Suomen ja Ruotsin liittyttyä EU:hun, muun muassa koska yhteistyötä voitiin rahoittaa Interreg-varoilla. Ensin Merenkurkun-Mittskandian Interreg II A ja III A -ohjelmien piirissä vuosina 1995–1999 ja 2000–2006, ja sen jälkeen, kun ohjelmamaantiedettä laajennettiin ohjelmakaudella 2007–2013, Botnia-Atlantica-ohjelman piirissä. Ohjelmakaudella 2014–2020 tapahtuu vain pieniä, maantieteellisiä muutoksia, eikä ohjelman nimi sen vuoksi muutu.

Ohjelmakaudella 2014–2020 Botnia-Atlantica-alue kattaa kolmessa maassa kuusi aluetta/lääniä ja yhden kunnan. Suomessa siihen sisältyvät Keski-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan maakunnat. Ruotsista ovat mukana Västerbottenin ja Västernorrlandin läänit sekä Nordanstigin kunta Gävleborgin läänissä. Norjasta Botnia-Atlantica-alueeseen kuuluu Nordland fylke.

Ohjelmakauden 2014–2020 ohjelma-alue on muuttunut edelliseen ohjelmakauteen verrattuna siten, että Satakunnan maakunta on eronnut Botnia-Atlantica-alueesta, ja aikaisemmin niin kutsuttu rajoittuva alue Etelä-Pohjanmaa kuuluu nyt ohjelma-alueeseen.

Satakunta liittyi Botnia-Atlantican ohjelma-alueeseen ohjelmakaudella 2007–2013, mutta toteutusvaiheessa ilmeni, ettei alue mm. logistisista syistä kyennyt hyödyntämään yhteistoimintamahdollisuuksia ruotsalaisten alueiden kanssa odotetulla tavalla. Uuden ohjelman valmistelutyössä Satakunnan liitto ehdotti, että alue siirrettäisiin Botnia-Atlantica-ohjelmasta Central Baltic -ohjelmaan. Kaikki asianomaiset osapuolet hyväksyivät ehdotuksen. Muutos vahvistaa ohjelma-alueen sisäistä koheesiota ja toiminnallisuutta.

Etelä-Pohjanmaan maakunta oli rajoittuva alue Interreg II A -ohjelmassa Merenkurkku-MittSkandia 1995–99, III A -ohjelmassa Merenkurkku-MittSkandia 2000–2006 yhdessä Örnköldsvikin kunnan kanssa, sekä Botnia-Atlantica-ohjelmassa 2007–2013 yhdessä Gävleborgin läänin kanssa (Nordanstigin kuntaa lukuun ottamatta). Etelä-Pohjanmaan sisällyttämistä ohjelma-alueelle perusteltiin sillä, että maakunta on jo kauan osallistunut Merenkurkun toimintaan. Etelä-Pohjanmaalla on myös organisaatioita, joiden tiedoista ja kokemuksista arvioidaan olevan hyötyä ohjelma-alueelle. Etelä-Pohjanmaalla on ohjelmakaudesta 2014–2020 lähtien sama status kuin muulla ohjelma-alueella.

Myös ohjelma-alueen ulkopuolella kotipaikkaansa pitävät organisaatiot voivat osallistua hankkeisiin, jos niillä on toimipisteitä ohjelma-alueella. Lisäksi hankkeisiin voivat osallistua sellaiset ohjelma-alueen ulkopuolella sijaitsevat toimipisteet, joiden kotipaikka on ohjelma-alueella. Perusteluna on, että hankkeiden toteutuksessa on voitava hyödyntää koko organisaation osaamista. Hanketoiminnan tulee kuitenkin pääasiassa sijoittua ohjelma-alueelle ja olla sen kannalta hyödyllistä.

Ohjelma-alueella tunnistetut haasteet, mahdollisuudet ja rajat ylittävät lisäarvot

Botnia-Atlantica-alueella olevat haasteet, mahdollisuudet ja rajat ylittävät lisäarvot, joilla on merkitystä vuosien 2014–2020 rakennerahasto-ohjelman muodostamiselle, tunnistetaan

Eurooppa 2020 -strategian älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun tavoitteiden asettamista lähtökohdista.

Botnia-Atlantica-alueella on ongelmia, joita esiintyy myös monissa muissa Euroopan maissa, ja samalla alueella on suhteellisen hyvät mahdollisuudet kohdata nämä haasteet.

Demograafiset muutokset ja kaupungistuminen asettavat haasteita kunnallisille palveluille, osaamisen lisäämiselle ja innovatiivisten yritysten edellytyksille ohjelma-alueen kaikissa osissa. Lisäksi aluetta koskevat myös globaalit haasteet, kuten ympäristöongelmat, ilmastonmuutos ja vaikutukset biologiseen monimuotoisuuteen. Osallistavaa kasvua jarruttavat elinkeinoelämän vino sukupuolijakauma, naisten heikompi työllisyysaste ja maahanmuuttajien vaikeudet päästä työmarkkinoille.

Ohjelma-alueen suuri innovaatiokapasiteetti antaa hyvät edellytykset vastata näihin haasteisiin. Alueiden innovaatiokapasiteetti on muutamia alueita lukuun ottamatta suuri. Innovaatiokapasiteetin erot riippuvat osaksi tutkimukseen ja kehitykseen panostettujen resurssien määrästä ja osaksi alueellisten innovaatiojärjestelmien eroista. Ohjelma-alueen alueet täydentävät toisiaan siinä, että osassa alueista tutkimus- ja kehitys (T&K) keskittyy yrityksiin ja osassa julkiselle sektorille. Erot tuovat esiin mahdollisuuksia kehittää rajat ylittäviä kontakteja innovaatiojärjestelmien toimijoiden välillä.

Ohjelma-alueen yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten toisiaan täydentävät tutkimusympäristöt, erikoisosaaminen ja koulutukset tarjoavat uusia mahdollisuuksia. Täydentäviä tietoympäristöjä ovat esimerkiksi energiatutkimus, julkinen sektori ja hyvinvointisektori, meriympäristöt sekä informaatio- ja viestintätekniikka (ICT). Yliopistot, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset ovat merkittäviä toimijoita alueellisissa innovaatiojärjestelmissä.

Ohjelma-alueen hyvin koulutettu väestö on resurssi, joka vahvistaa tulevaisuuden kasvumahdollisuuksia. Korkeampi koulutus on edellytys innovatiiviselle elinkeinoelämälle ja sen kapasiteetille uusien tuotteiden, uusien liiketoimintamallien ja uusien ratkaisujen kehittämiseksi. Digitalisointi on edennyt ohjelma-alueella kansainvälisesti katsoen hyvin, mikä on erinomaista uusien ratkaisujen kehittämisen kannalta.

Ohjelma-alueen talouskasvu on eurooppalaisesta näkökulmasta tarkasteltuna suurta, vaikka Euroopan pohjoisosiin sijoittuvalta ohjelma-alueelta on pitkät kuljetusmatkat suurille kansainvälisille markkinoille. Elinkeinorakenteessa on ohjelma-alueella selkeitä eroja, mikä voi antaa mahdollisuuden laajentaa elinkeinoelämää ja lisätä toimialojen monipuolisuutta. Norjassa pääpaino on yksityisissä, vähemmän erikoistuneissa palveluelinkeinoissa ja julkisissa palveluissa, kun taas valmistavassa teollisuudessa työskentelevien määrä on suhteellisen vähäinen. Ruotsin ohjelma alueella suhteellisen suuri osa työskentelee valmistuksessa ja tuotannossa sekä hieman erikoistuneimmissa yksityisissä palveluelinkeinoissa. Ruotsin ohjelma alueella on suhteellisesti suurin koulutussektori, ja myös muut julkiset palvelusektorit työllistävät monia. Suomen ohjelma-alueella työllisyys keskittyy enemmän maanviljelyyn, metsätalouteen, teknologiaan ja valmistukseen ja Ruotsia ja Norjaa vähemmän koulutukseen ja perusturvapalveluihin. Runsas 90 prosenttia koko ohjelma-alueen yrityksistä on mikroyrityksiä, mutta niiden osuus jalostusarvosta on vähäinen. Nämä pienyritykset tarjoavat mahdollisuuksia kasvun ja työllisyyden lisäämiseen.

Ohjelma-alueen ainutlaatuiset ja yhteiset kulttuuri-, luonto- ja kulttuuriperinnöt tarjoavat mahdollisuuksia kehittää perintöihin perustuvia elinkeinoja. Luonto- ja kulttuuriperintöihin perustuva, lisääntynyt elinkeinotoiminta voi vaikuttaa myönteisesti myös matkailuun.

Ilmastonmuutos aiheuttaa ohjelma-alueella selkeitä ympäristövaikutuksia, joilla voi olla taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurillisia seurauksia. Ohjelma-alueen hyvä innovaatiokapasiteetti voi vauhdittaa ympäristöpainotteista innovointia ja kasvua.

Luonnonvarojen hyödyntäminen aiheuttaa seurauksia sekä ympäristölle että ihmisille. Ohjelma-alueen innovaatiomahdollisuuksien ja yliopistojen vahvojen tutkimusalojen pohjalta voidaan kehittää yhteisiä menetelmiä luonnonvarojen hyödyntämisestä aiheutuvien vaikutusten vähentämiseksi.

Ohjelma-alueella on hyvin kehittynyt infrastruktuuri, mutta tärkeitä kuljetusväyliä on kuitenkin kehitettävä ennen kaikkea itä-länsisuuntaisen saavutettavuuden parantamiseksi. Kehittyneemmät strategiset itä-länsisuuntaiset kuljetusväylät antavat mahdollisuuden parantaa ihmisten ja tavaroiden rajat ylittävää liikkuvuutta ohjelma-alueen maiden välillä.

Lisätietoja on liitteessä 2, yhteenvetoanalyysi Botnia-Atlantica-alueella havaituista haasteista, mahdollisuuksista ja rajat ylittävistä lisäarvoista.

Ohjelman painopistealueet

Älykäs erikoistuminen edellyttää eri alueiden ainutlaatuisten ominaisuuksien ja resurssien tunnistamista sekä jokaisen alueen erityisten kilpailuetujen ja kehityspotentiaalin esilletuontia. Tällöin resurssit kootaan myös tiettyjen alojen ympärille. Kaikilla ohjelma-alueilla on strategioita, joissa ilmoitetaan alueen kasvuun tähtäävän työn painopisteet. Strategioissa nostetaan esiin monia ensisijaisia kehitystavoitteita. Jotkut kehitystavoitteista ovat paikallisia tai alueellisia, mutta monissa on tunnistettavissa yhteistoiminnasta aiheutuvaa, selkeää rajat ylittävää lisäarvoa.

Esimerkkejä Botnia-Atlantica-alueen painopistealueista ovat kestävä energia ja ympäristötekniikka, digitaalipalvelut, metsä ja puu, meriympäristö, elintarvikkeet, palveluala (sisältää sekä julkiset että muut palvelut, esimerkiksi miten palvelut voidaan säilyttää harvaan asutulla alueella), matkailu, kulttuurielinkeinot ja luovan alan elinkeinot sekä turvallisuus ja pelastustoimi.

Energia- ja ympäristötekniikalla on vahvaa kasvupotentiaalia ohjelma-alueella, mm. vesi- ja tuulivoiman sekä puuraaka-aineen hyvän saatavuuden ansiosta. Ohjelma-alueella on esimerkiksi bioenergia- ja tuulivoimaklustereita.

Uusien informaatio- ja viestintätekniikkaan liittyvien tuotteiden ja palvelujen kehittäminen ja käyttöönotto edistävät osaltaan hoito- ja perusturvapalvelujen ja kulttuurin saavutettavuutta sekä yrittäjyyttä ja innovaatiokehitystä. Ohjelma-alueella on esimerkiksi eTerveysteen liittyvää osaamista.

Ohjelma-alueella on paljon metsää ja kehittyntä teollisuutta puuraaka-aineen käsittelyyn. Teollisuuden tekniikka- ja palvelukehityksen tarve voi vahvistaa elinkeinoelämän kilpailukykyä. Alueella pyritään myös toimimaan kansainvälisillä markkinoilla tulevaisuuden puurakennustekniikan ja ilmastomukaisen rakentamisen aloilla.

Ohjelma-alueella on meriympäristöön liittyvää osaamista, ja tavoitteena on luoda pitkällä aikavälillä tiiviimpää rajat ylittävää yhteydenpitoa ja pysyviä yhteistyömuotoja esimerkiksi suunnittelukysymyksissä.

Ohjelma-alueella on vahva ruokakulttuuri. Toimialaa ja alueellista ruokatuohtantoa voidaan vahvistaa ohjelma-alueen toimijoiden välisellä, rajat ylittävällä eri sektoreiden välisellä yhteistoiminnalla.

Tuotteiden ja palvelujen kehittäminen pienissä yhteisöissä voi edistää myös yhteisöjen yleistä kehitystä. Terveystenhuoltoon liittyvissä innovaatioissa on myös paljon kasvu- ja kehityspotentiaalia. Tähän alaan liittyvien innovaatioiden odotetaan ehkäisevän alueen demografisen kehityksen kielteisiä vaikutuksia.

Ohjelma-alueen luonto, kulttuuri ja historia antavat yhdessä hyvät mahdollisuudet luoda tuotteita ja laadukkaita elämyselinkeinoja. Matkailu ja elämyselinkeino ovat kasvavia aloja koko ohjelma-alueella. Niillä on hyvät edellytykset kehittyä ja edistää osaltaan alueen kilpailukykyä ja työllisyyttä.

Ohjelma-alueella tehdään rajat ylittävää yhteistyötä turvallisuus- ja pelastuskysymyksissä. Lisäämällä yhteistoimintaa ja kumppanuuksia luodaan hyvät edellytykset uusien innovatiivisten tuotteiden ja palveluiden kehittämiseksi.

Monilla alueilla panostetaan vahvasti myös kulttuurisiin ja luoviin elinkeinoihin. Näiden elinkeinojen ja muiden sektoreiden leikkauskohdissa voi syntyä lisäarvoa.

Perustelut temaattisten tavoitteiden valintaan

Komissio on laatinut uutta koheesiopolitiikkaa 2014–2020 varten yksitoista temaattista tavoitetta, jotka ohjaavat tarkemmin ohjelmien kohdentumista. Botnia-Atlantica 2014–2020 -ohjelma ottaa lähtökohdakseen nämä temaattiset tavoitteet, Eurooppa 2020 -strategian analyysin, alueelliset kehitysstrategiat sekä rajat ylittävän yhteistyön alueelle tuoman selkeän lisäarvon. On laadittu myös arviointi siitä, mistä teemoista ohjelma-alueella olisi eniten hyötyä. Aikaisempien ohjelmakausien kokemukset on myös huomioitu. Muita ohjelman laatimisessa käytettyjä strategia-asiakirjoja ovat olleet EU:n Itämeren alueen strategia sekä Pohjoismaiden Ministerineuvoston raja-aluestrategiat. Ohjelmassa valittujen alueiden lähtökohtana on selkeä rajat ylittävä lisäarvo, eli rajan yli harjoitettu yhteistyö vahvistaa panostusta.

Seuraavassa pohditaan kaikkia temaattisia tavoitteita lyhyesti.

1. Tutkimuksen, teknisen kehityksen ja innovoinnin vahvistaminen.
Tähän teemaan voi sisältyä esimerkiksi pienyritysten kilpailukykyyn, kestävään ympäristöön tai innovatiivisiin julkisiin toimintoihin liittyviä panostuksia. Yhteistoiminnan avulla voidaan kehittää kilpailukykyisiä ympäristöjä ohjelmassa valittujen aikaisemmin mainittujen painopistealueiden puitteissa. Tämän teeman toinen tärkeä painopiste on innovaatioiden kaupallistamisen helpottaminen yliopistojen, korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten sekä muiden toimijoiden harjoittaman rajat ylittävän yhteistyön avulla. Ohjelma-alueen kohtaamat haasteet edellyttävät myös uusia ratkaisuja mm. tarvittavien palvelujen turvaamiseen, ja myös tätä voidaan kehittää tämän temaattisen tavoitteen puitteissa.
2. Tieto- ja viestintätekniikan käyttömahdollisuuksien, käytön ja laadun parantaminen.
Laajakaistayhteyksien ja suurnopeuksisten verkkojen laajentamisessa on vaikea erottaa ohjelma-alueella rajat ylittävän yhteistyön tuomaa selkeää lisäarvoa, ja monia panostuksia on sitä paitsi jo toteutettu. Tämän alan tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen liittyvät panostukset ovat ohjelma-alueen kannalta kiinnostavia, mutta ne voivat sisältyä myös kaikkiin muihin teemoihin tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavana työkaluna.
3. Pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukykyyn parantaminen.
Pienet ja keskisuuret yritykset muodostavat seudun elinkeinoelämän ytimen. Lisäämällä ohjelma-alueella toimivien yritysten yhteistoimintaa voidaan edistää kilpailukykyä ja saavuttaa huomattavia työllisyyttä ja taloudellista kasvua vahvistavia etuja. Yhteistoiminnalla pk-yritykset parantavat edellytyksiään lisätä liikevaihtoaan, innovaatiokapasiteettiaan ja mahdollisuuttaan toimia suuremmalla markkina-alueella.
4. Vähähiiliseen yhteiskuntaan siirtymisen tukeminen kaikilla aloilla.

Ohjelma-alueen toimijoilla ei ole erityistä, tähän teemaan liittyvää rajat ylittävää osaamista ja kapasiteettia. Alueella harjoitettu tutkimus, kehitys ja innovatiiviset ratkaisut sekä yrityskehitys voivat arvion mukaan sisältyä muihin teemoihin, esimerkiksi teemoihin 1 ja 3.

5. Ilmastomuutokseen sopeutumisen, riskien ehkäisemisen ja riskinhallinnan edistäminen.
Alueella on selkeää rajatylittävää arvoa ja toimintaa harjoitetaan kansallisella tasolla. Ohjelmassa käytettävissä olevilla resursseilla ei arvioida olevan suurempaa vaikutusta sopeutumisen temaattiseen tavoitteeseen, mutta tällaiset tukitoimet sopivat myös muihin temaattisiin tavoitteisiin, esimerkiksi temaattiseen tavoitteeseen 1.
6. Ympäristön suojeleminen ja luonnonvarojen käytön tehokkuuden parantaminen.
Ohjelma-alueella on ainutlaatuisia luontomiljöitä sekä kulttuuri- ja luontoresursseja, joita on käsiteltävä kestäväällä tavalla. Ympäristö-, kulttuuri- ja luontoresurssit ovat yhteisiä, ja niiden suojeleminen ja kehittäminen on ohjelma-alueen kaikkien maiden etujen mukaista. Ohjelmassa voidaan edistää kokemustenvaihtoa ja kapasiteetin kehittämistä ohjelma-alueella.
7. Kestävän liikenteen edistäminen ja pullonkaulojen poistaminen tärkeimmistä liikenneverkkoinfrastruktuureista.
Entistä paremmat ja kestävätkä itä-länsisuuntaiset liikenneyhteydet ihmisten ja kuljetusten liikkuvuuden helpottamiseksi ohjelma-alueella on edellytys ohjelma-alueen kaikkien sektoreiden kasvuun ja kehitykselle. Rajat ylittävän liikkuvuuden edistämisen on tapahduttava rinnakkain kestävien kuljetusratkaisujen kehittämisen kanssa. Ohjelmassa ei voida tehdä investointeja mutta se voi edistää epäsuorasti parempia yhteyksiä stimuloimalla yhteistoimintaa, jonka tarkoituksena on selvittää tilannetta, edesauttaa kehitystä vaikuttamalla siihen sekä luomalla yhteinen näkemys itä-länsisuuntaisista liikenneyhteyksistä ohjelma-alueella.
8. Työllisyyden edistäminen ja työvoiman liikkuvuuden tukeminen.
Liikkuvuus rajan yli on vähäistä, koska matkustamiseen kuluva aika vaikeuttaa huomattavasti päivittäistä pendelöintiä. Ohjelmalla on pienten resurssien vuoksi vain vähäiset mahdollisuudet saada aikaan muutoksia tällä alueella.
9. Sosiaalisen osallisuuden edistäminen ja köyhyyden torjunta.
Vain harvat ohjelma-alueen avaintoimijoista ovat pitäneet tätä kiinnostavana teemana, ja ohjelma-alueelta on vaikea löytää rajat ylittävän toiminnan tuomaa lisäarvoa.
10. Investoiminen koulutukseen, ammattitaitoon ja elinikäiseen oppimiseen.
Harvoilla ohjelma-alueen avaintoimijoista on tähän teemaan liittyviä yhteistyöehdotuksia, mikä ilmenee aikaisemmin tehdystä selvityksestä, ja teemaa ei siten ole priorisoitu.
11. Institutionaalisten valmiuksien ja julkishallinnon toiminnan tehostaminen. Teema sisältää potentiaalista lisäarvoa ja mahdollisuuksia testata uusia malleja ja kehitysmenetelmiä julkisella ja yksityisellä sektorilla. Kaikkein kiinnostavimpia toimia, esim. haja-asutusalueen palveluja koskevia, voidaan kuitenkin kehittää osittain teeman 1 piirissä.

Ohjelman rajalliset resurssit ovat myös osaltaan vaikuttaneet siihen, että temaattisia tavoitteita ja niihin liittyviä investointiprioriteetteja valitaan vain muutamia. Siten vältetään resurssien pirstoutuminen ja luodaan ohjelmalle edellytykset onnistua muutoksen aikaansaamisessa.

Komissio on myös nostanut muutamia kysymykset erittäin merkittäviksi Euroopan alueellisessa yhteistyössä. Investointikohteiden tulee olla EU:n Itämeren alueen strategian mukaisia. Lisäksi mainitaan tutkimus ja innovaatio, ympäristö, infrastruktuuri sekä pienten ja keskisuurten yritysten kehitysmahdollisuudet. Näihin liittyvät panostukset ovat ohjelmassa valittujen temaattisten tavoitteiden mukaisia.

Botnia-Atlantica-ohjelmassa 2014–2020 priorisoidaan neljää temaattista tavoitetta.

- Temaattinen tavoite 1 ”Tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja innovoinnin vahvistaminen” (muodostaa ohjelman toimintalinjan 1 Innovaatio)
- Temaattinen tavoite 3 ”Pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukykyyn parantaminen” (muodostaa ohjelman toimintalinjan 2 Elinkeinoelämä)
- Temaattinen tavoite 6 ”Ympäristön suojeleminen ja luonnonvarojen käytön tehokkuuden parantaminen” (muodostaa ohjelman toimintalinjan 3 Ympäristö)
- Temaattinen tavoite 7 ”Kestävän liikenteen edistäminen ja pullonkaulojen poistaminen tärkeimmistä liikenneverkkoinfrastruktuureista” (muodostaa ohjelman toimintalinjan 4 Kuljetus)

Investointiprioriteettien valinta

Ohjelman neljä toimintalinjaa koostuvat yhdestä tai useammasta investointiprioriteetista. Seuraavassa on kuvattu eri toimintalinjoja ja joitakin niihin liittyviä investointiprioriteetteja.

Innovaatio

Tutkimusta ja kehitystä priorisoidaan ohjelma-alueen kaikkien alueiden alueellisissa kehitysstrategioissa. Strategioiden painopiste on innovaatiojärjestelmien eri toimijoiden välisten suhteiden vahvistamisessa. Tällöin tarkoitetaan innovaatioprosessissa toisistaan riippuvaisia toimijoita, verkostoja ja instituutioita. Toimijat ovat elinkeinoelämän edustajia, yliopistoja/korkeakouluja sekä julkisen ja/tai aatteellisen sektorin toimijoita, jotka ovat osallisina monimuotoisissa muodollisten ja epämuodollisten verkostojen kokonaisuuksissa. Tavoitteena on lisätä näiden toimijoiden yhteistoimintaa. Joillakin ohjelma-alueen alueilla painopiste on myös tutkimuksen ja kehityksen vahvistamisessa julkisella sektorilla, kun taas toiset priorisoivat toimijoiden kansainvälisen aseman vahvistamista.

Ohjelma-alueen innovaatioedellytyksiä voidaan parantaa. Innovaatiolla tarkoitetaan uutta tavaraa tai palvelua, uutta prosessia tai menetelmää, uutta työn organisointitapaa, uutta markkina-aluetta tai uutta tapaa viestiä markkinoilla toimivien asiakkaiden ja kuluttajien kanssa sekä uutta osaamista. Alueiden välillä on suuria eroja siinä, harjoitetaanko tutkimusta ja kehitystä yksityisellä vai julkisella sektorilla. Västerbotten on ainut alue, jolla suurin osa tutkimus- ja kehitystoiminnasta sijoittuu julkiselle sektorille. Nordlandissa yksityiset ja julkiset investoinnit ovat tasapainossa, kun taas muilla alueilla tutkimus ja kehitys keskittyvät eniten yrityssektorille. Vaikka tutkimus- ja kehityspanostukset keskittyvät ohjelma-alueen joissakin osissa yksityissektorille, yritysten tutkimus- ja kehitystoimintaan käytettävä jalostusarvo on edelleen alhainen. Innovaatiokapasiteetin eroavuudet merkitsevät rajat ylittävää lisäarvoa, jossa heikomman innovaatiokapasiteetin omaavat yritykset voivat oppia toisilta alueilta samalla kun innovoinnissa johtavat alueet voivat vahvistaa

innovaatiokapasiteettiaan edelleen muilla aloilla. Suurempi kriittinen massa voitaisiin lisäksi saavuttaa erikoisaloilla, joilla harjoitettu tutkimus on vähäistä. Yhteistoiminnan kautta voidaan muodostaa kilpailukykyisempiä tutkimusympäristöjä.

Tämän toimintalinjan valinnan tarkoituksena on vahvistaa ohjelma-alueen innovaatiokapasiteettia ja kilpailukykyä ohjelman toimintalinjojen puitteissa. Siihen voidaan päästä luomalla osaamiskeskustoja. Osaamiskeskus voi olla osa innovaatiojärjestelmää, mutta sen ei tarvitse kattaa kaikkia innovaatiojärjestelmän osia. Rajat ylittävässä osaamiskeskustuksessa on pyrittävä pitkäaikaisten rakenteiden vakinaistamiseen. Osaamiskeskusten tulee olla tutkimuslaitosten, elinkeinoelämän ja julkisen sektorin kohtaamispaikka. Kaikkien toimijoiden ei tarvitse olla mukana osaamiskeskustuksessa toiminnan alkuvaiheessa. Toiminnasta on kuitenkin selkeästi käytävä ilmi, miten siitä voi olla hyötyä kohderyhmälle (elinkeinoelämälle tai julkiselle sektorille).

Alueilla on tällä hetkellä lukuisia yliopistojen yhteishankkeita, joilla on edellytykset kehittyä osaamiskeskustoiksi. Toimiva tiedonsiirto edellyttää rakenteita tärkeiden alojen tiedon ja osaamisen kokoamiseksi. Niitä voidaan luoda rajat ylittävällä yhteistoiminnalla sekä luomalla fyysisiä ja virtuaalisia kohtaamispaikkoja tutkimuslaitosten, julkisen sektorin ja elinkeinoelämän välille. Ohjelma-alueella on jo tällä hetkellä useita kehittyneitä osaamiskeskustoja, esimerkiksi sisäilmaston, vanhustenhuollon, ICT:n ja yhteiskunnallisten opintojen aloilla. Yksi ohjelma-alueen tavoitteista tulee olla nykyisten yhteistyömuotojen kehittäminen ja uusien pitkällä tähtäyksellä kestävien innovaatiokehityksen rakenteiden luominen.

Elinkeinoelämän ja akateemisen maailman välinen yhteistyö on ohjelma-alueella suhteellisen rajallista. Elinkeinoelämän kehitykselle on koko ajan tiukentuvan kilpailutilanteen vuoksi ratkaisevan tärkeää, että ohjelma-alueen yritykset panostavat enemmän tutkimukseen ja kehitykseen vähentääkseen haavoittuvuuttaan tulevaisuudessa. Tässä yhteydessä on myös tärkeää painottaa kaiken käytettävissä olevan osaamisen hyödyntämisen tärkeyttä. Suurin osa tutkijoista on miehiä, ja heidän osuutensa on erityisen korkea helpommin kaupallistettavilla alueilla kuten tekniikka ja luonnontieteet.

Ohjelmien toimet tulee suunnata siten, että niissä hyödynnetään eri ryhmien innovaatiokapasiteettia. Liian heterogeeniset ryhmät vaikuttavat haitallisesti innovaatiokehitykseen. Eri ryhmien rahoitusmahdollisuuksissa on lisäksi eroa, koska ulkomaalaistaustaisten ryhmien on vaikeaa houkutella pääomaa.

Ohjelma-alueelle on leimallista suuri julkinen sektori, jonka innovaatiokyvyn lisäämisellä on ratkaiseva merkitys mahdollisuudelle kehittää kestäviä tuotteita ja palveluja kasvun ja yhteiskunnallisen hyödyn lisäämiseksi. Ohjelma-alueella on selkeästi sukupuolen mukaan jakautuneet työmarkkinat: esimerkiksi julkisella sektorilla työskentelee enemmän naisia kuin miehiä. Tilanne edellyttää sukupuolijakauman tasoittamiseen tähtääviä panostuksia, koska innovoinnin todennäköisyyden tiedetään miltei kaksinkertaistuvan sukupuolijakaumaltaan tasapuolisissa organisaatioissa. Julkinen sektori voi vauhdittaa sekä innovaatioiden kehittämistä että niiden käyttöä luomalla innovatiivisen yhteiskuntailmapiirin, jossa sääntöjä ja ohjausvälineitä voidaan käyttää innovatiivisen ajattelun ja kehityksen palkitsemiseen, myös elinkeinoelämässä.

Alueilla on useita yhteisiä haasteita, muun muassa ilmastomuutos ja sen vaikutus yhteiseen ympäristöön. Muita yhteisiä haasteita ovat ohjelma-alueen väestön ikääntymisen ja asukasmäärältään pienten kuntien väestökadon aiheuttamat demografiset muutokset. Innovatiivisten julkisten palvelujen kehittäminen on Botnia-Atlantican ohjelma-alueella tärkeää alueen demograafisten haasteiden vuoksi. Julkinen toiminta voi edistää ratkaisujen kehittämistä sekä omiin ongelmiin että yhteiskuntaa kohtaaviin suuriin haasteisiin. Tärkeänä edellytyksenä ratkaisujen löytymiseen on, että julkiset toimijat tekevät läheistä yhteistyötä elinkeinoelämän sekä tutkijoiden ja akateemisten toimijoiden kanssa.

Ohjelma-alueella voidaan vahvistaa innovointia ja tutkimusta pienissä ja keskisuurissa yrityksissä osallistamalla kunnat ja muut julkiset toimijat rajat ylittävään yhteistyöhön, jonka tavoitteena on löytää demografisten haasteiden kohtaamisessa tarvittavia innovatiivisia ratkaisuja. Julkisten toimijoiden yhteisten haasteiden edessä harjoittama rajat ylittävä yhteistoiminta voi luoda innovatiivisille ratkaisuille kysyntää.

Ohjelma-alueella on edellytyksiä ympäristöpainotteiseen kehitykseen, joka perustuu raaka-aineiden ja koulutetun väestön saatavuuteen. Kehittämällä innovatiivisia ratkaisuja kaikilla ensisijaisilla kehitysalueilla luodaan mahdollisuuksia kilpailukyvyn vahvistamiseen, kun ilmastomyönteisten ja ympäristöä vähemmän kuormittavien tuotteiden kansainvälisen kysynnän uskotaan kasvavan.

Kokonaisuutena tarkastellen ohjelma-alueella on mahdollisuuksia luoda lisäarvoa edistämällä rajat ylittävän tiedonsiirron rakenteita, kehittämällä yhteistyötä tietoa omaavien organisaatioiden ja elinkeinoelämän välillä sekä lisäämällä julkisten toimijoiden kapasiteettia ottaa käyttöön innovatiivisia ratkaisuja ohjelma-aluetta kohtaavien demografisten ja ympäristöön liittyvien haasteiden edessä.

Innovaation toimintalinjassa valitut investointiprioriteetit:

- Parannetaan tutkimus- ja innovointi-infrastruktuuria sekä kapasiteettia kehittää tutkimuksen ja innovoinnin huippuosaamista samalla kun edistetään varsinkin Eurooppaa kiinnostavia osaamiskeskustoja.
- Edistetään yritysten tutkimukseen ja innovointiin suuntautuvia investointeja sekä kehitetään yritysten, T&K-keskusten ja korkeamman koulutusektorin välisiä yhteyksiä ja synergia vaikutuksia, tuetaan erityisesti investointeja tuote- ja palvelukehitykseen, teknologian siirtoon, sosiaaliseen ja ekologiseen innovointiin, julkisiin sovelluksiin, kysynnän lisäämiseen, verkostoitumiseen, klustereihin ja älykkään erikoistumisen kautta tapahtuvaan avoimeen innovointiin sekä tuetaan teknistä ja sovellettua tutkimusta, pilottitoimintaa, varhaisia tuotevalidointitoimia sekä tärkeiden mahdollistavien tekniikkojen kapasiteettia luoda kehittyntä tuotantoa ja ensituotantoa sekä tekniikan levittämistä yleisiin tarkoituksiin

Elinkeinoelämä

Kansainvälistäminen esimerkiksi vientiä lisäämällä nähdään keinona lisätä pk-yritysten kasvua. Toisena keinona ovat osaamista parantavat panostukset. Panostaminen digitaalisiin palveluihin ja liikemalleihin tuodaan esiin keinona parantaa pk-yritysten kilpailukykyä. Sosiaalinen yrittäjäyys mainitaan mahdollisuutena hyödyntää aatteellisen sektorin sisältämät kehittymismahdollisuudet. Samalla se voisi lisätä kaukana työmarkkinoiden ulkopuolella olevien naisten ja miesten mahdollisuutta osallisuuteen. Ulkomaalaistaustaisten työllisyysaste on koko alueella alhaisempi kuin tämän alueen maissa syntyneiden keskuudessa. Monien erilaisten (eri sukupuoli, etninen tausta jne.) ihmisten osallistaminen laajentaa viitekehystä ja edistää luovaa ilmapiiriä, mikä osaltaan lisää mahdollisuuksia saavuttaa uusia markkinoita ja laajentaa rekrytointipohjaa.

Pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukyvyn vahvistaminen on tärkeä osa Eurooppa 2020 -strategiaa. Ohjelma-alueella on runsaasti pienyrityksiä, ja niiden kilpailukyvyn parantaminen vaikuttaisi myönteisesti työllistymiseen ja talouskasvuun. Pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukykyä voidaan vahvistaa rajat ylittävällä yhteistoiminnalla, jonka lähtökohtana ovat ohjelma-alueen alueiden elinkeinorakenteen erot ja samankaltaisuudet. Yritystenvälinen yhteistoiminta parantaa pk-yritysten edellytyksiä lisätä liikevaihtoaan, innovaatiokapasiteettiaan sekä mahdollisuuksiaan toimia suuremmalla markkina-alueella.

Lisääntynyt yhteistoiminta tarjoaa lisäksi mahdollisuuden kansainvälisiin kontakteihin sekä kokemustenvaihtoon sellaisten yritysten kanssa, joilla on samantapaista tai täydentävää osaamista.

Pienten ja keski suurten yritysten kansainvälistymisaste vaihtelee ohjelma-alueen eri maiden välillä. Rajat ylittävä kaupankäynti ja yhteistoiminta edistäisivät alueen yritysten kasvua, mutta lisääntynyt yhteistoiminta ohjelma-alueella lisäisi myös kriittisen massan määrää ja edellytyksiä rakentaa yhteisiä rakenteita, joiden avulla pienet yritykset pääsisivät kansainvälisille markkinoille Itämeren ympärillä, Manner-Euroopassa ja muualla maailmassa. Kriittisen massan saavuttaminen on siten mahdollista myös erikoistuneilla aloilla.

Ohjelma-alueen yritysten välinen yhteistoiminta ei ole niin kehittynyttä kuin se voisi olla. Kehitystä jarruttavat kieliesteet, kulttuurierot ja alueen puutteelliset liikenne yhteydet. Sen vuoksi tarvitaan yhteistoimintaan kannustavia ja nykyisten esteiden poistamiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Ohjelma-alueen elinkeinorakenteen selkeät erot näkyvät mm. palvelu- ja tuotantoeinkeinojen välisessä suhteessa. Tässä on mahdollisuus kehittää yhteistoimintamuotoja ohjelma-alueen alueiden välillä. Yhteistoiminnan avulla voidaan hyödyntää täydentävää osaamista ja kehittää siten erikoistuneita elinkeinoja, mikä on yhä tärkeämpää siirryttäessä tietoperustaiseen talouteen. Joillakin alueilla pääpaino on julkisella sektorilla, jossa voi olla tilaa uusille tavoille hyödyntää julkista sektoria kehityksen vauhdittajana innovatiivisen ja kestävän elinkeinoelämän kehittämisessä.

Koko ohjelma-alueella on rajat ylittävää lisäarvoa ja kehityspotentiaalia vahvistaa pk-yritysten yhteistoimintakykyä ohjelma-alueella ja kasvaa siten paikallisilla, alueellisilla ja kansainvälisillä markkinoilla.

Elinkeinoelämän toimintalinjassa valitut investointiprioriteetit:

- Tuetaan pk-yritysten kapasiteettia panostaa kasvuun alueellisilla, valtakunnallisilla ja kansainvälisillä markkinoilla sekä osallistua innovaatioprosesseihin

Ympäristö

Ohjelmassa priorisoidaan luonto- ja kulttuuriympäristöjen kehittämistä, mikä myös lisää alueen vetovoimaisuutta asuinpaikkana ja matkailukohteena. Alueen luontoresurssien kestävään hallintaan perustuvaa kestävää yrittäjyyttä pidetään toivottavana.

Luonto- tai kulttuuriperinnöillä tarkoitetaan ihmisen tai maapallon historiasta kertovia ainutlaatuisia kulttuuri- tai luonnonhistoriallisia ympäristöjä. Jotta nämä ympäristöt säilyisivät sukupolvelta toiselle, on tärkeää suojella niitä rappeutumiselta ja tuhoutumiselta. Lisäksi ne on tuotava yhä useamman ulottuville.

Kulttuuriperintö ei ole pysyvää, vaan se muuttuu koko ajan ja sisältää sekä materiaalisia että immateriaalisia ilmentymiä. Kysymyksessä voivat olla perinteet, kieli, taideteokset, historialliset jäänteet, arkisto- ja esineistökokoelmat sekä sukupolvelta toiselle siirtyvät kulttuurimaisemat. Kulttuuriperintöjä luodaan ja muokataan koko ajan, mikä luo tarvetta uusille ilmenemismuodoille julkisuudessa. Tällaisia ovat esimerkiksi toisista maanosista tulevien ihmisten edustama kulttuuriperintö. Syrjäytyneiden ryhmien kulttuuriperintö jää vähemmälle huomiolle julkisuudessa ja julkisessa keskustelussa. Naisten työtä ja käsityötuotteita on perinteisesti lähes aina pidetty alempiarvoisina.

Kaikissa Botnia-Atlantica-alueen kolmessa maassa on UNESCO:n valitsemia maailmanperintökohteita. Ohjelma-alueella on Vegaskärgårdenin kulttuuriperintö Norjassa

sekä Ruotsin ja Suomen yhteinen luonnonperintökohde Korkea rannikko/Merenkurkun saaristo molemmin puolin Pohjanlahtea. Yhteiset maailmanperintöalueet ovat Botnia-Atlantica-alueelle resurssi, ja niiden maailmanlaajuisesta ainutlaatuisuudesta tiedottaminen lisää ohjelma-alueen vetovoimaa. Ohjelma-alueella on edellytyksiä sekä yhteisten maailmanperintöalueiden että myös muiden ainutlaatuisten luonto- ja kulttuuriperintöalueiden yhteiselle kehitykselle, saavutettavuuden parantamiselle ja kaupallistamiselle.

Edellisellä ohjelmakaudella on toteutettu luonto- ja kulttuuriperintöihin liittyviä yhteistyöhankkeita. Ne voidaan jakaa kahdenlaisiin toimintoihin: menetelmien kehittäminen muinaisjäännösten säilyttämiseksi ja ohjelma-alueen maailmanperintöjen välisen yhteyden luomiseksi.

Maantieteelliseen ohjelma-alueeseen sisältyy mm. saaristoa, tuntureita ja pitkän historian omaavia yhteisöjä. Luonnonvarojen tuottava hyödyntäminen antaa mahdollisuuden taloudelliselle kasvulle. Samalla se vaikuttaa epäsuotuisasti luonnonvaroihin ja biologiseen monimuotoisuuteen, mistä on kyseisille yhteisöille myös sosiaalisia vaikutuksia. Ohjelma-alueella on suojelun arvoisia luontoympäristöjä, joiden suojelussa sovelletaan eri alueilla erisuuntaisia ja eri näkökulmiin pohjautuvia toimia. Norjassa luonnonsuojelussa pyritään ennen kaikkea säilyttämään ekosysteemit ja tarjoamaan samalla mahdollisuus alueiden virkistyskäyttöön ja kestävään elinkeinokehitykseen. Ruotsissa pääpaino on erämaiden suojelussa. Ruotsin alueen sisämaassa sijaitsevilla metsäalueilla on hajanaisia luonnonsuojelualueita, ja Suomen alueen rannikolla ja sisämaassa on runsaasti suojeltuja luontoympäristöjä.

Selkeintä rajat ylittävää lisäarvoa on yhteisissä luonnonvaroissa, joita ovat ennen kaikkea Pohjanlahti mutta myös Ruotsia ja Norjaa yhdistävä tunturijono. Niiden sisältämä lisäarvo voidaan realisoida varmistamalla yhteisten luontoresurssien suojelu ja käyttämällä tällöin hyväksi mm. eri toimijoiden osaamista. Maiden rajojen yli toteutettu yhteistoiminta voi tuoda mukanaan myös tehostamis- ja koordinoitettuja.

Ohjelma-alueella on runsaasti osaamista ja kokemusta merien, vesistöjen ja merenpohjan kartoittamisessa sekä ympäristön parantamisessa ja suojelussa. Aiheisiin liittyvät aikaisemmat hankkeet ovat osaltaan rakentaneet ja vahvistaneet teemaan liittyvää alueellista osaamispääomaa¹. Aikaisemmin tehtyjä panostuksia on myös tarpeen täydentää ja kehittää edelleen.

Kokonaisuutena tarkastellen ohjelma-alueella on mahdollisuuksia luoda lisäarvoa kehittämällä luonto- ja kulttuuriperintöjä kestäväällä tavalla sekä suojelemalla ohjelma-alueen biologista monimuotoisuutta.

Ympäristön toimintalinjassa valitut investointiprioriteetit:

- Luonto- ja kulttuuriperintöjen säilyttäminen, suojeleminen, edistäminen ja kehittäminen
- Biologisen monimuotoisuuden ja maaperän suojelu ja korjaaminen sekä ekosysteemipalvelujen edistäminen, mukaan lukien Natura 2000 ja ympäristöystävällinen infrastruktuuri.

Kuljetus

¹ Euroopan meri- ja kalastusrahaston osarahoittama yleisempi hanke Plan Bothnia on esimerkki suunnittelutyökalusta, joka voi edistää alueen kehittämistä jatkossa.

Alueet priorisoivat kehitysstrategioissaan strategiseen suunnitteluun liittyvän yhteistoiminnan vahvistamista sekä henkilö- ja tavaraliikenteeseen liittyvien toimintasuunnitelmien kehittämistä.

Itä-länsisuuntaisten kuljetusyhteyksien kehittäminen on edellytys rajat ylittävälle yhteistoiminnalle esimerkiksi elinkeinoelämän, matkailun ja sairaanhoidon aloilla. Tällainen kehitys parantaisi myös mahdollisuuksia järjestää kestäviä kuljetuksia Skandinavian pohjoisosissa.

Kuljetussektorilla, erityisesti tavarankuljetuksessa ja logistiikassa, on sukupuolen mukaan jakautuneet työmarkkinat. Naiset ja miehet hyödyntävät kuljetusjärjestelmää lisäksi eri tavoin. Erot näkyvät matkojen lukumäärässä ja pituudessa, siirtymiseen kuluva ajassa ja matkustustavan valinnassa. Yhteiskunnallistaloudellisilta edellytyksiltään heikommat ryhmät ovat muita ryhmiä riippuvaisempia julkisista kulkuyhteyksistä. Tasa-arvon, yhtäläisten mahdollisuuksien ja syrjinnänvastaisuuden edistämiseksi ohjelmassa pyritään kehittämään monille eri ryhmille käyttökelpoisia liikennratkaisuja.

Ohjelma-alueella oleva kuljetusväylä ulottuu Norjasta Atlantin rannikolta Pohjois-Ruotsin ja Suomen läpi idän suuntaan. Väylää on kuitenkin kehitettävä edelleen. Vahvistettu itä-länsisuuntainen yhteys sekä siihen liittyvä kuljetuslogistiikan kehittäminen ja kuljetusmarkkinoiden toimijoiden välinen yhteistoiminta edistäisivät maiden välistä vuorovaikutusta. Rajat ylittävän yhteistyön kannalta on tärkeää yhdistää eri liikennemuodot siten, että syntyy joustavia ja nopeita yhteyksiä.

Merenkurkun yhteys on ainut säännöllinen yhteys tavara- ja henkilöliikenteelle Pohjanlahden yli. Myös EU-komissio pitää yhteyttä tärkeänä osana Botnian käytävää. Yhteys on häiriöherkkä, koska sitä käyttävä väestöpohja on pieni ja talvella vaikeat liikenneolosuhteet voivat aiheuttaa siinä katkoksia. Autolauttayhteys on tärkeä myös ympäristön kannalta. Monet kuorma-autokuljetukset ajetaan maanteitse Haaparannan kautta, mikä kuormittaa sekä tieverkostoa että ympäristöä. Merenkurkun liikenne voi olla erittäin tärkeä myös ohjelma-alueen norjalaisten alueiden teollisuudelle, lähinnä tuotteitaan itään myyvälle kalastusteollisuudelle.

Siirtyminen kestäviin tavara- ja henkilökuljetuksiin edellyttää kuljetusalan fossiiliriippuvuuden vähentämistä, tehokkaampaa logistiikkaa ja tehokkaampia ajoneuvoja. Merenkurkun yhteyden vahvistaminen vähentäisi Ruotsin ja Suomen välisiä maantiekuljetuksia ja siten myös päästöhaittoja.

Tieverkostossa on sekä pohjois-etelä- että itä-länsisuuntaisia yhteyksiä. Ainoat rajat ylittävät liikenneväylät ovat Ruotsin ja Norjan välisellä rajalla kulkevat kolme tieväylää sekä Vaasan ja Uumajan välinen autolauttayhteys. E12, joka on äskettäin määritelty osaksi eurooppalaista TEN-T-kuljetusverkostoa, kulkee Botnia-Atlantican ohjelma-alueen läpi ja yhdistää alueen kolme maata solmukohdissa Vaasa, Uumaja ja Mo i Rana. Ruotsin sisäosien kautta kulkevan tieverkon laadussa on puutteellisuksia. Norjan ja Ruotsin väliset maantieyhteydet ovat häiriöherkkiä varsinkin talvella.

Ohjelma-alueiden maiden väliset lentoyhteydet kulkevat Helsingin, Tukholman ja Oslon kautta, koska ohjelma-alueella olevien lentoasemien välillä ei ole suoria lentoyhteyksiä. Norjan ohjelma-alueella on monia lentoasemia, joilla on säännöllistä reittiliikennettä. Bodön lentoasema on liikenteen alueellinen keskus. Ruotsin ohjelma-alueella lentoasemia on vähemmän ja ne ovat kaukana toisistaan. Suomen ohjelma-alueella on kaksi lentokenttää, joilla on säännöllistä reittiliikennettä.

Ohjelma-alueella on yritetty ylläpitää säännöllistä lentoliikennettä, mutta yhteydet ovat jääneet lyhytikäisiksi. Vaasan ja Tukholman välistä lentoreittiä voidaan kuitenkin käyttää, koska sieltä on Ruotsin kotimaan lentoliikenteen kautta jatkoyhteys Västerbottenin ja Västernorrlandin läänien lentokentille. Hemavanin lentoasema palvelee myös Helgelandista tulevia norjalaisia matkailijoita.

Itä-länsisuuntaisten liikenneyhteyksien edistämiseen suunnatut panostukset parantavat myös ohjelma-alueen saavutettavuutta EU:ssa. Tavoitteena on kehittää Botnia-Atlantica-alueen läpi kulkevasta väylästä taloudellinen, ympäristöystävällinen ja tehokas kuljetusvaihtoehto Suomen, Norjan ja Ruotsin alueille ja luoda siten edellytykset esimerkiksi Venäjälle ja EU:n alueelle suunnatuille jatkokuljetuksille.

Tähän toimintalinjaan edellisellä kaudella liittyneessä toiminnassa on käsitelty pääasiassa liikenneväylien jatkokehittämistä sekä uusien mahdollisten liikenne- ja tietoliikennetarkaisujen kartoittamista. On erittäin tärkeää hyödyntää aikaisemmista panostuksista saatuja kokemuksia.

Ohjelmassa voidaan rahoittaa suunnittelua sekä strategisen aineiston laadintaa tavara- ja matkustajaliikenteen helpottamiseksi ja koordinoimiseksi TEN-T-verkossa.

Ruotsin hallitus mainitsee vuosille 2014–2025 laaditussa kuljetussuunnitelmassa toimia, joilla voi olla merkitystä Botnia-Atlantica-alueelle, mm. Hällnäsän ja Storumanin välisen kohtaamisaseman sekä Sundsvallin ja Gävlen välillä kulkevan Ostkustbanan kohtaamisasemat ja kaksoisraiteen. Suomen vuoteen 2022 ulottuvassa toimenpideohjelmassa priorisoidaan mm. Tampereen ja Vaasan välistä E12-eurooppatietä.

Norjan kansallisessa vuosille 2014–2023 laaditussa kuljetussuunnitelmassa suunnitellaan E6-tien kunnostusta Pohjois-Norjan Helgelandissa, mikä parantaa tiestandardia Saltfjälletin eteläpuolella. Nordlandin ja Tromsin lääneissä parannetaan tunturin yli kulkevia pääteitä.

Kuljetuksen toimintalinjassa valittu investointiprioriteetti:

- Ympäristöystävällisten (myös hiljaisempien) ja vähähiilisten kuljetusjärjestelmien kehittäminen mukaan lukien joki- ja meriliikenne, satamat ja multimodaaliyhteydet sekä lentokenttäinfrastruktuuri kestävän alueellisen ja paikallisen liikenteen edistämiseksi

1.1.1. Perustelut temaattisten tavoitteiden ja vastaavien investointiprioriteettien valintaan, jotka koskevat kumppanuussopimusta, ja jotka perustuvat alueellisesti ja soveltuvin osin kansallisesti tehtyyn tarveanalyysiin, mukaan lukien sellaiset tarpeet, jotka on määritetty oleellisissa maakohtaisissa suosituksissa ja hyväksytty EUT-sopimuksen artiklan 148.4 mukaisesti, etukäteisarviointi huomioiden.

Taulukko 1: Perustelut temaattisten tavoitteiden ja investointiprioriteettien valintaan

Valittu temaattinen tavoite	Valittu investointiprioriteetti	Valinnan perustelu
Tutkimuksen, teknisen kehityksen ja innovoinnin vahvistaminen	Parannetaan tutkimus- ja innovointi-infrastruktuuria sekä kapasiteettia kehittää tutkimuksen ja innovoinnin huippuosaamista samalla kun edistetään varsinkin Eurooppaa kiinnostavia osaamiskeskustoja	Kehittämällä uusia ja nykyisiä osaamiskeskittymiä voidaan luoda kilpailukykyisiä innovaatioympäristöjä. Ohjelma-alueella on toisiaan täydentäviä tutkimusympäristöjä, joissa voidaan edistää erikoistuneiden alojen kilpailukykyisiä ympäristöjä. Suuremman kriittisen massan ja eri

		toimijoiden yhteisvaikutuksen kautta voidaan parantaa innovaatorakennetta ja suosia yhteisiin haasteisiin perustuvaa tiedonsiirtoa. Erilliset ja täydentävät ehdot (esimerkiksi eri alueiden erilaiset painopisteet julkisessa ja yksityisessä tutkimuksessa) tarjoavat mahdollisuuden yhteiseen oppimiseen.
	Edistetään yritysten tutkimukseen ja innovointiin suuntautuvia investointeja sekä kehitetään yritysten, T&K-keskusten ja korkeamman koulutusektorin välisiä yhteyksiä ja synergiavaikutuksia, tuetaan erityisesti investointeja tuote- ja palvelukehitykseen, teknologian siirtoon, sosiaaliseen ja ekologiseen innovointiin, julkisiin sovelluksiin, kysynnän lisäämiseen, verkostoitumiseen, klustereihin ja älykkään erikoistumisen kautta tapahtuvaan avoimeen innovointiin sekä tuetaan teknistä ja sovellettua tutkimusta, pilottitoimintaa, varhaisia tuotevalidointitoimia sekä tärkeiden mahdollistavien tekniikkojen kapasiteettia luoda kehittyntä tuotantoa ja ensituotantoa sekä tekniikan levittämistä yleisiin tarkoituksiin	Julkinen sektori on ohjelma-alueella hyvin tärkeä. Sille suunnatun kysynnän lisäämisellä voidaan avata suuret markkinat alueen toimijoille. Haja-asutus ja demografiset haasteet edellyttävät uusien julkisten palvelujen tarjoamiseen tarkoitettujen ratkaisujen käyttöä. Eroavuuksien pohjalta voidaan kehittää innovatiivisia ja kilpailukykyisiä ratkaisuja, jotka ovat sovellettavissa myös laajemmassa asiayhteydessä. Yliopistoissa ja korkeakouluissa harjoitettu tutkimus ei johda riittävässä määrin kaupallistamiseen ja innovointiin. Elinkeinoelämän, yhteiskunnan ja akateemisten toimijoiden vahvistettu yhteistoiminta voi stimuloida myönteistä kehitystä. Suurempaa kriittistä massaa tarvitaan niin tuotteiden, palvelujen ja menetelmien kysynnän kasvattamiseen kuin myös innovaatiokapasiteetin parantamiseen.
Pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukyyn parantaminen	Tuetaan pk-yritysten kapasiteettia panostaa kasvuun alueellisilla, valtakunnallisilla ja kansainvälisillä markkinoilla sekä osallistua innovaatioprosesseihin	Alueen kasvua voidaan edistää lisäämällä pk-yritysten yhteistoimintaa Kielimuurit, kulttuurierot ja puutteelliset liikenneyhteydet vaativat erityispanostuksia ohjelma-alueen pk-yritysten yhteistoiminnan edistämiseksi. Alueella tehdyt suuret investoinnit voivat lisätä suhteellisen pienten yritysten mahdollisuuksia esimerkiksi yritysten yhteistoiminnan kautta. Toimimalla yhdessä rajojen yli saavutetaan suuremmat markkinat.
Ympäristön suojeleminen ja luonnonvarojen käytön tehokkuuden parantaminen	Luonto- ja kulttuuriperintöjen säilyttäminen, suojeleminen, edistäminen ja kehittäminen	Ohjelma-alueella on yhteisiä rajat ylittäviä luonto- ja kulttuuriperintöjä, jotka vaativat erityisiä suojele-, edistämisen- ja kehityspanostuksia. Tehokkaat panostukset edellyttävät rajojen yli tapahtuvaa yhteistoimintaa. Ohjelma-alue on sosiaalisesti, kulttuurisesti ja historiallisesti osittain yhtenäinen alue, jolla on yhteisiä kulttuurihistoriallisia, edelleen kehitettäviä

		alueita. Parantamalla luonto- ja kulttuuriperintöjen saavutettavuutta luodaan samalla edellytykset niiden suojelulle. Luonto- ja kulttuuriperintöjä on kehitettävä edelleen ja niiden saavutettavuutta on parannettava, koska ne sisältävät taloudellista potentiaalia.
	Biologisen monimuotoisuuden ja maaperän suojelu ja korjaaminen sekä ekosysteemipalvelujen edistäminen, mukaan lukien Natura 2000 ja ympäristöystävällinen infrastruktuuri	Ohjelma-alueella olevien yhteisten ympäristö- ja luontoresurssien suojelu edellyttää yhteisiä toimia. Ilmastonmuutos ja sen vaikutukset ohjelma-alueella edellyttävät rajat ylittävää yhteistoimintaa. Yhteistoimintamahdollisuuksia on myös luonnonvaroja hyödyntävän raaka-ainekäytön ja luonnonvaroihin perustuvien muiden elinkeinojen aiheuttamissa ympäristövaikutuksissa.
Kestävän liikenteen edistäminen ja pullonkaulojen poistaminen tärkeimmistä liikenneverkkoinfrastruktuureista	Ympäristöystävällisten (myös hiljaisempien) ja vähähiilisten kuljetusjärjestelmien kehittäminen mukaan lukien joki- ja meriliikenne, satamat ja multimodaaliyhteydet sekä lentokenttäinfrastruktuuri kestävän alueellisen ja paikallisen liikenteen edistämiseksi	Ohjelma-alueella on vaikeuttavia tekijöitä kuten meri- ja tunturirajat sekä pohjoinen ilmasto, joiden vuoksi liikenneyhteydet ovat jonkin verran epäluotettavia. Luomalla edellytykset kestäville, hyvin koordinoituille kuljetuksille stimuloidaan samalla monia muita alueita kuten pienyrittäjien yhteistyön kehittämistä tai yhteistoimintaa ympäristökysymyksissä. Alueella on vakiintuneita logistiikka- ja infrastruktuurirakenteita, joita voidaan kehittää edelleen ohjelma-alueen liikenneyhteyksien parantamiseksi.

1.2. Rahoituksen jakoperusteet

Toimintalinjojen valinnan lähtökohtana on se, missä rahoituksella saadaan suurin mahdollinen hyöty suhteessa muihin ohjelmiin ja panostuksiin, ohjelmassa käytettävissä oleviin varoihin sekä alueellisissa, kansallisissa ja makroalueellisissa strategioissa havaittuihin tarpeisiin ohjelma-alueella.

Ohjelman varoista 42,75 % ohjataan innovaation toimintalinjaan. Tämä alue on yksi monipuolisimpia, ja arvioinnin mukaan tämän temaattisen tavoitteen puitteissa voidaan toteuttaa lukuisia panostuksia eri sektoreilla. Tässä temaattisessa tavoitteessa on valittu kaksi investointiprioriteettia, mikä myös perustelee osaltaan suurempaa osuutta resursseista. Pitkäjänteisesti kestävien innovaatorakenteiden luominen on edellytys ohjelma-alueen kehitykselle monilla eri sektoreilla sekä innovatiivisten ratkaisujen kaupallistamiselle ja soveltamiselle.

Ohjelman varoista 17 % ohjataan elinkeinoelämän toimintalinjaan. Tässä temaattisessa tavoitteessa on valittu yksi investointiprioriteetti. Temaattisen tavoitteen valintaa perustellaan sillä, että panostaminen alueen elinkeinoelämän selkärangan muodostaviin pk-yrityksiin vaikuttaa vahvasti ohjelma-alueen kasvuun. Rajat ylittävässä yhteistyössä on suurta potentiaalia elinkeinoelämän kehittämiseen.

Ohjelman varoista 27,25 % ohjataan ympäristön toimintalinjaan. Alueella on lukuisia toimijoita ja runsaasti rajat ylittävää aktiivista yhteistoimintaa. Lisäksi täällä toimii jo valmiita verkostoja. Tämän temaattisen tavoitteen puitteissa on valittu kaksi investointiprioriteettia.

Ohjelman varoista 7 % ohjataan kuljetuksen toimintalinjaan. Tämä vastaa hyvin aikaisempien ohjelmakausien tasoa. Lisäksi se ilmentää sitä, että tässä toimintalinjassa on valittu vain yksi investointiprioriteetti, eivätkä tähän sisältyvät panostukset edellytä suurempaa budjettia, koska esim. fyysisiä investointeja ei voida toteuttaa.

Ohjelman varoista 6 % ohjataan teknisen tuen toimintalinjaan.

Ohjelman rahoitus

Ohjelman vastinrahoitusosuus on 60 prosenttia kaikissa muissa toimintalinjoissa paitsi tekninen tuki, jossa se on 50 prosenttia. Ohjelmakaudella 2007–2013 on ollut ajoittain vaikeaa löytää kansallista vastinrahoitusta. Vastinrahoitusosuuden nostaminen 60 prosenttiin merkitsee sitä, että vastinrahoitusosuus on samalla tasolla kuin Pohjoinen-ohjelmassa, joka menee osaksi limittäin Botnia-Atlantican ohjelma-alueen kanssa. Norjalaisten tuensaajien vastinrahoitusosuus on sama kuin ohjelmakaudella 2007–2013 eli 50 %. Ohjelman tukitoimien kansallinen vastinrahoitus on tärkeä periaate, koska se toimii laadunvarmistuksena ja takuuna siitä, että ohjelman priorisoinneissa on paikallista ja alueellista omistajuutta ja sitoutuneisuutta.

Ohjelma rahoitetaan EU-varoilla, Suomen ja Ruotsin kansallisella sekä julkisella että yksityisellä vastinrahoituksella sekä norjalaisilla varoilla. EU-varat voivat kattaa 60 % hankkeen kustannuksista jäsenvaltioissa. Innovaation, Elinkeinoelämän ja Ympäristön toimintalinjoissa yksityinen vastinrahoitus voidaan vaihtaa EU-rahoitukseksi. Yksityisen vastinrahoituksen osuus on indikatiivisesti 2 % kokonaisrahoituksesta ja 4 % kansallisesta vastinrahoituksesta. Jos yksityinen vastinrahoitus jää puuttumaan, se voidaan korvata julkisella vastinrahoituksella.

Norjalainen rahoitus on jaettu valtiolliseen nk. IR-osuuteen sekä alueelliseen vastinrahoitukseen. IR-varat voivat kattaa 50 % hankkeen kustannuksista. Nordland fylke vastaa sekä IR-varoista että osittain alueellisesta vastinrahoituksesta. Norjalaista vastinrahoitusta saadaan kuitenkin myös muilta julkisilta organisaatioilta ja/tai yksityisistä varoista ja se voidaan vaihtaa IR-rahoitukseksi.

Taulukko 2: Yleiskatsaus, yhteistyöohjelman investointistrategia

Toimintalinja	Eakr-tuki (euroissa)	Osuus unionin yhteenlasketusta tuesta yhteistyöohjelmalle ² (%:ssa)			Temaattinen tavoite ³	Investointiprioriteetit ⁴	Investointiprioriteetin erityistavoitteet	Erityistavoitteen tulosindikaattorit
		Eakr ⁵	ENI ⁶ (jos sovellet- tavissa)	IPA ⁷ (jos sovellet- tavissa)				
Innovaatio	15 533 769	42,75 %			Tutkimuksen, teknisen kehityksen ja innovoinnin vahvistaminen	Parannetaan tutkimus- ja innovointi-infrastruktuuria sekä kapasiteettia kehittää tutkimuksen ja innovoinnin huippuosaamista samalla kun edistetään varsinkin Eurooppaa kiinnostavia osaamiskeskustoja	Kehitetään pitkällä aikavälillä kestäviä osaamiskeskustoja	T&K-työtä tekevät tutkijat

² Osuuksien selvitys Euroopan naapuruusvälineelle ja Liittymistä valmistelevalle tukivälineelle riippuu valitusta hallintotyyppistä.

³ Temaattisen tavoitteen nimi (ei sovellettavissa tekniseen tukeen).

⁴ Investointiprioriteetin nimi (ei sovellettavissa tekniseen tukeen).

⁵ Euroopan alueellinen kehitysrahasto

⁶ Euroopan naapuruusväline

⁷ Liittymistä valmisteleva tukiväline

						Edistetään yritysten tutkimukseen ja innovointiin suuntautuvia investointeja sekä kehitetään yritysten, T&K-keskusten ja korkeamman koulutusektorin välisiä yhteyksiä ja synergiavaikutuksia, tuetaan erityisesti investointeja tuote- ja palvelukehitykseen, teknologian siirtoon, sosiaaliseen ja ekologiseen innovointiin, julkisiin sovelluksiin, kysynnän lisäämiseen, verkostoitumiseen, klustereihin ja älykkään erikoistumisen kautta tapahtuvaan avoimeen innovointiin sekä tuetaan teknistä ja sovellettua tutkimusta, pilottitoimintaa, varhaisia tuotevalidointitoimia sekä tärkeiden mahdollistavien tekniikkojen kapasiteettia luoda kehittyntä tuotantoa ja ensituotantoa sekä tekniikan levittämistä yleisiin tarkoituksiin	Innovatiivisten ratkaisujen lisääntynyt käyttö	Pk-yritykset, joilla on omaa T&K-toimintaa
Elinkeinoelämä	6 176 851	17 %			Pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukyvyn parantaminen	Tuetaan pk-yritysten kapasiteettia panostaa kasvuun alueellisilla, valtakunnallisilla ja kansainvälisillä markkinoilla sekä osallistua innovaatioprosesseihin	Suurempi kapasiteetti tehdä rajat ylittävää liiketoimintayhteistyötä	Innovatiivisten, muiden kanssa yhteistyötä tekevien pk-yritysten osuus

Ympäristö	9 900 326	27,25 %			Ympäristön suojeleminen ja luonnonvarojen käytön tehokkuuden parantaminen	Luonto- ja kulttuuriperintöjen säilyttäminen, suojeleminen, edistäminen ja kehittäminen	Luonto- ja kulttuuriperintöjen kestävä hyödyntämisen lisääminen.	Käynnit maailmanperintöalueella
						Biologisen monimuotoisuuden ja maaperän suojeleminen ja korjaaminen sekä ekosysteemipalvelujen edistäminen, mukaan lukien Natura 2000 ja ympäristöystävällinen infrastruktuuri	Parempi valmius käsitellä ympäristöhaasteita meri-, rannikko- ja tunturialueilla sekä mereen valuvissa vesistöissä	Puhtaampi ympäristö
Kuljetus	2 543 409	7 %			Kestävän liikenteen edistäminen ja pullonkaulojen poistaminen tärkeimmistä liikenneverkkoinfrastruktuureista	Ympäristöystävällisten (myös hiljaisempien) ja vähähiilisten kuljetusjärjestelmien kehittäminen mukaan lukien joki- ja meriliikenne, satamat ja multimodaaliyhteydet sekä lentokenttäinfrastruktuuri kestävän alueellisen ja paikallisen liikenteen edistämiseksi	Kestäviin itä-länsisuuntaisiin liikenneyhteyksiin tähtäävien strategioiden lisääminen	Avainhenkilöille esitettyjen kuljetusstrategioiden määrä
Tekninen tuki	2 180 065	6 %			Tekninen tuki		Luoda edellytykset ohjelman tehokkaalle toteuttamiselle	

2. TOIMINTALINJAT

2.1. Toimintalinja Innovaatio

2.1.1. Investointiprioriteetti

Parannetaan tutkimus- ja innovointi-infrastruktuuria sekä kapasiteettia kehittää tutkimuksen ja innovoinnin huippuosaamista samalla kun edistetään varsinkin Eurooppaa kiinnostavia osaamiskeskuksia.

2.1.1.1. Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset

Erityistavoite: Kehitetään pitkällä aikavälillä kestäviä osaamiskeskuksia

Ohjelma-alueen innovaatiokyky on tärkeä ohjelma-alueen pitkäjänteiselle kehitykselle, kyvyllä kohdata nopeita yhteiskunnallisia muutoksia sekä globaalin kilpailukykyyn lisäämiselle. Tärkeä edellytys hyvän innovaatiokyvyn saavuttamiselle ovat vahvat tutkimus- ja innovaatorakenteet.

Ohjelma voi edistää pitkällä aikavälillä kestävien innovaatorakenteiden luomista kehittämällä yhteistoimintaa ohjelma-alueen priorisoiduilla kehitysalueilla. Lisääntynyt yhteistoiminta ohjelma-alueella lisää kriittisen massan ja toimijoiden määrää. Kokoamalla rajat ylittävää tutkimusyhteistyötä osaamiskeskuksiin luodaan kestävä kehityksen mahdollisuuksia aloilla, joilla asianomaiset alueet eivät pääsisi yhtä pitkälle omin avuin.

Ohjelman tulee edistää useampien osaamiskeskusten luomista, joissa yliopistot/tutkimuslaitokset, elinkeinoelämän edustajat, viranomaiset ja ympäröivä yhteiskunta voivat tavata virtuaalisissa ja fyysisissä solmukohdissa lisätäkseen kansainvälistä kilpailukykyään alueella. Uudenlaista yhteistyötä toimialojen ja sektoreiden välillä on edistettävä.

Mahdollisuus osallistua innovaatiota edistäviin järjestelmiin ja ympäristöihin on rajallisempi alueilla, joiden liikenneyhteydet ovat puutteelliset. Tällöin voidaan ottaa avuksi virtuaaliset osaamiskeskukset, jotka mahdollistavat yhteistoiminnan myös etäältä. Näin voidaan kompensoida pitkien välimatkojen aiheuttamat haitat.

Toivottavat tulokset:

- **Kilpailukykyiset innovaatioympäristöt**
- **Pitkällä aikavälillä kestävät innovaatorakenteet**

Taulukko 3: Ohjelmakohtaiset tulosindikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtöarvo	Perusvuosi	Tavoitearvo (2023)⁸	Tiedon lähde	Raportointitiheys
R1	T&K-työtä tekevät tutkijat	Henkilöiden lukumäärä	3508	2011	Kasvu 1 % vuodessa (Yhteensä 3 724 kpl)	SCB (Ruotsissa), Statistisk sentralbyrå (Norjassa) ja Tilastokeskus (Suomessa).	Joka toinen vuosi

⁸ Tavoitearvot voivat olla kvalitatiivisia tai kvantitatiivisia.

2.1.1.2 Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet

Ohjelman varoja voidaan käyttää virtuaalisten osaamiskeskusten rakentamiseen ja kehittämiseen tiedon hankkimiseksi ja jalostamiseksi rajat ylittävällä tavalla. Osaamiskeskuksen toiminnassa tulee keskittyä yhteen tai muutamaan tieteenalaan. Osaamiskeskuksen tavoitteena on ylläpitää toimintaa sekä hankkeen aikana että hankkeen päätyttyä.

Esimerkkejä toimenpiteistä, joita voidaan tukea ohjelmassa:

- Esimerkiksi tutkimuslaitosten, elinkeinoelämän ja/tai julkisen sektorin välinen yhteistoiminta pitkällä aikavälillä kestävien rajat ylittävien verkostojen ja/tai klustereiden luomiseksi
- Innovaatioprosesseja ja molemminpuolista oppimista tukevien areenoiden ja työkalujen luominen
- Fyysisten ja virtuaalisten kohtaustapahtumien kehittäminen, mikä luo edellytykset innovatiivisten ratkaisujen kehittämiseksi tuotteiden, palvelujen ja menetelmien kehitystä varten.

Tuensaajia voivat olla esimerkiksi yliopistot, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset, elinkeinoelämän organisaatiot ja julkiset toiminnot.

Kohderyhmä koostuu yliopistoista, korkeakouluista ja tutkimuslaitoksista, elinkeinoelämästä ja julkisista toiminnoista.

2.1.1.3 Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa

- **Rajatylittävä lisäarvo**
On tärkeää käyttää maiden rajoja resurssina hankkeen toteutuksessa. Hankkeissa on sen vuoksi määritettävä, miksi työtä tehdään rajojen yli ja mikä rooli rajoilla on.
- **Yhteinen vastuu hankkeesta**
Ohjelman puitteissa toteutettavat hankkeet tulee suunnitella, rahoittaa, miehittää ja toteuttaa yhteistyönä.
- **Pysyvät tulokset**
Hankeorganisaation tulee rakentua aktiiviselle omistajuudelle ja konkreettiselle ajatukselle siitä, miten hankkeen tulokset hyödynnetään. Hankkeessa tulee pyrkiä pitkäjänteisten muutosten luomiseen sekä omassa toiminnassa että sen ulkopuolella.
- **Tulossuuntautuneisuus**
Hankkeen on osaltaan tuettava investointiprioriteetin erityistavoitteen saavuttamista. Aktiviteettien, suorien tulosten ja vaikutusten välillä tulee olla selkeä yhteys.
- **Horisontaaliset kriteerit kasvun työkaluna**
Hankkeeseen on integroitava horisontaaliset kriteerit tasa-arvo, monimuotoisuus ja ympäristö.
- **EU:n Itämeren strategia**
EU:n Itämeren strategian piirissä on monta yhteistoiminta-aluetta, jotka voidaan yhdistää Botnia-Atlantica-ohjelmaan. Jos Botnia-Atlantica-hanke on osa EU:n nk. Itämeren strategian lippulaivahanketta, sitä priorisoidaan suhteessa muihin hankkeisiin edellyttäen, että hanke täyttää ohjelman muut kriteerit.

- **Laajemmassa asiayhteydessä levitettävät tulokset**
Hankkeissa tulee pyrkiä siihen, että tulokset voidaan levittää mahdollisimman laajalle ohjelma-alueella ja sen ulkopuolella.
- **Elinkeinoelämän osallisuus hankkeen toteutuksessa**
Hankkeen on, silloin kun se on oleellista, voitava osoittaa, että yrityksillä tai elinkeinoelämän organisaatioilla on tarvetta hankkeiden tuloksille.

Tätä investointiprioriteettia koskee erityisesti se, että hankkeet, jotka on ankkuroitu tutkimuslaitoksiin, elinkeinoelämään sekä julkiselle sektorille, ovat etusijalla sellaisiin hankkeisiin nähden, joissa tällaista yhteistoimintaa on vähemmän.

Investointiprioriteetissa ovat etusijalla seuraavilla aloilla toteutetut hankkeet: kestävä energia ja ympäristötekniikka, digitaalipalvelut, metsä ja puu, meriympäristö, elintarvikkeet, palveluala (sisältää sekä julkiset että muut palvelut, esimerkiksi miten palvelut voidaan säilyttää harvaan asutulla alueella), matkailu, kulttuurielinkeinot ja luovan alan elinkeinot sekä turvallisuus ja pelastustoimi.

Lisätietoja on liitteessä 3.

2.1.1.4. Aktiviteettien indikaattorit (investointiprioriteettikohtaisesti)

Taulukko 4: Yhteiset ja ohjelmakohtaiset aktiviteettien indikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori (indikaattorin nimi)	Mittayksikkö	Tavoitearvo (2023)	Tiedon lähde	Raportointitiheys
A1	Rajat ylittävään osaamiskeskukseen osallistuvien tutkimuslaitosten määrä	Lukumäärä	20	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä
A2	Rajat ylittävään osaamiskeskukseen osallistuvien yritysten määrä	Lukumäärä	15	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä
A3	Rajat ylittävään osaamiskeskukseen osallistuvien julkisten organisaatioiden määrä (tutkimuslaitoksia lukuun ottamatta)	Lukumäärä	10	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä

2.1.2. Investointiprioriteetti

Edistetään yritysten tutkimukseen ja innovointiin suuntautuvia investointeja sekä kehitetään yritysten, T&K-keskusten ja korkeamman koulutussektorin välisiä yhteyksiä ja synergiavaikutuksia, tuetaan erityisesti investointeja tuote- ja palvelukehitykseen, teknologian siirtoon, sosiaaliseen ja ekologiseen innovointiin, julkisiin sovelluksiin, kysynnän lisäämiseen, verkostoitumiseen, klustereihin ja älykkään erikoistumisen kautta tapahtuvaan avoimeen innovointiin sekä tuetaan teknistä ja sovellettua tutkimusta, pilottitoimintaa, varhaisia tuotevalidointitoimia sekä tärkeiden mahdollistavien tekniikkojen kapasiteettia luoda kehittyntä tuotantoa ja ensituotantoa sekä tekniikan levittämistä yleisiin tarkoituksiin

2.1.2.1. Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset

Erityistavoite: Innovatiivisten ratkaisujen lisääntynyt käyttö

Ohjelma suuntautuu rinnakkain vahvistuneiden innovaatorakenteiden ja innovatiivisemman elinkeinoelämän kanssa panostuksiin, joiden tarkoituksena on stimuloida innovatiivista elinkeinoelämää ja innovatiivisten sovellusten lisääntynyttä käyttöä.

Yksi ohjelma-alueen haasteista on tutkimuksen alhainen kaupallistamisaste, minkä vuoksi alueella on tarvetta tukea elinkeinoelämän tutkimus- ja kehitysinvestointeja. Ohjelman tulee tukea tutkimusyhteistyötä ja prosesseja, jotka johtavat innovaatioiden kaupallistamisen lisäämiseen. Tuki voidaan toteuttaa läheisessä yhteistyössä julkisen sektorin ja elinkeinoelämän kanssa näiden tarpeet huomioiden. Panostusten tulee osaltaan edistää tutkimustulosten sekä ideoiden ja tiedon hyödyntämistä yrityksissä ja julkisella sektorilla.

Innovatiivisten ratkaisujen käyttöä voidaan lisätä vahvistamalla julkisen sektorin kykyä kehittää ja käyttää sellaisia ratkaisuja. Julkisten palvelujen tulee olla itsessään innovatiivisia ja julkisten toimijoiden on aktiivisesti osallistuttava innovatiivisten ratkaisujen löytämiseen. Julkisella sektorilla on runsaasti potentiaalia kehittyä innovoinnin vauhdittajaksi. Julkisessa toiminnassa voidaan asettaa poliittisia tavoitteita, vaikuttaa standardien muotoiluun, lisätä julkisen tiedon saatavuutta, suunnitella hankintaprosessit siten, että ne luovat edellytyksiä uusille ratkaisuille, toteuttaa innovatiivisia hankintoja tai laatia yhteiskuntasuunnittelun prosesseja, jotka edistävät uusien ratkaisujen käyttöönottoa esim. terveydenhuollossa.

Toivottavat tulokset:

- **Uusia innovatiivisia ratkaisuja (esimerkiksi tuotteita, palveluja ja menetelmiä) on kokeiltu ja toimivia ratkaisuja on otettu käyttöön.**
- **Ohjelma-alueen elinkeinoelämän kilpailukyky on kehittynyt**
- **Innovaatioiden kaupallistaminen on lisääntynyt**

Taulukko 5: Ohjelmakohtaiset tulosindikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtöarvo	Perusvuosi	Tavoitearvo (2023)⁹	Tiedon lähde	Raportointitiheys
R2	Pk-yritykset, joilla on omaa T&K-toimintaa	Prosentti	52 %	2011	Kasvua 0,5 % vuodessa (55 %)	Normalisoidut arvot on julkaistu Regional Innovation Scoreboardissa (kerätty Community innovation survey (CIS) -tutkimuksessa jokaiselta tilastoviranomaiselta)	Joka toinen vuosi

⁹ Tavoitearvot voivat olla kvalitatiivisia tai kvantitatiivisia.

2.1.2.2 Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet

Esimerkkejä toimenpiteistä, joita voidaan tukea ohjelmassa:

- Kysynnän edistäminen ja uusien yksityiselle ja julkiselle sektorille suunniteltujen ratkaisujen tarjoaminen esim. stimuloimalla julkisen sektorin työskentelyä innovatiivisten prosessien parissa.
- Yhteistoiminta uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämiseksi.
- Tutkimustulosten, ideoiden ja tiedon hyödyntämistä yrityksissä/organisaatioissa tukevat aktiviteetit.

Tuensaajia voivat olla esimerkiksi yliopistot, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset, elinkeinoelämän organisaatiot ja julkiset toiminnot.

Kohderyhmä koostuu yliopistoista, korkeakouluista ja tutkimuslaitoksista, yrityksistä, elinkeinoelämän organisaatioista ja julkisista toiminnoista.

2.1.2.3. Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa

- **Rajatylittävä lisäarvo**
On tärkeää käyttää maiden rajoja resurssina hankkeen toteutuksessa. Hankkeissa on sen vuoksi määritettävä, miksi työtä tehdään rajojen yli ja mikä rooli rajoilla on.
- **Yhteinen vastuu hankkeesta**
Ohjelman puitteissa toteutettavat hankkeet tulee suunnitella, rahoittaa, miehittää ja toteuttaa yhteistyönä.
- **Pysyvät tulokset**
Hankeorganisaation tulee rakentua aktiiviselle omistajuudelle ja konkreettiselle ajatukselle siitä, miten hankkeen tulokset hyödynnetään. Hankkeessa tulee pyrkiä pitkäjänteisten muutosten luomiseen sekä omassa toiminnassa että sen ulkopuolella.
- **Tulossuuntautuneisuus**
Hankkeen on osaltaan tuettava investointiprioriteetin erityistavoitteen saavuttamista. Aktiviteettien, suorien tulosten ja vaikutusten välillä tulee olla selkeä yhteys.
- **Horisontaaliset kriteerit kasvun työkaluna**
Hankkeeseen on integroitava horisontaaliset kriteerit tasa-arvo, monimuotoisuus ja ympäristö.
- **EU:n Itämeren strategia**
EU:n Itämeren strategian piirissä on monta yhteistoiminta-aluetta, jotka voidaan yhdistää Botnia-Atlantica-ohjelmaan. Jos Botnia-Atlantica-hanke on osa EU:n nk. Itämeren strategian lippulaivahanketta, sitä priorisoidaan suhteessa muihin hankkeisiin edellyttäen, että hanke täyttää ohjelman muut kriteerit.
- **Laajemmassa asiayhteydessä levitettävät tulokset**
Hankkeissa tulee pyrkiä siihen, että tulokset voidaan levittää mahdollisimman laajalle ohjelma-alueella ja sen ulkopuolella.
- **Elinkeinoelämän osallisuus hankkeen toteutuksessa**
Hankkeen on, silloin kun se on oleellista, voitava osoittaa, että yrityksillä tai elinkeinoelämän organisaatioilla on tarvetta hankkeiden tuloksille.

Tätä investointiprioriteettia koskee erityisesti se, että hankkeet, jotka on jalkautettu tutkimuslaitoksiin, elinkeinoelämään sekä julkiselle sektorille, ovat etusijalla sellaisiin hankkeisiin nähden, joissa tällaista yhteistoimintaa on vähemmän.

Investointiprioriteetissa ovat etusijalla seuraavilla aloilla toteutetut hankkeet: kestävä energia ja ympäristötekniikka, digitaalipalvelut, metsä ja puu, meriympäristö, elintarvikkeet, palveluala (sisältää sekä julkiset että muut palvelut, esimerkiksi miten palvelut voidaan säilyttää harvaan asutulla alueella), matkailu, kulttuurielinkeinot ja luovan alan elinkeinot sekä turvallisuus ja pelastustoimi.

Lisätietoja on liitteessä 3.

2.1.2.4 Aktiviteettien indikaattorit

Taulukko 6: Yhteiset ja ohjelmakohtaiset aktiviteettien indikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori (indikaattorin nimi)	Mittayksikkö	Tavoitearvo (2023)	Tiedon lähde	Raportointitiheys
CI 28	Niiden yritysten lukumäärä, jotka ovat saaneet tukea uusien tuotteiden tuomiseksi markkinoille	Lukumäärä	5	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä
CI 29	Niiden yritysten lukumäärä, jotka ovat saaneet tukea uusien tuotteiden tuomiseksi markkinoille	Lukumäärä	10	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä
	Hankkeessa kehitettävien tuotteiden, palvelujen tai menetelmien lukumäärä.	Lukumäärä	10	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä
	Hankkeeseen osallistuvien yritysten ja organisaatioiden määrä, jotka tuovat markkinoille uusia tuotteita tai palveluja.	Lukumäärä	10	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä

2.1.3. Tuloskehys

Taulukko 7: Tuloskehys, innovaation toimintalinja

Toimintalinja	Indikaattorityyppi	Tunnusnumero	Indikaattori tai tärkeä täytäntöönpanovaihe	Mittayksikkö	Osatavoite vuodelle 2018	Lopputavoite (2023)	Tiedon lähde
Innovaatio	Aktiviteetti	A1	Osaamiskeskukseen osallistuvien tutkimuslaitosten määrä	Lukumäärä	2	20	Hankeraportointi
Innovaatio	Aktiviteetti	A4	Hankkeessa kehitettävien tuotteiden, palvelujen tai menetelmien lukumäärä	Lukumäärä	1	10	Hankeraportointi
Innovaatio	Rahoituksellinen	F1	Hankkeelle maksetut varat	EUR	14 % toimintalinjan budjetista on maksettu (3 633 442 €)	100 % toimintalinjan budjetista on maksettu (25 889 615 €)	Maksusuoritukset

2.1.4. Tukitoimiluokat

Tukitoimiluokat toimintalinjan sisällön esittämiseen, komission hyväksymän nimikkeistön mukaan, ja unionin varojen alustava jako

Taulukko 8-11: Tukitoimiluokat

Taulukko 8: Nimikkeistö 1 – tukitoimityyppi		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Innovaatio	060 Tutkimus ja innovointi julkisissa tutkimus- ja osaamiskeskuksissa, myös verkottuminen	5 890 000
Innovaatio	062 Pääasiassa pk-yrityksiä hyödyttävät teknologian siirto sekä korkeakoulujen ja yritysten välinen yhteistyö	4 140 000
Innovaatio	063 Pääasiassa pk-yrityksiä hyödyttävät klusterituki ja yritysverkostot	3 640 000
Innovaatio	065 Tutkimus- ja innovointi-infrastruktuuri, prosessit, teknologian siirto ja yhteistyö yrityksissä, jotka keskittyvät vähähiiliseen talouteen ja kykyyn selviytyä ilmastonmuutoksesta	1 863 769

Taulukko 9: Nimikkeistö 2 – rahoitusmuoto		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Innovaatio	01	15 533 769

Taulukko 10: Nimikkeistö 3 – aluetyyppi		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Innovaatio	01 Suuret kaupunkialueet	3 883 443
Innovaatio	02 Pienemmät kaupunkialueet	3 883 442
Innovaatio	03 Maaseutualueet	3 883 442
Innovaatio	04 Makroalueellinen yhteistyöalue	3 883 442

Taulukko 11: Nimikkeistö 6 – alueelliset täytäntöönpanomekanismit		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Innovaatio	07	15 533 769

2.2. Toimintalinja Elinkeinoelämä

2.2.1. Investointiprioriteetti

Tuetaan pk-yritysten kapasiteettia panostaa kasvuun alueellisilla, valtakunnallisilla ja kansainvälisillä markkinoilla sekä osallistua innovaatioprosesseihin

2.2.1.1. Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset

Erityistavoite: Suurempi kapasiteetti tehdä rajat ylittävää liiketoimintayhteistyötä

Rajat ylittävä yhteistyö voi tarjota ohjelma-alueen yrityksille mahdollisuuden löytää synergiaetuja ja täydentävää osaamista ohjelma-alueen eriytyneen elinkeinorakenteen ansiosta. Kehittämällä rajat ylittävälle yhteistyölle menetelmiä ja malleja ja uusia liiketoimintakonsepteja voidaan saavuttaa lisäkapasiteettia rajat ylittävälle liiketoimintayhteistyölle.

Koko ohjelma-alueelle yhteinen haaste on lisätä pienten yritysten osaamista uusille markkinoille suunnattujen menetelmien ja liiketoimintamallien kehittämiseksi. Maiden välillä on myös kaupan kehittämispotentiaalia. Vaikka maat ovat lähellä toisiaan, niiden välistä yhteistyötä vaikeuttavat kuljetusongelmat sekä kielelliset ja yrityskulttuuriin liittyvät erilaisuudet. Panostuksia tarvitaan pysyvien liiketoimintakontaktien luomiseksi sekä uusille markkinoille johtavien kanavien löytämiseksi. Uusi tekniikka ja uusien liiketoimintamallien käyttö voivat olla erityisen tärkeitä ohjelma-alueen liikenneongelmien torjumiseksi.

Pk-yritykset toimivat usein suhteellisen pienillä lähimarkkinoilla. Tämän seurauksena niiltä puuttuu kriittinen massa, innovaatiokapasiteettia ja kykyä hyödyntää uutta tekniikkaa. Nämä epäkohdat voidaan korjata lisäämällä rajat ylittävää yhteistoimintaa ja edistää siten yrityksen kasvua.

Ohjelma-alueen myönteinen kehittyminen pitkällä aikavälillä edellyttää kuitenkin, että ohjelma-alueen elinkeinoelämän perustana olevia pk-yrityksiä vahvistetaan. Elinkeinoelämän eriyttäminen ja kestävien tuotteiden ja palvelujen kehittäminen on edellytys pitkäjänteiselle talouskasvulle. Elinkeinoelämän kilpailukykyä vahvistetaan kokemustenvaihdolla, yhteistoiminnalla, kaupankäynnillä ja ohjelma-alueen kansainvälisillä kontakteilla.

Toivottavat tulokset:

- **Kehittyneet yhteistyömuodot ovat lisänneet ohjelma-alueen yritysten kilpailukykyä**
- **Lisääntyneet kontaktit ohjelma-alueen elinkeinoelämän toimijoiden välillä**

Taulukko 12: Ohjelmakohtaiset tulosindikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtöarvo	Perusvuosi	Tavoitearvo (2023)¹⁰	Tiedon lähde	Raportointitiheys
R3	Innovatiivisten, muiden kanssa yhteistyötä tekevien pk-yritysten osuus	Prosentti	55 %	2011	Kasvua 0,5 % vuodessa (tavoite 58 %)	Normalisoidut arvot on julkaistu Regional Innovation Scoreboardissa (kerätty Community innovation survey (CIS) -tutkimuksessa jokaiselta tilastoviranomaiselta)	Joka toinen vuosi

¹⁰ Tavoitearvot voivat olla kvalitatiivisia tai kvantitatiivisia.

2.2.1.2. Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet

Esimerkkejä toimenpiteistä, joita voidaan tukea ohjelmassa:

- Neuvontaa ja tietoa lisäävää toimintaa pk-yrityksille kansainvälistymiseen liittyvistä asioista
- Osaamisalueiltaan toisiaan täydentävien yritysten yhteistoimintaan kannustavat aktiviteetit yritysten innovaatiokyvyn stimuloimiseksi
- Rajat ylittävän yhteistoiminnan menetelmien ja liiketoimintamallien kehittämiseksi tähtäävät aktiviteetit
- Ohjelma-alueen maiden ja alueen ulkopuolisten markkinoiden välisen kaupankäynnin kehittämiseen ja rajat ylittävän liiketoimintayhteistyön vaikeuksien voittamiseen tähtäävät aktiviteetit
- Yhteiset markkina-aktiviteetit, esimerkiksi kartoitus

Tuensaajia voivat olla esimerkiksi elinkeinoelämän organisaatiot ja julkiset toiminnot.

Kohderyhmä koostuu yrityksistä ja kuluttajista.

2.2.1.3. Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa

- **Rajatylittävä lisäarvo**
On tärkeää käyttää maiden rajoja resurssina hankkeen toteutuksessa. Hankkeissa on sen vuoksi määritettävä, miksi työtä tehdään rajojen yli ja mikä rooli rajoilla on.
- **Yhteinen vastuu hankkeesta**
Ohjelman puitteissa toteutettavat hankkeet tulee suunnitella, rahoittaa, miehittää ja toteuttaa yhteistyönä.
- **Pysyvät tulokset**
Hankeorganisaation tulee rakentua aktiiviselle omistajuudelle ja konkreettiselle ajatukselle siitä, miten hankkeen tulokset hyödynnetään. Hankkeessa tulee pyrkiä pitkäjänteisten muutosten luomiseen sekä omassa toiminnassa että sen ulkopuolella.
- **Tulossuuntautuneisuus**
Hankkeen on osaltaan tuettava investointiprioriteetin erityistavoitteen saavuttamista. Aktiviteettien, suorien tulosten ja vaikutusten välillä tulee olla selkeä yhteys.
- **Horisontaaliset kriteerit kasvun työkaluna**
Hankkeeseen on integroitava horisontaaliset kriteerit tasa-arvo, monimuotoisuus ja ympäristö.
- **EU:n Itämeren strategia**
EU:n Itämeren strategian piirissä on monta yhteistoiminta-aluetta, jotka voidaan yhdistää Botnia-Atlantica-ohjelmaan. Jos Botnia-Atlantica-hanke on osa EU:n nk. Itämeren strategian lippulaivahanketta, sitä priorisoidaan suhteessa muihin hankkeisiin edellyttäen, että hanke täyttää ohjelman muut kriteerit.
- **Laajemmassa asiayhteydessä levitettävät tulokset**
Hankkeissa tulee pyrkiä siihen, että tulokset voidaan levittää mahdollisimman laajalle ohjelma-alueella ja sen ulkopuolella.
- **Elinkeinoelämän osallisuus hankkeen toteutuksessa**
Tätä investointiprioriteettia koskee erityisesti se, että hankkeet, jotka on ankkuroitu

tutkimuslaitoksiin, elinkeinoelämään sekä julkiselle sektorille, ovat etusijalla sellaisiin hankkeisiin nähden, joissa tällaista yhteistoimintaa on vähemmän.

Investointiprioriteetissa ovat etusijalla seuraavilla aloilla toteutetut hankkeet: kestävä energia ja ympäristötekniikka, digitaalipalvelut, metsä ja puu, meriympäristö, elintarvikkeet, palveluala (sisältää sekä julkiset että muut palvelut, esimerkiksi miten palvelut voidaan säilyttää harvaan asutulla alueella), matkailu, kulttuurielinelkeinot ja luovan alan elinkeinot sekä turvallisuus ja pelastustoimi.

Lisätietoja on liitteessä 3.

2.2.1.4. Aktiviteettien indikaattorit

Taulukko 13: Yhteiset ja ohjelmakohtaiset aktiviteettien indikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori	Mittayksikkö	Tavoitearvo (2023)	Tiedon lähde	Raportointitiheys
CI 4	Muuta kuin rahallista tukea saavien yritysten määrä	Lukumäärä	100	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä
CI 2	Muuta kuin rahallista tukea/avustusta saavien yritysten määrä	Lukumäärä	5	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä
CI 1	Tukea saavien yritysten määrä (= CI 4+ CI 2)	Lukumäärä	105	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä

2.2.2. Tuloskehys

Taulukko 14: Tuloskehys, elinkeinoelämän toimintalinja

Toimintalinja	Indikaattorityyppi	Tunnusnumero	Indikaattori tai tärkeä täytäntöönpanovaihe	Mittayksikkö	Osatavoite vuodelle 2018	Lopputavoite (2023)	Tiedon lähde
Elinkeinoelämä	Aktiviteetti	CI	Tukea saavien yritysten määrä	Lukumäärä	7	105	Hankeraportointi
Elinkeinoelämä	Rahoituksellinen	F1	Hankkeelle maksetut varat	EUR	10 % toimintalinjan budjetista on maksettu (1 029 475 €)	100 % toimintalinjan budjetista on maksettu (10 294 752 €)	Maksusuoritukset

2.2.3. Tukitoimiluokat

Tukitoimiluokat toimintalinjan sisällön esittämiseen, komission hyväksymän nimikkeistön mukaan, ja unionin varojen alustava jako

Taulukko 15-18: Tukitoimiluokat

Taulukko 15: Nimikkeistö 1 – tukitoimityyppi		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Elinkeinoelämä	066 Pitkälle kehitetyt tukipalvelut pk-yrityksille ja niiden ryhmittymille (myös johtamis-, markkinointi- ja suunnittelupalvelut)	2 838 425
Elinkeinoelämä	067 Pk-yritysten kehittäminen, tuki yrittäjyydelle ja yrityshautomoille (myös tuki spin-off- ja spin-out-yrityksille)	2 838 425
Elinkeinoelämä	074 Matkailuun liittyvän omaisuuden kehittäminen ja edistäminen pk-yrityksissä	500 001

Taulukko 16: Nimikkeistö 2 – rahoitusmuoto		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Elinkeinoelämä	01	6 176 851

Taulukko 17: Nimikkeistö 3 - aluetyyppi		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Elinkeinoelämä	01 Suuret kaupunkialueet	1 544 213
Elinkeinoelämä	02 Pienemmät kaupunkialueet	1 544 213
Elinkeinoelämä	03 Maaseutualueet	1 544 213
Elinkeinoelämä	04 Makroalueellinen yhteistyöalue	1 544 212

Taulukko 18: Nimikkeistö 6 – alueelliset täytäntöönpanomekanismit		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Elinkeinoelämä	07	6 176 851

2.3. Toimintalinja Ympäristö

2.3.1. Investointiprioriteetti

Luonto- ja kulttuuriperintöjen säilyttäminen, suojeleminen, edistäminen ja kehittäminen.

2.3.1.1. Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset

Erityistavoite: Luonto- ja kulttuuriperintöjen kestävä hyödyntämisen lisääminen

Ohjelma-alueella on ainutlaatuinen miljöö sekä luonto- ja kulttuuriresursseja, joita on käsiteltävä kestäväällä tavalla. Jotkut niistä ovat myös rajat ylittäviä.

Ohjelma-alueella on yhteisiä intressejä luonto- ja kulttuuriperintöjen edistämässä ja niiden kestävässä kehittämisessä. Rajat ylittävän yhteistoiminnan avulla voidaan vaihtaa tietoa, mikä voi johtaa esimerkiksi uusien sekä jo hyväksi havaittujen menetelmien kehittämiseen luonto- ja kulttuuriympäristöjen saavutettavuuden parantamiseksi.

Ihmisiä voidaan auttaa ymmärtämään luonto- ja kulttuuriperintöjä paremmin kehittämällä niitä edelleen ja tuomalla ne useampien ulottuville. Ohjelma-alueella olevia luonto- ja kulttuuriperintöjen muodostamia resursseja voidaan käyttää lisäämään alueen vetovoimaa ja yrittäjyyttä sekä näihin resursseihin perustuvaa matkailua. Jatkamalla luonto- ja kulttuuriperintöjen kehittämistä ne voidaan tuoda yhä useampien ulottuville, mikä vahvistaa myös sitoutuneisuutta perintöjen suojele- ja kehitystyöhön.

Alueella on kehityspotentiaalia alueen poikkisektorisen yhteistyön kautta, esimerkiksi luonto- ja kulttuuriperintöjen kehitys voidaan kytkeä uuteen ICT-tekniikkaan.

Toivottavat tulokset:

- **Luonto- ja kulttuuriperinnöt ovat useampien saavutettavissa kestäväällä tavalla**
- **Enemmän ohjelma-alueen luonto- ja kulttuuriperintöön liittyviä matkailuyrityksiä ja -tuotteita**
- **Kehittynyt yhteistyö luonto- ja kulttuuriperintöjen suojelemiseksi**

Taulukko 19: Ohjelmakohtaiset tulosindikaattorit

Tunnus numero	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtöarvo	Perusvuosi	Tavoitearvo (2023)¹¹	Tiedon lähde	Raportointitiheys
R4	Käynnit maailmanperintöalueella	Lukumäärä	172 400 kävijää	2013	Kasvua 1 % vuodessa (yhteensä 183 000 kävijää)	Maailmanperintöalueiden käyntitilastot	Joka toinen vuosi

¹¹ Tavoitearvot voivat olla kvalitatiivisia tai kvantitatiivisia.

2.3.1.2. Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet

Esimerkkejä toimenpiteistä, joita voidaan tukea ohjelmassa:

- Botnia-Atlantica-alueen maailmanperintöjen sekä potentiaalisten maailmanperintökohteiden yhteinen kehittäminen
- Menetelmien kehittäminen luonto- ja kulttuuriperintöjen kehittämiseksi ja säilyttämiseksi sekä niiden saavutettavuuden parantamiseksi
- Yhteistyötä edistävät panostukset luonto- ja kulttuuriperintöjen kehittämiseksi vetovoimaisiksi käyntikohteiksi, esimerkiksi innovatiivisten teknisten ratkaisujen avulla
- Maantieteellisiä luontoalueita ja kulttuuriperintöjä kehittävät hankkeet kestävää virkistyskäyttöä ja kestävää matkailua varten.
- Luonto- ja kulttuuriperintöön perustuvan kestävän kaupallisen konseptin kehittäminen

Tuensaajia voivat olla esimerkiksi yliopistot, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset, julkiset organisaatiot ja elinkeinoelämän organisaatiot.

Kohderyhmä koostuu luonto- ja kulttuuriperintöjä hallinnoivista yrityksistä, yleisöstä ja organisaatioista sekä muista edunsaajista.

2.3.1.3 Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa

- **Rajatyrittävä lisäarvo**
On tärkeää käyttää maiden rajoja resurssina hankkeen toteutuksessa. Hankkeissa on sen vuoksi määritettävä, miksi työtä tehdään rajojen yli ja mikä rooli rajoilla on.
- **Yhteinen vastuu hankkeesta**
Ohjelman puitteissa toteutettavat hankkeet tulee suunnitella, rahoittaa, miehittää ja toteuttaa yhteistyönä.
- **Pysyvät tulokset**
Hankeorganisaation tulee rakentua aktiiviselle omistajuudelle ja konkreettiselle ajatukselle siitä, miten hankkeen tulokset hyödynnetään. Hankkeessa tulee pyrkiä pitkäjänteisten muutosten luomiseen sekä omassa toiminnassa että sen ulkopuolella.
- **Tulossuuntautuneisuus**
Hankkeen on osaltaan tuettava investointiprioriteetin erityistavoitteen saavuttamista. Aktiviteettien, suorien tulosten ja vaikutusten välillä tulee olla selkeä yhteys.
- **Horisontaaliset kriteerit kasvun työkaluna**
Hankkeeseen on integroitava horisontaaliset kriteerit tasa-arvo, monimuotoisuus ja ympäristö.
- **EU:n Itämeren strategia**
EU:n Itämeren strategian piirissä on monta yhteistoiminta-aluetta, jotka voidaan yhdistää Botnia-Atlantica-ohjelmaan. Jos Botnia-Atlantica-hanke on osa EU:n nk. Itämeren strategian lippulaivahanketta, sitä priorisoidaan suhteessa muihin hankkeisiin edellyttäen, että hanke täyttää ohjelman muut kriteerit.
- **Laajemmassa asiayhteydessä levitettävät tulokset**
Hankkeissa tulee pyrkiä siihen, että tulokset voidaan levittää mahdollisimman laajalle ohjelma-alueella ja sen ulkopuolella.

- **Elinkeinoelämän osallisuus hankkeen toteutuksessa**

Hankkeen on, silloin kun se on oleellista, voitava osoittaa, että yrityksillä tai elinkeinoelämän organisaatioilla on tarvetta hankkeiden tuloksille.

Tässä investointiprioriteetissa etusijalla ovat seuraavat alueet: kestävä energia ja ympäristötekniikka, digitaalipalvelut, metsä ja puu, meriympäristö, matkailu, kulttuurielinkeinot ja luovan alan elinkeinot sekä turvallisuus ja pelastustoimi.

Lisätietoja on liitteessä 3.

2.3.1.4 Aktiviteettien indikaattorit

Taulukko 20: Yhteiset ja ohjelmakohtaiset aktiviteettien indikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori	Mittayksikkö	Tavoitearvo (2023)	Tiedon lähde	Raportointitiheys
A6	Luonto- ja kulttuuriperintöjen säilyttämiseksi ja kehittämiseksi tehtävään rajat ylittävään yhteistyöhön osallistuvien organisaatioiden/yritysten määrä.	Lukumäärä	35	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä

2.3.2. Investointiprioriteetti

Biologisen monimuotoisuuden ja maaperän suojelu ja korjaaminen sekä ekosysteemipalvelujen edistäminen, mukaan lukien Natura 2000 ja ympäristöystävällinen infrastruktuuri.

2.3.2.1. Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset

Erityistavoite: Parempi valmius käsitellä ympäristöhaasteita meri-, rannikko- ja tunturialueilla sekä mereen valuvissa vesistöissä

Luonnonvarojen säästäminen tuleville sukupolville edellyttää tukitoimia, jotka lisäävät kykyämme ymmärtää biologista monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja. Siten voimme edistää sekä haitallisten vaikutusten korjaamista että panostamista ehkäiseviin toimenpiteisiin. Luonnon suojeluun, säilyttämiseen ja ennalleen saattamiseen perustuva vihreä infrastruktuuri on työkalu, jolla on myönteisiä ekologisia, taloudellisia ja sosiaalisia vaikutuksia. Rajat ylittävää yhteistoimintaa on vahvistettava, koska yhteinen valmius on edellytys nykyisten ekosysteemien haavoittuvuuden vähentämiselle ja tulevien ympäristöhaasteiden kohtaamiselle.

Alueella on yhteisiä ympäristö- ja luontoresursseja, jotka edellyttävät yhteisiä toimia. Rajat ylittävällä yhteistoiminnalla voidaan lisätä kapasiteettia jakaa tietoa, inventoida, kehittää menetelmiä ja tehdä yhteistyötä onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

Lisäksi alueella on esimerkiksi ympäristöön vaikuttavaan elinkeinotoimintaan liittyviä yhteistoimintamahdollisuuksia.

Toivottavat tulokset:

- **Monien meri-, rannikko- ja tunturialueiden sekä mereen valuvien vesistöjen suojelua ja/tai hallintotoimia on kehitetty ja parannettu**

Taulukko 21: Ohjelmakohtaiset tulosindikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtöarvo	Perusvuosi	Tavoitearvo (2023) ¹²	Tiedon lähde	Raportointitiheys
R5	Puhtaampi ympäristö	Alueiden/maiden ympäristötavoitteiden saavuttamisen keskimääräinen arvo	1,71	2014	Ohjelma-alueella vallitsee myönteinen kehitys ympäristötavoitteiden saavuttamisessa (1,72)	Valittujen alueellisten ja kansallisten ympäristötavoitteiden seuranta	2 kertaa hankekauden aikana

¹² Tavoitearvot voivat olla kvalitatiivisia tai kvantitatiivisia.

2.3.2.2. Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet

Ohjelman varoja voidaan käyttää ohjelma-alueen meri-, rannikko- ja tunturialueiden ympäristönsuojelun parantamiseen. Varojen avulla voidaan myös rahoittaa toimenpiteitä mereen valuvien vesistöjen vedenlaadun parantamiseksi.

- Yhteistyö uusien luontoympäristöjen säilyttämiseen ja kehittämiseen tähtäävien menetelmien luomiseksi.
- Yhteistyö tiedon hankkimiseksi, inventoimiseksi ja menetelmien kehittämiseksi.
- Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuuksien aiheuttamien ympäristövaikutusten vähentäminen.
- Yhteistyö esimerkiksi maanvyöryjen, tulvien ja muiden katastrofien aiheuttamien vaikutusten vähentäminen.

Tuensaajia voivat olla esimerkiksi yliopistot, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset, julkiset viranomaiset ja luonnonsuojelujärjestöt.

Kohderyhmä koostuu julkisista organisaatioista ja yleisöstä.

2.3.2.3. Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa

- **Rajatylittävä lisäarvo**
On tärkeää käyttää maiden rajoja resurssina hankkeen toteutuksessa. Hankkeissa on sen vuoksi määritettävä, miksi työtä tehdään rajojen yli ja mikä rooli rajoilla on.
- **Yhteinen vastuu hankkeesta**
Ohjelman puitteissa toteutettavat hankkeet tulee suunnitella, rahoittaa, miehittää ja toteuttaa yhteistyönä.
- **Pysyvät tulokset**
Hankeorganisaation tulee rakentua aktiiviselle omistajuudelle ja konkreettiselle ajatukselle siitä, miten hankkeen tulokset hyödynnetään. Hankkeessa tulee pyrkiä pitkäjänteisten muutosten luomiseen sekä omassa toiminnassa että sen ulkopuolella.
- **Tulossuuntautuneisuus**
Hankkeen on osaltaan tuettava investointiprioriteetin erityistavoitteen saavuttamista. Aktiviteettien, suorien tulosten ja vaikutusten välillä tulee olla selkeä yhteys.
- **Horisontaaliset kriteerit kasvun työkaluna**
Hankkeeseen on integroitava horisontaaliset kriteerit tasa-arvo, monimuotoisuus ja ympäristö.
- **EU:n Itämeren strategia**
EU:n Itämeren strategian piirissä on monta yhteistoiminta-aluetta, jotka voidaan yhdistää Botnia-Atlantica-ohjelmaan. Jos Botnia-Atlantica-hanke on osa EU:n nk. Itämeren strategian lippulaivahanketta, sitä priorisoidaan suhteessa muihin hankkeisiin edellyttäen, että hanke täyttää ohjelman muut kriteerit.
- **Laajemmassa asiayhteydessä levitettävät tulokset**
Hankkeissa tulee pyrkiä siihen, että tulokset voidaan levittää mahdollisimman laajalle ohjelma-alueella ja sen ulkopuolella.

- **Elinkeinoelämän osallisuus hankkeen toteutuksessa**

Hankkeen on, silloin kun se on oleellista, voitava osoittaa, että yrityksillä tai elinkeinoelämän organisaatioilla on tarvetta hankkeiden tuloksille.

Tässä investointiprioriteetissa etusijalla ovat seuraavat alueet: kestävä energia ja ympäristötekniikka, digitaalipalvelut, metsä ja puu, meriympäristö, matkailu, kulttuurielinkeinot ja luovan alan elinkeinot sekä turvallisuus ja pelastustoimi.

Lisätietoja on liitteessä 3.

2.3.2.4. Aktiviteettien indikaattorit

Taulukko 22: Yhteiset ja ohjelmakohtaiset aktiviteettien indikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori	Mittayksikkö	Tavoitearvo (2023)	Tiedon lähde	Raportointitiheys
A7	Rajat ylittävät ratkaisut ja/tai menetelmät ohjelma-alueen luontoympäristöjen säilyttämiseksi.	Lukumäärä	10	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä

2.3.3. Tuloskehys

Taulukko 23: Tuloskehys, ympäristön toimintalinja

Toimintalinja	Indikaattorityyppi	Tunnusnumero	Indikaattori tai tärkeä täytäntöönpanovaihe	Mittayksikkö	Osatavoite vuodelle 2018	Lopputavoite (2023)	Tiedon lähde
Ympäristö	Aktiviteetti	A6	Luonto- ja kulttuuriperintöjen säilyttämiseksi ja kehittämiseksi tehtävään rajat ylittävään yhteistyöhön osallistuvien organisaatioiden/yritysten määrä.	Lukumäärä	3	35	Hankeraportointi
Ympäristö	Aktiviteetti	A7	Rajat ylittävät ratkaisut ja/tai menetelmät ohjelma-alueen luontoympäristöjen säilyttämiseksi.	Lukumäärä	1	10	Hankeraportointi
Ympäristö	Rahoituksellinen	F1	Hankkeelle maksetut varat	EUR	16,5 % toimintalinjan budjetista on maksettu (2 725 082 €)	100 % toimintalinjan budjetista on maksettu (16 500 543 €)	Maksusuoritukset

2.3.4. Tukitoimiluokat

Tukitoimiluokat toimintalinjan sisällön esittämiseen, komission hyväksymän nimikkeistön mukaan, ja unionin varojen alustava jako

Taulukko 24-27: Tukitoimiluokat

Taulukko 24: Nimikkeistö 1 – tukitoimityyppi		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Ympäristö	084 Ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistäminen (IPPC)	3 710 326
Ympäristö	085 Biologisen monimuotoisuuden suojeleminen ja lisääminen, luonnonsuojelu ja vihreä infrastruktuuri	2 640 000
Ympäristö	091 Luonnonvaraisten alueiden matkailumahdollisuuksien kehittäminen ja edistäminen	910 000
Ympäristö	092 Matkailuun liittyvän julkisen omaisuuden suojeleminen, kehittäminen ja edistäminen	660 000
Ympäristö	093 Julkisten matkailupalvelujen suojeleminen, kehittäminen ja edistäminen	660 000
Ympäristö	094 Julkisen kulttuuri- ja kulttuuriperintöomaisuuden suojeleminen, kehittäminen ja edistäminen	660 000
Ympäristö	095 Julkisten kulttuuri- ja kulttuuriperintöpalvelujen kehittäminen ja edistäminen	660 000

Taulukko 25: Nimikkeistö 2 – rahoitusmuoto		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Ympäristö	01	9 900 326

Taulukko 26: Nimikkeistö 3 – aluetyyppi		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Ympäristö	01 Suuret kaupunkialueet	1 362 541
Ympäristö	02 Pienemmät kaupunkialueet	2 725 082
Ympäristö	03 Maaseutualueet	4 087 622

Ympäristö	04 Makroalueellinen yhteistyöalue	1 725 081
-----------	-----------------------------------	-----------

Taulukko 27: Nimikkeistö 6 – alueelliset täytäntöönpanomekanismit		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Ympäristö	07	9 900 326

2.4. Toimintalinja Kuljetus

2.4.1. Investointiprioriteetti

Ympäristöystävällisten (myös hiljaisempien) ja vähähiilisten kuljetusjärjestelmien kehittäminen mukaan lukien joki- ja meriliikenne, satamat ja multimodaaliyhteydet sekä lentokenttäinfrastruktuuri kestävän alueellisen ja paikallisen liikenteen edistämiseksi.

2.4.1.1. Investointiprioriteettien erityistavoitteet ja odotetut tulokset

Erityistavoite: Kestäviin itä-länsisuuntaisiin liikenneyhteyksiin tähtäävien strategioiden lisääminen

Maiden väliset toimivat liikenneyhteydet ovat yksi rajat ylittävän yhteistyön ylläpitämisen edellytyksistä. Häiriöherkät liikenneyhteydet voivat vähentää uskoa mahdollisuuksiin harjoittaa rajat ylittävää yhteistoimintaa ja kauppaa joustavalla tavalla, koska matkustaminen voi olla hidasta, kallista ja sääolojen vaikeuttamaa.

Maiden välisellä yhteydellä on merkitystä ohjelma-alueella toimivien yritysten ja ihmisten yhteistoiminnalle. Hyvät liikenneyhteydet ovat myös tutkimuksen, korkean asteen koulutuksen ja matkailun aloilla tehtävän yhteistyön perusedellytys. Paremmiin koordinoituihin yhteyksiin voidaan edistää sitä, että ohjelma-alueen kuljetukset sovitetaan paremmin ympäristön tarpeisiin.

Botnia-Atlantica-alueella kulkee Norjan, Ruotsin ja Suomen yhdistävä kuljetusväylä. Infrastruktuuriin on tehty investointeja rakentamalla esimerkiksi terminaaaleja ja satamia, mikä on mahdollistanut intermodaalikuljetusten ja nykyaikaisten tavararatkaisujen käytön. Nämä investoinnit stimuloivat kaupan ja teollisuuden kasvua. Lisäksi tarvitaan myös muita panostuksia vetovoimaisten ja kestävien kuljetusratkaisujen luomiseksi tähänastisten rinnalle.

Ohjelma voi edistää yhteistoimintaa, jonka avulla selvitetään ohjelma-alueen maiden välisiin liikenneyhteyksiin liittyviä tekijöitä ja helpotetaan niiden edistämistä luomalla itä-länsisuuntaisiin kuljetuksiin ja logistiikkakäytävään liittyviä yhteisiä tavoitteita ja strategioita. Investointeja ei voida tehdä ohjelmassa, vaan isommat panostukset tehdään kansallisella tasolla tai yksityisten tahojen toimesta. Ohjelma edistää siten epäsuorasti konkreettisia infrastruktuuripanostuksia tukemalla infrastruktuurihankkeiden valmistelua ja toteutusta.

Toivottavat tulokset:

- **Paremmat edellytykset ohjelma-alueen maiden väliselle vuorovaikutukselle**

Taulukko 28: Ohjelmakohtaiset tulosindikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori	Mittayksikkö	Lähtöarvo	Perusvuosi	Tavoitearvo (2023)	Tiedon lähde	Raportointitiheys
R6	Avainhenkilöille esitettyjen kuljetusstrategioiden määrä	Strategioiden lukumäärä	6	2014	11	Asiantuntijaryhmä	Vuosittain

2.4.1.2. Investointiprioriteetissa tuettavat toimenpiteet

Esimerkkejä toimenpiteistä, joita voidaan tukea ohjelmassa:

- Parempia itä-länsisuuntaisia liikenneyhteyksiä edistävien oleellisten aineistojen laatumista tukevat aktiviteetit, esimerkiksi suunnitelmat ja strategiat TEN-T-verkostoihin liittymiseksi, niitä ovat esimerkiksi merten moottoritiet (Motorways of the Sea), suunnitelmat ja strategiat tavarakuljetusten kestävästä multimodaaliliikenteen aikaansaamiseksi sekä suunnitelmat ja strategiat teknisten ja organisaatioihin liittyvien pullonkaulojen poistamiseksi.
- Yhteistyö joustavan ja kestävästä henkilöliikenteen mahdollistamiseksi.

Tuensaajia voivat olla esimerkiksi viranomaiset, julkisen sektorin toimijat ja elinkeinoelämän organisaatiot.

Kohderyhmä koostuu viranomaisista, julkisista toimijoista ja elinkeinoelämän organisaatioista.

2.4.1.3. Ohjaavat periaatteet panostusten valinnassa

- **Rajatylittävä lisäarvo**
Rajaa voidaan käyttää hankkeessa resurssina monin eri tavoin. On tärkeää määrittää, miksi työtä tehdään rajojen yli ja mikä on rajan rooli hankkeessa.
- **Yhteinen vastuu hankkeesta**
Ohjelman puitteissa toteutettavat hankkeet tulee suunnitella, rahoittaa, miehittää ja toteuttaa yhteistyönä.
- **Pysyvät tulokset**
Hankeorganisaation tulee rakentua aktiiviselle omistajuudelle ja konkreettiselle ajatukselle siitä, miten hankkeen tulokset hyödynnetään. Hankkeessa tulee pyrkiä pitkäjänteisten muutosten luomiseen sekä omassa toiminnassa että sen ulkopuolella.
- **Tulossuuntautuneisuus**
Hankkeen on osaltaan tuettava investointiprioriteetin erityistavoitteen saavuttamista. Aktiviteettien, suorien tulosten ja vaikutusten välillä tulee olla selkeä yhteys.
- **Horisontaaliset kriteerit kasvun työkaluna**
Hankkeeseen on integroitava horisontaaliset kriteerit tasa-arvo, monimuotoisuus ja ympäristö.
- **EU:n Itämeren strategia**
EU:n Itämeren strategian piirissä on monta yhteistoiminta-aluetta, jotka voidaan yhdistää Botnia-Atlantica-ohjelmaan. Jos Botnia-Atlantica-hanke on osa EU:n nk. Itämeren strategian lippulaivahanketta, sitä priorisoidaan suhteessa muihin hankkeisiin edellyttäen, että hanke täyttää ohjelman muut kriteerit.
- **Laajemmassa asiayhteydessä levitettävät tulokset**
Hankkeissa tulee pyrkiä siihen, että tulokset voidaan levittää mahdollisimman laajalle ohjelma-alueella ja sen ulkopuolella.
- **Elinkeinoelämän osallisuus hankkeen toteutuksessa**
Hankkeen on, silloin kun se on oleellista, voitava osoittaa, että yrityksillä tai elinkeinoelämän organisaatioilla on tarvetta hankkeiden tuloksille.

Kuljetuksen toimintalinjassa toteutetut panostukset tukevat seuraavia priorisoituja alueita: kestävä energia ja ympäristötekniikka, digitaalipalvelut, metsä ja puu, meriympäristö, elintarvikkeet, palveluala, matkailu, kulttuurielinkeinot ja luovan alan elinkeinot sekä turvallisuus ja pelastustoimi. Tämä tapahtuu epäsuorasti siten, että esimerkiksi matkailu ja palveluala hyötyvät itä-länsisuuntaisten liikenneyhteyksien edistämiseksi laadittujen strategioiden tuloksesta.

Lisätietoja on liitteessä 3.

2.4.1.4. Aktiviteettien indikaattorit

Taulukko 29: Yhteiset ja ohjelmakohtaiset aktiviteettien indikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori	Mittayksikkö	Tavoitearvo (2023)	Tiedon lähde	Raportointitiheys
A8	Niiden henkilöiden lukumäärä, joille on tiedotettu kuljetusstrategioista hankkeessa järjestyssä tiedotustilaisuuksissa	Henkilöiden lukumäärä	300	Hankeraportointi	Vuosittain hanke- ja loppuraportoinnin yhteydessä

2.4.2. Tuloskehys

Taulukko 30: Tuloskehys, kuljetuksen toimintalinja

Toimintalinja	Indikaattorityyppi	Tunnusnumero	Indikaattori tai tärkeä täytäntöönpanovaihe	Mittayksikkö	Osatavoite vuodelle 2018	Lopputavoite (2023)	Tiedon lähde
Kuljetus	Aktiviteetti	A8	Niiden henkilöiden lukumäärä, joille on tiedotettu kuljetusstrategioista hankkeessa järjestyissä tiedotustilaisuuksissa	Lukumäärä	10	300	Hankeraportointi
Kuljetus	Rahoituksellinen	F1	Hankkeelle maksetut varat	EUR	7 % toimintalinjan budjetista on maksettu (296 731 €)	100 % toimintalinjan budjetista on maksettu (4 239 015 €)	Maksusuoritukset

2.4.3. Tukitoimiluokat

Tukitoimiluokat toimintalinjan sisällön esittämiseen, komission hyväksymän nimikkeistön mukaan, ja unionin varojen alustava jako

Taulukko 31-34: Tukitoimiluokat

Taulukko 31: Nimikkeistö 1 – tukitoimityyppi		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Kuljetus	035 Multimodaaliliikenne (TEN-T)	1 271 705
Kuljetus	036 Multimodaaliliikenne	1 271 704

Taulukko 32: Nimikkeistö 2 – rahoitusmuoto		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Kuljetus	01	2 543 409

Taulukko 33: Nimikkeistö 3 – aluetyyppi		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Kuljetus	01 Suuret kaupunkialueet	1 271 705
Kuljetus	02 Pienemmät kaupunkialueet	635 852
Kuljetus	04 Makroalueellinen yhteistyöalue	635 852

Taulukko 34: Nimikkeistö 6 – alueelliset täytäntöönpanomekanismit		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Kuljetus	07	2 543 409

2.5. Toimintalinja Tekninen tuki

2.5.1. Erityistavoitteet ja odotetut tulokset

Erityistavoite: Luoda edellytykset ohjelman tehokkaalle toteuttamiselle

Teknisen tuen tavoitteena on antaa edellytykset tehokkaalle ohjelman toteuttamiselle ohjelman hallinnossa, tiedotuksessa ja arvioinnissa.

Jotta ohjelma voidaan toteuttaa tehokkaasti siten, että hanke on niin tuensaajien ja rahoittajien kuin hallintohenkilöstönkin mielestä hyvin hoidettu, myös taloudellisesti, on toteutusorganisaation kaikilla osilla oltava käytettävissään riittävästi taloudellisia ja henkilöresursseja.

2.5.2. Tukea saavat toimenpiteet ja miten niiden odotetaan edistävän erityistavoitteita

Teknisellä tuella voidaan rahoittaa:

- Hallintoviranomainen, myös ohjelmasihteeristö
- Seurantakomitea
- Tiedotus ja viestintä
- Arvioinnit
- Tarkastukset

Tekninen tuki rahoittaa toteutusorganisaation, ohjelmahallinnon, hallinnon, tiedotuksen ja viestinnän, tietojärjestelmät, tarkastukset, valvonnan sekä seurannan ja arvioinnit.

Seurantakomitea päättää teknisen tuen käytöstä ja jaosta. Tuen suuruus on 6 % ohjelman kokonaisrahoituksesta. Norjan sihteeristön toiminta rahoitetaan kokonaan norjalaisin varoin.

Ohjelmaa arvioidaan useasti ohjelmakauden aikana, ja Seurantakomitea päättää arvioinnin toteutustavasta laatiessaan arviointisuunnitelman. Ohjelmaa on arvioitu myös aikaisemman ohjelmakauden aikana. Tillväxtverket on tällöin käynyt läpi yhteiset hankintaneuvottelut konsulttipalveluista kolmelle raja-alueelliselle ohjelmalle, mikä on helpottanut ohjelmasisältöjen välistä oppimista. Arviointiyhteistyötä kehitetään edelleen ohjelmakauden aikana.

Seurantakomitea päättää myös ohjelman tiedotussuunnitelmasta. Tiedotussuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain Seurantakomitean kokouksissa.

Tiedotuskysymysten koordinointi tapahtuu rakennerahastojen tiedotusverkoston kautta. Tiedotusverkosto kokoontuu noin kahdesti vuodessa vaihtamaan kokemuksiaan.

2.5.3. Aktiviteettien indikaattorit, joiden odotetaan vaikuttavan tuloksiin

Taulukko 35: Aktiviteettien indikaattorit

Tunnusnumero	Indikaattori	Mittayksikkö	Tavoitearvo (2023)	Tiedon lähde
A9	Ohjelman määrärahat on jaettu eri hankkeisiin ohjelman linjauksen mukaisesti.	Prosentti	100 prosenttia	Ohjelman tietojärjestelmä
A10	Maksetut varat ohjelman yhteenlasketusta EU-budjetista.	Prosentti	95 prosenttia	Ohjelman tietojärjestelmä
A11	Ohjelmakaudella on toteutettu ulkoisia arviointoja.	Lukumäärä	2	Toteutettujen arvioiden määrä
A12	TA:n osarahoittamien henkilötövuosien määrä	Kokoaikaekvivalenttien lukumäärä	6,5	TA-seuranta

2.5.4. Tukitoimiluokat

Vastaavat tukitoimiluokat, komission hyväksymän nimikkeistön mukaan, ja unionin varojen alustava jako.

Taulukko 36-38: Tukitoimiluokat

Taulukko 36: Nimikkeistö 1 – tukitoimen ala		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Tekninen tuki	0121 Valmistelu, täytäntöönpano, seuranta ja tarkastus	1 880 065
Tekninen tuki	122 Arviointi ja selvitykset	150 000
Tekninen tuki	123 Tiedotus ja viestintä	150 000

Taulukko 37: Nimikkeistö 2 – rahoitusmuoto		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Tekninen tuki	01	2 180 065

Taulukko 38: Nimikkeistö 3 - aluetyypit		
Toimintalinja	Koodi	Summa (euroissa)
Tekninen tuki	07	2 180 065

3. RAHOITUSSUUNNITELMA

3.1. Määrärahat Eakr:ltä

Taulukko 39

Raha sto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä
<i>Eakr</i>	1 802 214	2 631 477	3 757 917	6 828 115	6 964 677	7 103 970	7 246 050	36 334 420

3.1.1. Yhteenlasketut määrärahat Eakr:ltä ja kansallinen vastinrahoitus

Taulukko 40: Rahoitussuunnitelma

Toimintalinja	Rahasto	Laskentaperuste unionin tuelle (yhteenlasketut tukeen oikeuttavat kustannukset tai julkiset tukeen oikeuttavat kustannukset)	Unionin tuki (a)	Kansallinen vastinrahoitus (b) = (c) + (d)	Kansallisen vastinrahoituksen alustava jako		Yhteenlaskettu rahoitus (e) = (a) + (b)	Vastinrahoitusaste (f) = (a)/(e) 2)	Tiedoksi	
					Kansallinen julkinen rahoitus (c)	Kansallinen yksityinen tuki 1) (d)			Avustus kolmansista maista ¹³	Avustus EIP:stä
Innovaatio	Eakr (mukaan lukien IPA:sta ja ENI:stä maksetut summat) ¹⁴	Yhteensä	15 533 769	10 355 846	9 579 158	776 688	25 889 615	60 %	2 583 180	0
	IPA	0	0	0	0	0	0	0		
	ENI	0	0	0	0	0	0	0		
Elinkeinoelämä	Eakr (mukaan lukien IPA:sta ja ENI:stä maksetut summat) ¹⁵	Yhteensä	6 176 851	4 117 901	3 808 501	309 400	10 294 752	60 %	1 027 229	0
	IPA									
	ENI									

¹³ Laskelma perustuu Norjan valtion ohjelmalle vuonna 2014 myöntämään rahoitukseen, joka on 3 430 000 NOK. Jos edellytämme rahoituksen pysyvän ohjelmakauden aikana samansuuruisena, kerromme summan seitsemällä. Keskikurssi oli viimeisten 12 kuukauden aikana (helmikuusta 2014 laskien) 7,947. Norjan vastinrahoitusaste on 50 %, minkä vuoksi alueellisen vastinrahoituksen arvioidaan olevan samansuuruinen kuin valtion rahoitusosuus. Norjan ohjelma-alueen kokonaisbudjetti on siten laskelmien mukaan 6 042 526 € tai 48 019 954 NOK.

¹⁴ ENI:stä ja IPA:sta maksettujen summien tilitys riippuu valitusta hallintotyyppistä.

¹⁵ ENI:stä ja IPA:sta maksettujen summien tilitys riippuu valitusta hallintotyyppistä.

Ympäristö	Eakr (mukaan lukien IPA:sta ja ENI:stä maksetut summat) ¹⁶	Yhteensä	9 900 326	6 600 217	6 600 217	0	16 500 543	60 %	1 646 588	0
Kuljetus	Eakr (mukaan lukien IPA:sta ja ENI:stä maksetut summat) ¹⁷	Yhteensä	2 543 409	1 695 606	1 695 606	0	4 239 015	60 %	422 977	0
Tekninen tuki	Eakr (mukaan lukien IPA:sta ja ENI:stä maksetut summat) ¹⁸	Julkinen	2 180 065	2 180 065	2 180 065	0	4 360 130	50 %	362 552	0
Yhteensä	Eakr (mukaan lukien IPA:sta ja ENI:stä maksetut summat) ¹⁹		36 334 420	24 949 635	23 863 547	1 086 088	61 284 055	59,3 %	6 042 526	0
	IPA									
	ENI									
Yhteensä	Yhteensä kaikki rahastot		36 334 420	24 949 634	23 863 547	1 086 088	61 284 055	59,3 %	6 042 526	0

1) Täytetään vain, kun toimintalinjat tilitetään yhteenlaskettuina kustannuksina.

2) Luku voidaan pyöristää taulukossa lähimpään kokolukuun. Tarkka luku, jota käytetään maksujen korvaamiseen, on osamäärä (f)

¹⁶ ENI:stä ja IPA:sta maksettujen summien tilitys riippuu valitusta hallintotyyppistä.

¹⁷ ENI:stä ja IPA:sta maksettujen summien tilitys riippuu valitusta hallintotyyppistä.

¹⁸ ENI:stä ja IPA:sta maksettujen summien tilitys riippuu valitusta hallintotyyppistä.

¹⁹ ENI:stä ja IPA:sta maksettujen summien tilitys riippuu valitusta hallintotyyppistä.

3.1.2. Jako toimintalinjan ja temaattisen tavoitteen mukaan

Taulukko 41

Toimintalinja	Temaattinen tavoite	Unionin tuki	Kansallinen vastinrahoitus	Yhteenlaskettu rahoitus
Innovaatio	Tutkimuksen, teknisen kehityksen ja innovoinnin vahvistaminen	15 533 769	10 355 846	25 889 615
Elinkeinoelämä	Pienten ja keskisuurten yritysten kilpailukyvyn parantaminen	6 176 851	4 117 901	10 294 752
Ympäristö	Ympäristön suojeleminen ja luonnonvarojen käytön tehokkuuden parantaminen	9 900 326	6 600 217	16 500 543
Kuljetus	Kestävän liikenteen edistäminen ja pullonkaulojen poistaminen tärkeimmistä liikenneverkkoinfrastruktuureista	2 543 409	1 695 606	4 239 015
Tekninen tuki		2 180 065	2 180 065	4 360 130
YHTEENSÄ		36 334 420	24 949 634	61 284 055

Taulukko 42: Alustava tukisumma, joka käytetään ilmastonmuutokseen liittyviin tavoitteisiin

Toimintalinja	Alustava tukisumma, joka käytetään ilmastonmuutokseen liittyviin tavoitteisiin	Osuus yhteenlasketusta tuesta operatiiviselle ohjelmalle (%)
Innovaatio	1 863 769	5,13%
Ympäristö	2 540 130,40	6,99%
Kuljetus	1 017 363,60	2,80%
Yhteensä	5 421 263	14,92%

4. INTEGROITU MENETTELYTAPA ALUEKESKEISESSÄ KEHITYKSESSÄ

Botnia-Atlanticalle osoitettujen hankehakemusten tulee mahdollisimman pitkälle käsitellä ohjelma-alueen aluekeskeisiä haasteita. Ohjelma kattaa erityisen haasteellisia alueita, joilla esimerkiksi on harvaa asutusta, pitkät välimatkat, kuljetuksia vaikeuttavia tekijöitä ja demograafisia haasteita. Maiden välillä vallitsee myös kielellisiä ja yrityskulttuurisia eroja.

Ohjelmassa toteutetaan muun muassa toimia rajat ylittävän liiketoiminta- ja innovaatioyhteistyön vahvistamiseksi, ympäristöhaasteiden käsittelyvalmiuksien parantamiseksi, luonto- ja kulttuuriperintöjen innovatiiviseksi hyödyntämiseksi sekä itä-länsisuuntaisten liikenneyhteyksien parantamiseksi.

Ohjelma on osallistuvien maiden kumppanuussopimuksen tarkoituksien mukainen ja täydentää niitä siten, että ohjelmassa ilmoitetut toimet eivät koske vain yhtä maata vaan kaikkien kolmen maan alueiden välistä rajat ylittävää yhteistyötä.

Ohjelmassa ei sovelleta ITI-, CLLD-työkaluja tai kestävästä kaupunkikehitystä.

4.1. Miten suunnitellut tukitoimet edistävät makroalue- ja meristrategioita, asianomaisten jäsenvaltioiden toteamien ohjelma-alueen tarpeiden mukaan, ja ottaen huomioon, soveltuvin osin, strategioissa ilmoitetut strategisesti tärkeät hankkeet

EU:n Itämeren strategia on yksi toimenpideohjelman peruspilareista, ja ohjelmassa toteutetut panostukset voivat siten vaikuttaa strategian joihinkin osiin.

Ohjelmahakemusten käsittelyssä tarkistetaan, onko panostus strategian antaman kehityksen mukainen.

EU:n Itämeren strategian kolme yleistä tavoitetta ovat ”meren pelastaminen”, ”alueen yhdistäminen” ja ”hyvinvoinnin kasvattaminen”. Näihin kolmeen päätavoitteeseen liittyy useita prioriteettialueita. Botnia-Atlantica-ohjelmassa tehtävät toimet voivat kohdistua joihinkin EU:n Itämeren strategiassa tunnistettuihin haasteisiin ja prioriteettialueisiin.

Innovaation toimintalinjan piirissä tehdyt panostukset voivat pääasiassa edistää EU:n Itämeren strategian prioriteettialuetta 7 ”Hyödynnetään alueen tutkimus- ja innovaatiokapasiteetti kokonaan”.

Elinkeinoelämän toimintalinjan panostukset voivat edistää prioriteettialuetta 8 ”Pannaan eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite (Small Business Act) täytäntöön: edistetään yrittäjyyttä ja vahvistetaan pk-yrityksiä.”

Ympäristön toimintalinjaan kuuluvat panostukset voivat edistää prioriteettialuetta 2 ”Suojellaan luonnonvaraisia alueita ja biologista monimuotoisuutta, myös kalatalouden alalla”.

Kuljetuksen toimintalinjan panostukset voivat edistää prioriteettialuetta 11 ”Parannetaan alueen sisäisiä ja ulkoisia liikenneyhteyksiä”.

Ohjelman toimintalinjojen erilaiset panostukset voivat panostuksen tyypistä riippuen edistää myös muita kuin edellä mainittuja EU:n Itämeren strategian prioriteettialueita. Esimerkiksi innovaation toimintalinjan panostukset voisivat panostustyyppistä riippuen edistää myös strategian prioriteettialuetta 3 ”Vähennetään vaarallisten aineiden käyttöä ja lievitetään niiden vaikutuksia”, prioriteettialuetta 4 ”Tehdään Itämeren alueesta puhtaan

merenkulun mallialue” tai prioriteettialuetta 5 ”Hillitään ilmastonmuutosta ja sopeudutaan siihen” tai kulttuurin ja matkailun prioriteettialuetta.

5. YHTEISTYÖOHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANOSÄÄNNÖKSET

5.1. Tärkeit viranomaiset ja elimet

Taulukko 43: Ohjelmaviranomaiset

Viranomainen/elin	Viranomaisen/elimen nimi sekä osasto tai yksikkö	Viranomaisen/elimen johtaja (toimi)
Hallintoviranomainen	Västerbottenin läänin lääninhallitus	Maaherra
Tarkastusviranomainen	Ekonomistyrningsverket, Avdelningen EU-revision Box 45 316 104 30 Stockholm, Ruotsi Puh: +46 8 690 43 00 Faksi: +46 8 690 43 50 S-posti: registrator@esv.se www.esv.se	Osastonjohtaja EU-tilintarkastus

Taulukko 44: Elin, jolle komissio maksaa tuen:

☐ hallintoviranomainen	
---	--

Taulukko 45: Tarkastuksen ja tilintarkastuksen suorittava elin

Viranomainen/elin	Viranomaisen/elimen nimi sekä osasto tai yksikkö	Viranomaisen/elimen johtaja (toimi)
Seurannan suorittajaksi valittu elin	Ruotsi: Västerbottenin läänin lääninhallitus Suomi: Työ- ja elinkeinoministeriö	Maaherra
Tarkastuksen suorittajaksi valittu elin	Ruotsi: Ekonomistyrningsverket Suomi: Valtiovarainministeriö	Osastonjohtaja EU-tilintarkastus

5.2. Menettely yhteisen sihteeristön perustamisessa

Hallintoviranomainen perustaa asetuksen (EU) N:o 1299/2013 artiklan 23.2 mukaan yhteisen sihteeristön avustamaan hallintoviranomaista ja seurantakomiteaa näiden suorittaessa tehtäviään.

Yhteinen sihteeristö sijaitsee Uumajassa Västerbottenin läänin lääninhallituksessa ja sillä on toimintaa myös Vaasassa Pohjanmaan liitossa. Norjan osalta sihteeristö sijaitsee Bodössä Nordland fylkeskommunessa. Organisaatio perustuu aikaisemman ohjelmakauden ohjelmahallintoon.

Yhteinen sihteeristö rahoitetaan TA-varoilla. Norjan sihteeristö rahoitetaan norjalaisilla varoilla.

5.3. Hallinto- ja seurantajärjestelmän lyhyt kuvaus

Toteutusorganisaatio

Ruotsin, Suomen ja Norjan hallitukset sekä asianomaiset alueet ovat yhdessä päättäneet säilyttää ohjelmakaudella 2007–2013 käytetyn toteutusorganisaation.

Seuraavat elimet valitaan ohjelman toteuttamiseksi:

- Hallintoviranomainen
- Seurantakomitea
- Yhteinen sihteeristö
- Tarkastusviranomainen

Hallintoviranomainen

Ruotsin ja Suomen hallitukset ovat yhdessä Norjan hallituksen kanssa tehneet päätöksen, jonka mukaan Västerbottenin läänin lääninhallitus valitaan ohjelman hallintoviranomaiseksi asetuksen (EU) N:o 1299/2013 artiklan 21.1 mukaisesti. Hallintoviranomainen tekee työnsä asetuksen (EU) N:o 1303/2013 artiklan 125 mukaisesti, poikkeuksena valvonnat artiklan 125.4.a mukaisesti (ks. alla kansalliset valvojat). Hallitukset ovat myös päättäneet antaa hallintoviranomaisen hoitaa todentamisviranomaisen tehtävät asetuksen (EU) N:o 1303/2013 artiklan 126 mukaisesti. Toiminnot erotetaan sopivalla tavalla ja kuvataan viranomaisten nimittämisen yhteydessä.

Hallintoviranomaisen yhteistyöosapuoli jäsenmaissa ja Norjassa on ohjelmasta vastaava ministeriö.

Hallintoviranomaisen on vastattava siitä, että hallinto ja toteutus hoidetaan tehokkaasti ja oikein sekä aktiivisesti työskenneltävä ohjelmassa annettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tähän sisältyvät erityisesti seuraavat tehtävät:

- päättää hankkeille myönnettävästä tuesta Seurantakomitean prioriteettien mukaisesti
- EU-tuen maksaminen tuensaajille
- valmistella ja hakea maksatusta EU-komissiolta
- hallinnollisen vahvistuslausuman laatiminen ja toimittaminen
- vuosiraportin laatiminen ja lähettäminen EU-komissiolle sen jälkeen kun raportti on saanut hyväksynnän Seurantakomitealta

- huolehtia siitä, että kirjanpitoliedot ja toteutusta koskevat tiedot voidaan rekisteröidä ja tallentaa sähköisesti taloushallintoa, valvontaa, tarkistusta jne. varten
- luoda rutiineja, jotka varmistavat asiakirjan tyydyttävän todentamisketjun tallentamisen

Hallintoviranomaisen on myös valmisteltava ja haettava maksatusta EU-komissiolta. Lääninhallituksella on tätä tarkoitusta varten valuuttatili ruotsalaisessa pankissa. EU-komissio siirtää EAKR-rahoituksen suoraan tälle tilille. Tili voi tuottaa korkoa, ja sen käytöstä päättää Seurantakomitea. EAKR-rahoituksen käsittelyn varmistamiseksi valuuttatili on kytkettävä Agresso-järjestelmään (tai vastaavaan taloushallintojärjestelmään).

Jos rahaston tukea myönnetään isolle yritykselle, hallintoviranomaisen on varmistettava, ettei rahastoista myönnetty rahallinen tuki johda merkittävään työtilaisuuksien menettämiseen Unionin alueella olevissa työpaikoissa.

Seurantakomitea

Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 artiklan 47.3 mukaisesti Suomi, Ruotsi ja Norja muodostavat, yhteisymmärryksessä hallintoviranomaisen kanssa, yhteisen seurantakomitean kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhteistyöohjelman hyväksymispäätöksestä on ilmoitettu jäsenvaltioille.

Asetuksen (EU) N:o 1303/2013 artiklan 48.1 mukaisesti ohjelmaan osallistuvat maat ovat sopineet seurantakomitean kokoonpanosta. Seurantakomitean tulee koostua keskitetyistä, alueellisista ja paikallisista hallinnoista, sekä elinkeinoelämän organisaatioista, sosiaalisista osapuolista ja muista tärkeistä organisaatioista. Seurantakomitean jäsenten tulee edustaa tasapuolisesti molempia sukupuolia. Ruotsi ja Suomi valitsevat korkeintaan 8 jäsentä ja Norja korkeintaan 4 jäsentä, lisäksi kaikille valitaan varajäsenet.

Seurantakomitean on yhdessä hallintoviranomaisen kanssa varmistettava ohjelman toteutuksen laatu ja tehokkuus sekä toteutuksen raportointi. Seurantakomitean tehtävät määritetään työjärjestyksessä ja ne perustuvat asetuksen (EU) N:o 1303/2013 artikloihin 49 ja 110 sekä asetuksen (EU) N:o 1299/2013 artikloihin 12 ja 18.

Seurantakomitea priorisoi hankkeiden valintaa asetuksen (EU) N:o 1299/2013 artiklan 12.1 mukaisesti. Seurantakomitea voi päättää, että tehtävän voi hoitaa komitean jäsenistä koostuva ohjauskomitea. Tehdyt priorisoinnit on raportoitava seurantakomitealle.

Seurantakomitean puheenjohtajan on edustettava jotakin jäsenvaltiota. EU-komissio voi omasta aloitteestaan tai seurantakomitean pyynnöstä osallistua neuvonantajana seurantakomitean työhön. Hallintoviranomaisen on oltava läsnä seurantakomitean kokouksissa.

Seurantakomitea päättää ensimmäisessä kokouksessaan oman työjärjestyksensä. Työjärjestyksessä on otettava huomioon mm. se, että jääviyttä koskevia hallintolain (2003:246) mukaisia sääntöjä noudatetaan.

Yhteinen sihteeristö

Hallintoviranomainen muodostaa asetuksen (EU) N:o 1299/2013 artiklan 23.2 mukaisesti yhteisen sihteeristön. Sihteeristön tehtävänä on avustaa hallintoviranomaista ja seurantakomiteaa näiden suorittaessa tehtäviään. Sihteeristö toimittaa potentiaalisille tuensaaajille myös tietoa yhteistyöohjelmiin liittyvistä mahdollisuuksista ja avustaa tuensaaajia toimien toteuttamisessa. Sihteeristön on palveltava tuensaaajaa ja muita sidosryhmiä koko ohjelma-alueella tasavertaisesti.

Alueelliset tiedotuspanostukset

On tärkeää, että tieto leviää koko ohjelma-alueelle ja että ohjelman käsittelijöihin on helppo ottaa yhteyttä esimerkiksi hankintaprosessiin liittyvien kysymysten esittämiseksi. Osallistuvien alueiden on aktiivisesti osallistuttava yhteisen sihteeristön kanssa ohjelmaan liittyvään tiedottamiseen.

Kansallinen valvonta

Jokaisen tuensaaajan selvittämien menojen laillisuuden ja säännönmukaisuuden tarkastamiseksi Ruotsi ja Suomi ovat muodostaneet kansallisen valvontajärjestelmän asetuksen (EU) N:o 1299/2013 artiklan 23.4 mukaisesti. Ohjelmakaudella 2007–2013 käytetyt valvontajärjestelmät vaikuttavat toimineen hyvin, tilintarkastajat eivät ole löytäneet niistä järjestelmävirheitä. Ohjelmassa jatketaan saman järjestelmän käyttöä eikä siinä siten käytetä niitä viranomaisia, jotka vastaavat alueellisten ohjelmien valvonnasta. Ruotsissa, jossa käytetään keskitettyä valvontajärjestelmää, Västerbottenin läänihallitus huolehtii ruotsalaisten tuensaaajien valvonnasta. Valvonta on kokonaan erillään hallintoviranomaisesta ja sihteeristöstä. Suomi on valinnut hajautetun järjestelmän kansallista valvontaa varten. Suomalaisten tuensaaajien valvojina toimivat alueelliset tilitoimistot, jotka kilpailutetaan hankkeissa. Työ- ja elinkeinoministeriö on päävastuussa valvonnasta.

Norjassa Nordland fylkeskommune valvoo ohjelman toteutusta suhteessa valtionbudjettiin.

Tarkastusviranomainen

Ruotsin Ekonomistyrningsverket (ESV) on tarkastusviranomainen asetuksen (EU) N:o 1299/2013 artiklan 21.1 mukaisesti. Tarkastusviranomaisen tehtävät ilmenevät asetuksen (EU) N:o 1303/2013 artiklasta 127. ESV huolehtii tehtävästä myös edellisellä ohjelmakaudella.

Asetuksen (EU) N:o 1299/2013 artiklan 25.2 mukaisesti tarkastusviranomaisen on muodostettava tarkastajaryhmä, joka koostuu ohjelmaan osallistuvien maiden edustajista. Suomea edustaa valtiovarainministeriö, joka vastaa toiminnoista Suomessa asetuksen (EU) N:o 1303/2013 artiklan 127 mukaisesti.

Seuranta ja arviointi

Järjestelmällinen arviointi on edellytys politiikan tehokkuuden, tarkoituksenmukaisuuden ja vaikutuksen arvioimiseksi, varsinkin kun kyseessä on panostusten vaikutus Eurooppa 2020 -strategian tavoitteiden saavuttamisessa. Osana vahvistettua tuloskeskeisyyttä tarvitaan suurempia panostuksia hankkeiden ja temaattisten panostusten yhteenlaskettujen tulosten ja vaikutusten arvioimiseksi. Lisäksi on edistettävä oppimista

ja tuoda näkyviin toimien merkitys ohjelman tavoitteiden saavuttamiselle ja kestävän kasvun aikaansaamiselle.

Ohjelman laadukkaan toteutuksen ja hyvien tulosten varmistamiseksi tarvitaan selkeää ja yhtenäistä järjestelmää, jossa yhdistyvät hankkeiden valintakriteerit, indikaattorit, arviointi ja oppiminen. Tässä on tärkeää suunnitella jo aikaisessa vaiheessa tiedonhankintarutiinit seurantaindikaattoreille ja arviointikriteereille. Yleisesti ottaen tarvitaan entistä suurempaa tuloskeskeisyyttä, ja varsinkin kun huomioidaan EU-tasolla tällä ohjelmakaudella asetetut vaatimukset. Alue, jota on kehitettävä edelleen, on seuranta ja tulosten arviointi, esimerkiksi ohjelmassa syntyvää hyötyä on mitattava säännöllisesti. Lisäksi on kehitettävä erilaisia tuloksia ja esimerkiksi kasvuun ja työllisyyteen kohdistuvia vaikutuksia seuraavia mittaamenetelmiä.

Ohjelman ja hankkeiden toteutusta on seurattava ja arvioitava juoksevasti ohjelmakauden aikana, jotta ohjelman tuloksia voidaan tarkastella ja parantaa. Seurantakomitea hyväksyy arviointisuunnitelman ensimmäisessä kokouksessaan. Siinä on otettava huomioon ohjelmakaudelta 2007–2013 saadut kokemukset.

Ohjelmakaudella 2014–2020 toimijoiden on panostettava tietoisesti arviointi- ja oppimismenetelmien kehittämiseen, joiden avulla voidaan hyödyntää hankkeissa saatua kokemusta ja ohjelman toteuttamisesta syntynyttä tietoa. Siten halutaan:

- varmistaa, että kansalliset ja alueelliset kehitystoimijat saavat tarpeeksi tietoa meneillä olevien ja päättyneiden hankkeiden tuloksista kehittääkseen ja parantaakseen toteutusta;
- varmistaa, että seurantakomitealla on tarpeeksi tietoa aikaisemmista ja meneillä olevista toimista voidakseen priorisoida tuettavia hankkeita;
- varmistaa meneillään olevien hankkeiden toimijoiden mahdollisuudet oppia omasta ja toisten toteutuksesta.

Ohjelman toteutuksen arvioinnin suorittaa riippumaton osapuoli ja työssä on käytettävä seurantatutkimuksen menetelmiä sekä teoriapohjaista arviointia komission ohjeistuksen mukaisesti. Arvioinnissa tarkastellaan prosessin lisäksi myös tuloksia sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. On tärkeää pystyä arvioinnin perusteella seuraamaan, miten ohjelma edistää älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua. Tärkeä edellytys tälle on se, että ohjelman toteutukseen osallistuvat osapuolet ottavat oppia ohjelman tukitoimista seuraamalla arviointeja ja tutustumalla arviointituloksiin. Tehdyt arvoinnit on Komission direktiivin mukaisesti julkistettava siten, että kaikki asianosaiset saavat ne tietoonsa. Lisäksi arviointien on edistettävä oppimista ja myötävaikutettava siihen, että tulokset otetaan huomion jatkotyöskentelyssä.

Ruotsin Tillväxtverket tukee hallintoviranomaista arviointien hankintaprosessissa ja hyvien käytäntöjen levittämisessä Ruotsin hallinnoimien rajat ylittävien ohjelmien välillä. Ohjelmakaudella 2007–2013 Tillväxtverketin rooli on ollut rakennerahastojen arviointien ja tuloksista tiedottamisen koordinointi Ruotsissa. Tästä on saatu hyviä tuloksia ja työtä aiotaan jatkaa myös ohjelmakaudella 2014–2020.

5.4. Vastuunjako osallistuvien jäsenmaiden välillä, jos hallintoviranomainen tai komissio asettavat niille rahoitusoikaisuvaatimuksia

Sääntöjenvastaisuudet

Jäsenvaltioiden on asetuksen (EU) N:o 1303/2013 artiklan 143 mukaisesti selvitettävä ja oikaistava sääntöjenvastaisuudet ja raportoitava niistä komissiolle. Komissiolle on tiedotettava hallinnollisten ja laillisten prosessien etenemisestä. Jäsenvaltio, jossa sääntöjenvastaisuus on tapahtunut, vastaa raportoinnista komissiolle ja ohjelman hallintoelimille. Hallintoviranomainen avustaa jäsenvaltiota ja kansallisia viranomaisia epäkohtien selvittämisessä ja korjaamisessa.

Takaisin perintä ja takautumisoikeus

Asetuksen (EU) N:o 1299/2013 artiklan 27 mukaisesti hallintoviranomaisen on varmistettava, että kaikki sääntöjenvastaisesti maksetut määrät peritään johtavalta tuensaaajalta. Tuensaaajien on maksettava takaisin johtavalle tuensaaajalle kaikki aiheettomasti maksetut määrät.

Jos johtava tuensaaaja ei onnistu saamaan takaisinmaksuja muilta tuensaaajilta tai jos hallintoviranomainen ei onnistu saamaan takaisinmaksuja johtavalta tuensaaajalta, sen jäsenvaltion tai kolmannen maan, jonka alueella kyseinen tuensaaaja sijaitsee, on korvattava hallintoviranomaiselle kaikki kyseiselle tuensaaajalle aiheettomasti maksetut määrät. Hallintoviranomainen vastaa asianomaisten määrien maksamisesta takaisin unionin yleiseen talousarvioon.

Jos jäsenvaltioiden välistä vastuunjakoa ei voida määrittää yksiselitteisesti, takaisinmaksettava summa jaetaan maiden kesken suhteessa jo maksettuihin varoihin takaisinmaksun ajankohtana.

Kun kyse on jäsenvaltioiden yhteiselle päätökselle perustuvan teknisen tuen maksuista, valtiot ovat yhteisesti vastuussa suhteessa heidän osuuteensa teknisen tuen kokonaisbudjetista. Teknisen tuen käytössä esiintyvistä järjestelmällisistä virheistä vastaa jäsenvaltio, joka on tukea käyttävän organisaation isäntämaa.

Ohjelman ja hankkeiden toteuttamiseen liittyvien valitusten käsittely

Tuenhakijan tai tuensaaajan arviointeja, päätöksiä tai valmisteluja koskevat valitukset on ensi sijaisesti osoitettava yhteiselle sihteeristölle tai hallintoviranomaiselle. Kansallista valvontaa koskevat valitukset osoitetaan vastaavalle elimelle ao. maassa. Jos sovellettavissa, myös seurantakomitea tai ohjauskomitea voi osallistua valitusten käsittelyyn. Hallintoviranomainen tai yhteinen sihteeristö tutkii kaikki valitukset ja vastaa niihin. Tarvittaessa voidaan kysyä neuvoa seurantakomitean puheenjohtajalta.

Muiden jäsenmaiden/kolmannen maan viranomaisten on autettava hallintoviranomaista valitusten ratkaisemisessa.

Ruotsin hallintolain (1986:223) pykälässä 22 a on annettu yleisessä hallinto-oikeudessa valittamista koskevia määräyksiä, joita on noudatettava. Näiden määräysten mukaan on mahdollista valittaa hallintoviranomaisen päätöksestä olla maksamatta tukea, purkaa jo tehty tukipäätös tai kuitata tuki. Tämä koskee kaikkia ohjelman EU-tuensaaajia.

Petosten käsittely

Hallintoviranomainen noudattaa kaikissa tehtävissään artiklassa 125 asetettuja ja muita EU-säännöksistä aiheutuvia vaatimuksia. Niiden mukaan hallintoviranomaisen on mm. arvioitava, onko tuensaaajalla hallinnollista, taloudellista tai operatiivista kykyä toteuttaa hanke.

Lääninhallitus on sisäistä ohjausta ja valvontaa koskevan kansallisen säännösten mukaan velvollinen laatimaan riskianalyyskejä, jotka kattavat kaikki riskit, joiden vuoksi viranomaisen ei täyttäisi toimintansa oikealle toteuttamiselle asetettuja vaatimuksia, mukaan lukien toimiminen Botnia-Atlantican hallintoviranomaisena. Riskianalyysit sisältävät myös petosriskin eikä säännöissä tehdä eroa sen välillä, koskeeko toiminta kansallisten tai EU-varojen hallintoa.

Sisäistä ohjausta ja valvontaa koskevan asetuksen (SFS 2007:603) 3 §:ä koskevissa yleisissä neuvoissa mainitaan erityisesti, että viranomaisten on laadittava rutiineja ja toimintasuunnitelmia asiattomien vaikutusten ja rikollisuuden havaitsemiseksi ja rajoittamiseksi.

Lääninhallitus on mukana myös EU:n taloudellisia intressejä suojaavassa neuvostossa (SEFI), joka vastaa Ruotsissa petosten ja muihin EU-varoihin liittyvien väärinkäytösten ehkäisyyn tähtäävien toimenpiteiden koordinoinnista.

Euron käyttö

Valittu menetelmä muissa valuutoissa ilmoitettujen kustannusten muuntamiseksi.

Ohjelmassa käytetty valuutta on euro. Hakemukset laaditaan euroissa, kaikki taloudellinen kirjanpito tehdään euroissa ja maksut maksetaan euroissa Suomessa ja Ruotsissa. Muun valuutan kustannukset (SEK) muunnetaan komission sen kuukauden kuukausittaisen keskikurssin mukaan, jolloin talousasiakirjat lähetetään kansalliselle tarkastajalle.

Norjalaisten hankeosapuolten kustannukset katetaan Norjan kruunuissa (NOK).

5.5. Osaluolten myötävaikutus

Toimenpiteet, joihin on ryhdytty osapuolten osallistamiseksi yhteistyöohjelman muotoiluun, osapuolten osuus ohjelman muotoilussa ja toteuttamisessa, sisältäen heidän osallisuutensa seurantakomitean toimintaan asetuksen (EU) nro 1303/2013 mukaisesti.

Kumppaneiden osallisuus toimenpideohjelman valmistelussa

Ruotsin, Norjan ja Suomen hallitukset ovat yhdessä päättäneet, että Botnia-Atlantica-ohjelma laaditaan ohjelmakaudelle 2014–2020. Regionförbundet Västerbottens län (Region Västerbottenin yhteistoimintaelin) sai tehtävän huolehtia Botnia-Atlantica-ohjelman laatimisen koordinoinnista yhdessä Västernorrlandin lääninhallituksen, Nordanstigin kunnan, Nordland fylkeskommunen, Pohjanmaan liiton, Keski-Pohjanmaan liiton sekä Etelä-Pohjanmaan liiton kanssa. Västerbottenin läänin lääninhallitus on nimetty ohjelman hallinto- ja toimentamsviranomaiseksi. Lisäksi lääninhallituksen tulee auttaa Regionförbundet i Västerbottens län -yhteistoimintaelintä ohjelmaehdotuksen laatimisessa mm. toteutusta, seurantaa, arviointijärjestelmää ja horisontaalisia tavoitteita liittyvissä asioissa.

Ohjelma on laadittu Ruotsin hallituskanslian elinkeinoministeriön, Suomen työ- ja elinkeinoministeriön, Norjan kunta- ja modernisointiministeriön, etukäteisarvion laateen kilpailutuksella valitun yrityksen sekä ohjelma-alueella toimivien raja-alueellisten organisaatioiden myötävaikutuksella.

Regionförbundet i Västerbottens län on perustanut ohjelmaehdotuksen laatimista varten ohjaus- ja työryhmän. Ohjausryhmään kutsuttiin mukaan Regionförbundet Västerbottens län, Västernorrlandin lääninhallitus, Nordanstigin kunta, Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liitto ja Nordland fylkeskommune. Kaikki organisaatiot nimesivät oman edustajansa ryhmään, joka kokoontui neljä kertaa touko- ja marraskuun välisenä aikana 2013.

Työryhmään kutsuttiin mukaan Regionförbundet Västerbottens län, Västernorrlandin lääninhallitus, Nordanstigin kunta, Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Etelä-Pohjanmaan liitto, Nordland fylkeskommune ja ohjelman hallintoviranomaisena Västerbottenin lääninhallitus. Työryhmä on kokoontunut sekä fyysisesti että puhelinneuvotteluihin useita kertoja touko- ja marraskuun välisenä aikana 2013. Työryhmälle on tarjottu mahdollisuutta osallistua myös ohjausryhmän kokouksiin.

Ohjelman laatimiseen osallistuneiden aluekehityksestä vastaavien organisaatioiden edustajat ovat vastanneet työn jalkauttamisesta kullekin alueelle.

Rajakomiteoille Merenkurkun neuvosto, MittSkandia ja Keski-Pohjola on tarjottu mahdollisuutta osallistua viiteryhmänä ohjelman laatimiseen Ohjelman kirjoittamisen alkuvaiheessa käytiin keskustelua kunkin organisaation edustajien kanssa ohjelman laatimisessa noudatettavan mallin löytämiseksi kokemusten vaihtoa ja mielipiteiden huomiointia varten. Rajakomiteoille on tarjottu prosessin aikana mahdollisuutta juoksevasti tutustua ohjelman sisältöön ja kommentoida sitä.

Ohjelma-alueen eri alueilla järjestettiin paikallinen kuuleminen ajalla 20.6.–20.8.2013. Kuulemistilaisuuksiin lähetettiin sähköpostilla yhteensä noin 300 kutsua. Tilaisuuksista ilmoitettiin myös aluekehitysvastaavan järjestön verkkosivuilla sekä Botnia-Atlantica-ohjelman verkkosivuilla.

Verkossa toteutetussa kuulemistilaisuudessa osanottajia pyydettiin arvioimaan ja kommentoimaan erityistavoitteista ja aktiviteettiehdotuksista koostuvaa luonnosta, joka siihen mennessä oli saatu valmiiksi. Tilaisuuksissa kysyttiin, olivatko tavoitteet oleellisia rajat ylittävän yhteistyön kehittämiseksi ja olivatko aktiviteetit oleellisia organisaatioiden kehitystarpeelle. Mielipiteensä ilmaisivat viranomaiset, kunnat, mahdollisen

hanketoimijat jne., ja vastauksia saatiin yhteensä 64 kappaletta. Työryhmä on käsitellyt saamia mielipiteitä ja huomionnut ne mahdollisuuksien mukaan ohjelman laatimisessa.

Alueellisessa kuulemisessa innovaation toimintalinja sai suurta kannatusta, samoin kuin laajaa innovaatiokäsitetä koskeva lähestymistapa. Ohjelma-alueen tutkimus- ja innovaatorakenteen kehittämiseen tähtääviä erityistavoitteita koskevissa mielipiteissä korostettiin sitä, että tavoitteet on luotava siten, että niistä on hyötyä elinkeinoelämälle ja pk-yrityksille. Lisäksi korostettiin sitä, miten tärkeää on löytää lisäarvoa rajat ylittävän yhteistyön avulla ja suuremman kriittisen massan saavuttamiseksi.

Myös muut erityistavoitteet innovatiivisten tekniikoiden käytön lisäämiseksi ja innovatiivisten ratkaisujen kysynnän kasvattamiseksi saivat voimakasta tukea ohjelma-alueen vastaajilta. Monet toimijat mainitsivat julkisten toimintojen innovatiiviset ratkaisut ennen kaikkea keinona kohdata demografisia haasteita. Lisäksi pidettiin tärkeänä sitä, että osapuolet voivat oppia toisiltaan rajat ylittävässä yhteistyössä.

Elinkeinoelämän toimintalinja sai kuulemistilaisuuksissa runsaasti tukea. Ohjelma-alueen maiden välisen liiketoimintayhteistyön edellytysten kehittäminen yhteistoiminnan ja kokemusten vaihdon kautta nähtiin keinona edistää kehitystä ja kasvua. Erityisesti mainittuja toimialoja olivat uusiutuva energia, jatkojalostus, luovat elinkeinot, matkailu, sosiaali- ja terveydenhuoltoala, panostukset maailmanperintöalueisiin sekä ICT.

Ympäristön toimintalinjassa tuotiin esille erityisesti ohjelma-alueen ainutlaatuiset miljööt sekä mereen ja vesistöön liittyvät kysymykset. Kuulemisissa tuli esille mielipide, jonka mukaan luonto- ja kulttuuriperintöjä suojellaan parhaiten lisäämällä niiden käyttöä.

Itä-länsisuuntaisiin liikenneyhteyksiin keskittyvä kuljetuksen toimintalinja koettiin tärkeänä kaupan, matkailun ja palvelujen kannalta sekä edellytyksenä yhteistyölle. Osanottajat toivat esiin myös sen, että kuljetusten tulee olla lisäksi ympäristöystävällisiä, koska energia- ja ilmastokysymykset ovat tärkeitä tällä alueella.

Ohjelmasta käytiin keskusteltua ja sitä jalkautettiin vielä vuosittaisessa Botnia-Atlantica-konferenssissa 10.–11. syyskuuta 2013, johon osallistui noin 120 henkilöä. Pääpaino oli tulevassa ohjelmassa ja ohjelman temaattisiin painopistealueisiin liittyvissä keskusteluissa. Esitetyt mielipiteet noudattivat samaa linjaa kuin verkossa toteutetussa kuulemisessa esitetyt näkökannat.

Ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista neuvoteltiin ajalla 3.10–1.11.2013. Kuulemisesta tiedotettiin kaikille asianosaisille ja tietoa julkaistiin mm. Botnia-Atlantica-ohjelman verkkosivuilla.

Etukäteisarvioinnissa saatujen mielipiteiden integrointi

Etukäteisarvioijat tekevät jatkuvasti parannusehdotuksia, jotka otetaan huomioon ohjelman muotoilussa. Alla kerrotaan, miten ex ante -arvioinnissa saadut näkemykset työstetään ohjelmaehdotukseen.

On käyty jatkuvia keskusteluja siitä, miten tärkeää on ottaa huomioon se ulottuvuus, jonka rajat ylittävän lisäarvo voi luoda ohjelmassa, horisontaalisten näkökulmien integroimisesta sekä analyysin kehittämisestä siten, että se selkeästi kytkeytyy valittuihin temaattisiin tavoitteisiin sekä erityistavoitteisiin. Ohjelmatekstiä on mahdollisuuksien mukaan täydennetty ja lopullisessa sisään jätetyssä versiossa etukäteisarvioijat ovat sitä

mieltä, että rajat ylittävät lisäarvot on sisällytetty ohjelmaan hyvin kun taas horisontaalisia näkökohtia sekä tehtyjen valintojen taustalla olevaa analyysia voitaisiin kehittää edelleen osassa ohjelmastrategiaa. Toimintalinjojen valinta perustuu suurelta osin alueellisten strategioiden niihin osiin, joita voidaan kehittää rajat ylittävissä yhteistyössä. Horisontaalisten kriteerien integrointiin liittyvää työtä kehitetään edelleen ohjelman toteutuksen aikana.

Ohjelman laatijat ja etukäteisarvioijat ovat käyneet jatkuvaa vuoropuhelua temaattisten alueiden ja investointiprioriteettien valinnasta. Etukäteisarvioijat ovat miettineet myös ohjelmassa innovaation toimintalinjassa määriteltyä osaamiskeskusta. Heidän arvionsa mukaan investointiprioriteetti käsittelee ennen kaikkea huipputukimusta, ja ohjelmassa tulisi sen vuoksi osoittaa alueita, joissa olisi potentiaalia kehittyä vahvoiksi tutkimusympäristöiksi. Ohjelma-asiakirjassa on mainittu esimerkkejä painopistealueista.

Arvioijat ovat peräänkuuluttaneet tarkempaa kuvausta siitä lisäarvosta, jotka lisääntynyt rajat ylittävä elinkeinotoiminta voi saada aikaan, ja näitä kohtia on syvennetty ohjelma-asiakirjassa.

Ympäristön toimintalinjassa arvioijat ovat olleet sitä mieltä, että biologisen monimuotoisuuden suojeluun liittyvän investointiprioriteetin valintaperustetta on vahvistettava. Ympäristö kiinnostaa ohjelma-alueella monia edunsaajia ja toimijoita, ja alueella jo saadut kokemukset luovat hyvää perustan toiminnan kehittämiseksi edelleen. Tämä motivoi investointiprioriteetin valintaa, ja siihen liittyvää kuvausta on selkeytetty.

Kuljetuksen toimintalinjassa arvioijat ovat kaivanneet lisää tietoa kestävyysnäkökohdista ja ohjelman kuvausta on sen perusteella täsmennetty.

Ohjelman kirjoittamisessa on painotettu selkeää tavoitteenasettelua, yhteisymmärryksessä arvioijien kanssa. Erityistavoitteiden määrä on prosessin aikana vähentynyt. Jäljelle jääneitä on tarkennettu, rajattu ja muotoiltu uudelleen mitattavuuden mahdollistamiseksi.

Arvioijien kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta ohjelman kirjoittajat ovat yrittäneet tunnistaa rajat ylittävissä asiayhteydessä toimivat oleelliset indikaattorit. On ollut vaikea löytää hankkeiden tuloksia mittaavia indikaattoreita, jotka samalla vastaavat julkisissa tilastoissa mitattavien yleisten tuloksien asettamat vaatimukset, eli niiden tulee toimia myös hanketoimintaa ylemmällä tasolla.

Arvioijat ovat kyseenalaistaneet rahoituksen jakautumista toimintalinjojen välillä. Asiaa on tarkasteltu ja muutettu.

Kumppaneiden osallisuus toimenpideohjelman toteuttamisessa

Ohjelman valmisteluun aktiivisesti osallistuneilla kumppaneilla on erilaisia rooleja ohjelman toteuttamisessa. Monet valmisteluun osallistuneista toimijoista ovat hyvin todennäköisesti mukana ohjelmassa toteutettavissa hankkeissa. Osallistuvien alueiden edustajille tarjotaan mahdollisuutta osallistua seurantakomitean toimintaan jäsenenä ja varajäsenenä. Hankkeissa on mukana myös muita toimijoita vastinrahoittajina, ja ohjelmahallinnon ja suurimpien vastinrahoittajien välillä käydään vuoropuhelua koko ohjelmakauden ajan.

Ohjelmahallinto tarjoaa lisäksi ohjelma-alueen alueille mahdollisuutta perustaa ohjelmahallinnosta riippumattomia yhteyspisteitä, mikä antaa paremmat mahdollisuudet sekä tehdä hankealoitteita että osallistua itse tuensaajana. Yhteyspisteiden työtehtävät:

- tarjota tietoa ohjelman painopistealueista sekä toteutusorganisaatiosta
- tutustua ohjelmamaiden eri organisaatioihin voidakseen viitata oman alueen hankkeista kiinnostuneet toimijat mahdollisille muilla alueilla toimiville hankekumppaneille ja päinvastoin
- pysyä ajan tasalla ohjelmatyöskentelyn tilasta pitämällä yhteyttä sihteeristöön sekä seuraamalla ohjelman tiedotusmateriaalia
- vastata ohjelmaa koskeviin kysymyksiin ja ohjata edunsaajat edelleen ohjelmahallinnon puoleen
- järjestää omalla alueella ohjelman puitteissa tiedotustoimia
- tuntee muiden, omaa aluetta koskevien eurooppalaisten alueellisten yhteistyöhankkeiden sisältö (Interreg V)

Yhteyspisteet voivat myös aktiivisesti työskennellä uusien hankeideoiden hyödyntämiseksi ja luoda yhteyksiä vastinrahoitusta tarjoaviin oman maan viranomaisiin.

Sihteeristö vastaa tiedotusmateriaalin tuottamisesta. Yhteyspisteelle toimitetaan sen vuoksi materiaalia juoksevasti ohjelmakauden aikana. Yhteyspisteen edustaja ei osallistu sihteeristön kokouksiin. Yhteyspisteiden hoitajille järjestetään sen sijaan tapaamisia sihteeristön kanssa, jotta he saavat hyvän kuvan ohjelmatyön tilanteesta.

Ohjelma-alueelle sijoitettujen yhteyspisteiden ajatuksena on levittää tietoa Botnia-Atlantica-ohjelman mahdollisuuksista ja tuoda tietoa ohjelma-alueen asukkaiden saataville.

Elinkeinoelämän osallisuus

Botnia-Atlantica-ohjelman tavoitteena on pienten ja keskisuurten yritysten aikaisempaa suurempi osallistaminen. Monien erilaisten edunsaajien, mm. pk-yritysten, mukanaolo ohjelmassa helpottaa ohjelma-alueen tarpeiden huomioimista. Yritysten tahto tehdä nopeita tuloksia voi vauhdittaa hanketta, ja pk-yritykset voivat tuoda ohjelmaan uutta tietoa ja näkökulmia, joiden avulla voidaan saavuttaa parempia tuloksia. Ohjelman tulee samalla tukea kilpailuneutraliteettia, eli ohjelmaan ei saa sisällyttää yritysten välistä kilpailua vääristävää toimintaa.

Yritykset ovat aikaisempina ohjelmakausina osallistuneet ohjelmiin ennen kaikkea kohderyhmänä, eli niillä ei ole ollut aktiivista roolia ohjelman toteuttajana vaan pikemminkin tulosten vastaanottajana. Tällä ohjelmakaudella elinkeinoelämän toivotaan osallistuvan enemmän ohjelmien toteuttamiseen.

Pk-yritykset voivat osallistua ohjelmaan monissa eri ominaisuuksissa. Yritykset voivat esimerkiksi olla tuensaajien kilpailuttamia, osallistua ohjaus- tai viiteryhmiin sekä toimia elinkeinoelämän järjestöjen kautta. Yritykset voivat myös osallistua hankkeiden rahoittamiseen ja olla joissakin tapauksissa hankkeessa tuensaajana edellyttäen, että

tukeen voidaan soveltaa vähämerkityksisen tuen sääntöjä tai jos se jollain muulla tavalla ei ole valtiontuen alaista.

6. KOORDINOINTI

Eri ohjelmien välillä on tehty koordinointityötä jo ohjelman kirjoitusvaiheessa. Koordinointityöhön osallistuneet henkilöt edustavat sellaisia ohjelmia, jotka kattavat saman tai osittain saman maantieteellisen tai temaattisen alueen. Esimerkiksi Uumajassa järjestettiin ohjelmasynergioiden työpaja 14.8.2013 eri ohjelmien välisen yhteistoiminnan varmistamiseksi. Yhteistyötä jatketaan koko ohjelmakauden ajan.

Botnia-Atlantica-ohjelma menee osittain limittäin ohjelma-alueeseen rajoittuvan Euroopan alueellisen yhteistyöohjelman ylikansallisten ohjelmien kanssa.

- Botnia-Atlantica-alue sisältyy kokonaisuudessaan Itämeren ohjelma-alueeseen.
- Västerbotten ja Västernorrlandin läänit, Keski-Pohjanmaa ja Nordland fylke kuuluvat Pohjoinen periferian ja Arktis -ohjelman alueeseen.
- Nordland fylke sisältyy Pohjanmeri-ohjelman alueeseen.

Rajat ylittävissä ohjelmissa ei tule rahoittaa samantyyppistä toimintaa kuin ylikansallisissa ohjelmissa, vaan niiden on täydennettävä toisiaan. Pohjoinen periferia ja Arktis -ohjelmasta ei rahoiteta naapurimaiden välisiä hankkeita. Sen vuoksi Pohjoinen periferia ja Arktis -ohjelmassa ei voida käynnistää hanketta, johon osallistuu vain Botnia-Atlantican ohjelma-alueella olevia maita. Botnia-Atlantica-ohjelman ja ylikansallisten ohjelmien välillä on kuitenkin yhteisiä intressejä.

Botnia-Atlantica-ohjelma menee osittain limittäin ohjelma-alueeseen rajoittuvan ylikansallisen ohjelman kanssa:

- Pienellä osalla Botnia-Atlantica-aluetta on mahdollisuus harjoittaa hanketta Pohjoinen-ohjelmassa. Pohjoinen-ohjelma kattaa Nordlandin, Keski-Pohjanmaan ja neljä Västerbottenin läänin pohjoisinta kuntaa: Malå, Norsjö, Skellefteå ja Sorsele. Pohjoinen-ohjelman Sápmi-alaohjelma kattaa kaikki saamelaiden asuttamat alueet Ruotsissa, Suomessa ja Norjassa.
- Ruotsi-Norja-ohjelma kattaa mm. Västernorrlandin läänin Ruotsin puolella.

Suomessa ja Ruotsissa toteutetaan myös monia alueelliseen kilpailukykyyn ja työllisyyteen liittyviä hankkeita. Botnia-Atlantica-alueeseen Ruotsissa sisältyy kolme alueellista kilpailukykyä ja työllisyyttä käsittelevää ohjelmaa: Pohjoinen Norrland (Västerbottenin lääni), Keski-Norrland (Västernorrlandin lääni) ja Pohjoinen Keski-Ruotsi (Nordanstigin kunta), sekä koko maan kattava kansallinen aluerahasto-ohjelma. Botnia-Atlantica-alueen suomalainen osa sisältyy Suomen maankattavaan alueellisen kilpailukyvyn ja työllisyyden ohjelmaan, joka sisältää sekä EAKR- että ESR-toimia. Näiden ohjelmien puitteissa voidaan tehdä tiettyjä rajat ylittäviä panostuksia.

Edellä mainittujen ohjelmien lisäksi Botnia-Atlantican alueeseen voivat vaikuttaa mm. seuraavat: sosiaalirahaston ohjelma Ruotsissa, maaseudun kehittämisohjelma Suomessa ja Ruotsissa, meri- ja kalatalousohjelma Suomessa ja Ruotsissa, Horisontti 2020, COSME, Connecting Europe Facility, LIFE, Erasmus, Luova Eurooppa, Kansalaisten Eurooppa, sosiaalisten muutosten ja innovaatioiden ohjelma ja Kansanterveys kasvun tukena -ohjelma.

Jokainen hanke toteutetaan kunkin ohjelman sääntöjen mukaisesti ja hanke käsitellään aina kunkin ohjelmahallinnon ulkopuolella. Jos hanke on ohjelmahallinnon tai sihteeristön mielestä erittäin lähellä jotakin toista ohjelmaa, ohjelmahallinnon edustaja ottaa yhteyttä ao. ohjelmasta vastaavaan viranomaiseen, jotta ohjelmat voitaisiin toteuttaa yhtä aikaa mahdollisimman hyvin ja vältettäisiin rahoituksen päällekkäisyys.

Innovaation toimintalinjassa on synergiavaikutuksia Botnia-Atlantican ja EU:n tutkimus- ja innovointiohjelman Horisontti 2020 välillä. Horisontti 2020 -ohjelman lähtökohtana on huipputason tiede ja innovaatioketju, jossa ideat viedään aina markkinoille saakka. Ohjelma voi täydentää Horisontti 2020-ohjelmaa lisäämällä ohjelma-alueen kapasiteettia saadakseen parempia ja enemmän mahdollisuuksia osallistua EU:n tutkimus ja innovaatioyhteistyöhön. Synergioita voidaan saavuttaa siten, että Botnia-Atlanticassa toteutettuja hankkeita voidaan kehittää edelleen Horisontti 2020 -ohjelmassa. Samoin Horisontti 2020 -ohjelmassa saatuja tuloksia voidaan kehittää edelleen ja implementoida Botnia-Atlantica-kumppanuuden puitteissa.

7. TUENSAAJIEN HALLINTOTEHTÄVIEN VÄHENTÄMINEN

Tuensaajille koituvien hallinnollisten tehtävien vähentämiseksi sekä muiden yksinkertaistamiseen tähtäävien toimien kehittämiseksi tehdään jatkuvasti työtä koko ohjelmakauden ajan. Aikaisempien ohjelmakausien antamien kokemusten perusteella voimme jo ohjelman käynnistysvaiheessa toteuttaa muutamia yksinkertaistuksia, mutta ohjelmahallinto jatkaa tätä työtä. Osaamista kehitetään ennen ohjelman käynnistämistä, mutta myös tarvittaessa ohjelmakauden aikana yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. Seuraavassa on esimerkkejä joistakin yksinkertaistamis-/parannustoimista, joihin ryhdytään tuensaajien hyväksi.

Taloudellinen selvitys

Hankkeiden taloudellisen selvityksen helpottamiseksi ohjelmassa käytetään kiinteämääräistä laskutapaa niin kutsutuille yleiskustannuksille aina 15 prosenttiin tukeen oikeuttavista suorista henkilökustannuksista (oma henkilöstö).

Kertasummia voidaan käyttää pienemmissä esiselvityshankkeissa. Seurantakomitea päättää tarkemmat suuntaviivat kertasummien käyttöön, ensimmäisen toteutusvuoden aikana.

Lomakkeet

Hakumenettelyn ja hakemusten vastaanottamisen helpottamiseksi hankerahoitusta ja maksatuksia voidaan hakea NYPS-tietojärjestelmässä. Hakulomakkeet on laadittu läheisessä yhteistyössä muiden lähialueiden rajat ylittävien ohjelmien kanssa ja lähtökohtana on ollut Interactin ehdotus kaikille alueellisille ohjelmille yhteisistä lomakkeista. Sähköiset halukomakkeet valmistuvat vuodenvaihteessa 2014/2015. Maksatushakemuslomakkeet valmistuvat vuodenvaihteessa 2015/2016.

Tiedottaminen

Ohjelmahallinto työskentelee aktiivisesti tiedotuskysymyksissä ennen kaikkea ohjelman verkkosivustossa, alueella olevien yhteyspisteiden avulla sekä koulutusten ja konferenssien kautta. Suomenkielistä tiedotusta lisätään. Ohjelman kieli on kuitenkin ruotsi eikä kaikkea tietoa tule olemaan saatavilla suomeksi. Uusi verkkosivusto avataan samassa osoitteessa www.botnia-atlantica.eu joulukuussa 2014.

Kuten jo aikaisemmin mainittiin, ohjelmahallinto tarjoaa ohjelma-alueen alueille mahdollisuutta perustaa yhteyspisteitä. Aikaisemmilta ohjelmakausilta saadut kokemukset osoittavat, että aktiiviset yhteyspisteet ovat tärkeitä ohjelman näkyvyydelle alueilla. Päävastuu ohjelman tiedottamisesta on ohjelmahallinnolla, ja yhteyspisteet ovat yksi keino toteuttaa tiedotusvelvollisuutta.

Tuensaajille ja muille sidosryhmille järjestetään ohjelmakaudella säännöllistä koulutusta.

8. YLEISET PERIAATTEET

8.1. Kestävä kehitys

Eurooppa 2020 -strategiassa mainitaan neljä nk. 20-20-20-tavoitetta, joiden tulee olla saavutettuna vuonna 2020 verrattuna vuoden 1990 tasoihin. Nämä neljä tavoitetta ovat:

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen vähintään 20 prosentilla vuoteen 2020 mennessä, ja laajemmassa kansainvälisessä sopimuksessa päästöjä on vähennettävä 30 prosenttia.

2) Uusiutuvan energian osuuden tulee vastata 20 prosenttia kaikesta EU:n energiankulutuksesta 2020.

3) Biopolttoaineiden tulee vastata vähintään 10 prosenttia kuljetussektorin kokonaispolttoaineenkulutuksesta viimeistään 2020.

4) Lisääntynyt energiatehokkuus, EU:n energiankulutuksen tulee laskea 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Jotkut maat ovat asettaneet vieläkin tiukemmat tavoitteet. Esimerkiksi Ruotsissa tavoitteena on fossiilisista polttoaineista riippumaton ajoneuvokanta vuoteen 2030 mennessä, ja maassa suunnitellaan tuulivoiman käytön voimakasta lisäämistä.

Ilmasto-, ympäristö- ja energiahaasteet ovat rajat ylittäviä, ja ympäristölupien saanti riippuu hyvin pitkälle EU:n piirissä ja kansainvälisesti toteutetuista toimenpiteistä. Itämeren meriympäristön kehitys on hyvin riippuvainen esimerkiksi muiden Itämeren ympäröivien maiden hankkeista.

Ohjelmassa toteutetaan joitakin ympäristön parantamiseen suoraan tähtääviä hankkeita. On tärkeää korostaa, että kaikissa ohjelman puitteissa toteutetuissa hankkeissa on otettava huomioon horisontaalinen kriteeri ympäristö, yhdessä kahden muun horisontaalisen kriteerin kanssa, vaikka tämä ei olisikaan ohjelman pääasiallinen tavoite.

8.2. Yhtäläiset mahdollisuudet ja syrjinnänvastaisuus

Monimuotoisuudella ja integroinnilla viitataan siihen, että ihmisten erilaisuudet tulee nähdä arvokkaana resurssina, olipa kyseessä persoonallisuus, etninen tausta, uskontokuntaan kuuluminen tai uskonnollinen vakaumus, sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, ikä, sukupuolirajat ylittävä identiteetti, toimintarajoitteisuus, kulttuuritausta tai muut kokemukset. Eritaustaisten ja erilaista potentiaalia omaavien ihmisten ominaisuuksien hyödyntäminen antaa edellytykset kasvulle, paremmalle työympäristölle ja paremmalle kannattavuudelle.

Monimuotoisuuden näkeminen kasvutyön osatekijänä edistää kestävästä kasvusta. Ihmispääomaa hyödynnetään tehokkaammin, kun huolehditaan koko väestön potentiaalin, tiedon ja osaamisen käyttöön otosta. Monimuotoisuuden parempi huomioiminen syventää myös yhteiskunnan demokratiaa, mikä parantaa julkisten laitosten ja yksilöiden välistä luottamusta ja vahvistaa siten sosiaalista pääomaa.

Aktiivinen monimuotoisuuden ja syrjimättömyyden hyväksi tehty työ voi edistää kasvua lisäämällä alueelle suuntautuvaa muuttoa. Tämä on tärkeää myös yritysten näkökulmasta, koska yritykset ovat riippuvaisia sekä omalta alueelta että muualta tulevan uuden osaamisen ja työvoiman tarjonnasta. Ohjelman painotus pk-yritysten kansainvälistymisen vahvistamiseen voi parantaa mahdollisuuksia löytää uusia markkinoita, kun työhön osallistuu useampia muista maista osaamista ja kokemusta hankkineita ihmisiä. Innovaatioon liittyvissä panostuksissa on eduksi, jos pystytään hyödyntämään koko väestön innovaatiokykyä. Suvaitsevalla ja sallivalla ilmapiirillä on tärkeä merkitys huipputalustalouden houkuttelemiseksi alueelle.

Hankkeen alussa on tärkeää inventoida monimuotoisuuteen ja integrointiin liittyvä osaaminen sekä tunnistaa hankkeessa tarvittavat osaamisalueet. Kysymyksessä voivat olla esimerkiksi kotouttamisen parantamista edistävät aktiviteetit, erilaisten kielitaitojen huomiointi tai erilaisten toimintarajoitteiden ja niiden aiheuttama niin fyysisen kuin psykososiaalisenkin esteettömyyden tarve. Kyse voi olla myös tiedotus- ja viestintäpanostuksista. Kriteeri voi luoda lisäarvoa myös esimerkiksi ideoiden kehittämisessä sekä kysyntään ja markkinointiin liittyvän tiedon hankkimisessa.

Ohjelma-alueella on vain vähän ulkomailla syntyneitä henkilöitä. Hankkeissa voidaan tarkastella monimuotoisuutta ja integrointia myös muiden erilaisuuksien kuin etnisen taustan perusteella. Kuljetuksen toimintalinjassa on tärkeää esimerkiksi sovittaa kuljetusratkaisut ja liikennetiedotus myös toimintarajoitteisille sopiviksi yhdenvertaisten mahdollisuuksien ja syrjimättömyyden edistämiseksi.

8.3. Tasa-arvo

Tasa-arvolla tarkoitetaan miesten ja naisten aseman välistä suhdetta yhteiskunnassa. Naisilla ja miehillä tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet, oikeudet ja velvollisuudet elämän kaikilla alueilla. Kyseessä voivat olla esimerkiksi valta ja vaikutusmahdollisuudet, talous, yrittäjäyys, työehdot ja koulutus.

Taloudellisen tasa-arvon saavuttamiseksi on tärkeää murtaa työmarkkinoiden sukupuolinen eriytyminen. Kasvumahdollisuuksia on edistettävä, ja ne on huomioitava useammilla kuin perinteisesti miesvoittoisilla toimialoilla. Tällä hetkellä naiset ja miehet työskentelevät suurelta osin eri ammateissa, eri sektoreilla ja hierarkian eri tasoilla. Lisäksi he saavat samoista työtehtävistä erisuuruista palkkaa. Sen vuoksi yhteiskunnassa myös valta jakautuu epätasaisesti naisten ja miesten välillä.

Kokemus osoittaa, että varoja saaneita innovaatiojärjestelmiä ja klustereita on enimmäkseen miesvaltaisilla toimialoilla ja elinkeinoissa. Miehet ja naiset esimerkiksi perustavat yrityksiä erityyppisillä aloilla. Sen vuoksi on tärkeää miettiä, miten hankkeiden panostukset eri toimialoilla ovat suotuisia tai vastaavasti epäsuotuisia.

Yksi vetovoimaisen ja kilpailukykyisen alueen luomisen edellytyksistä on se, että siellä hyödynnetään sekä naisten että miesten osaaminen ja ideat. Naisten ja miesten välistä tasa-arvoa tulee sen vuoksi edistää hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa, sekä sukupuolten edustuksen kautta että soveltamalla tasa-arvoperspektiiviä. Työskentely tasa-arvokysymysten parissa luo edellytykset nopeammalle ja kestäväälle kasvulle.

Ihmisten on havaittu hakeutuvan alueille, joille on tunnusomaista monimuotoisuus ja suvaitsevaisuus ja jossa kaikille suodaan samat valinnanmahdollisuudet. Yritykset puolestaan hakeutuvat sinne, mistä ne saavat tarvitsemaansa työvoimaa. Alueen vetovoimaisuus on tärkeää, jotta yritykset pystyisivät rekrytoimaan uutta osaamista.

Eri alojen kokemukset voivat toisensa kohdatessaan antaa uusia ideoita. Myös tuotekehitys voi tehostua, kun käytetään hyväksi molempien sukupuolten kokemuksia tuotteista. Tutkimusten mukaan tasa-arvoisten yritysten kannattavuus on parempi kuin muiden samalla alalla toimivien yritysten kannattavuus. Yrityksissä, joissa johtoasemassa on sekä miehiä että naisia, tehdään myös parempia päätöksiä.

Monet indeksit tuovat esiin tasa-arvon ja kasvulle merkityksellisten seikkojen välisen yhteyden. Gender Equality Index on kansainvälinen indeksi, joka mittaa tasa-arvon ja BKT:n välistä yhteyttä. Sen mukaan lisääntynyt tasa-arvo liittyy BKT-arvon nousuun tai muihin hyvinvointiin tai kasvuun voimakkaasti kytköksissä oleviin tekijöihin.

Kehitystyössä on tärkeää ottaa huomioon molempien sukupuolten tarpeet ja edellytykset sekä tarkkailla, millaisia vaikutuksia eri panostuksilla voi olla naisilla ja miehillä. Tasa-arvon näkökulmasta työskenneltäessä voidaan ryhtyä monenlaisiin toimenpiteisiin. Kyse voi olla esimerkiksi analyysien toteuttamisesta sukupuolen perusteella, käsitteiden käytön tarkkailu, naisten ja miesten välisiä eroja esittävien tilastojen tarkastelu sekä ryhmien edustus eri yhteyksissä, sekä hankkeessa että sen kohderyhmässä.

Tasa-arvo ei ole vain kansallinen kysymys, vaan se voi tuoda lisäarvoa hankkeissa rajat ylittävän työn näkökulmasta, jolloin hankkeiden osanottajat voivat hyötyä toistensa kokemuksista, perinteistä ja aiheeseen liittyvistä sovelluksista.

9. YHTEISTYÖOHJELMAN LAATIMISEEN OSALLISTUNEET TOIMIJAT

Monet toimijat ovat saaneet kehotuksen antaa lausuntonsa ohjelman laatimisesta sähköpostitse, Botnia-Atlantican verkkosivuston sekä alueellisten kehitysvastaavien verkkosivujen kautta. Lisäksi mielipiteitä on voitu ilmaista järjestettyjen konferenssien ja kokousten yhteydessä. Alla luetellaan ohjelman laatimiseen aktiivisesti osallistuneet toimijat. Lisäksi ohjelma-alueen paikallisia ja alueellisia edustajia on osallistunut kokouksiin, joissa on tiedotettu ohjelman kirjoittamisprosessista.

Ohjelman laatineen ohjaus- ja työryhmän edustajat

Keski-Pohjanmaan liitto

Etelä-Pohjanmaan liitto

Pohjanmaan liitto

Nordland Fylkeskommune

Västerbottenin lääninhallitus

Västernorrlandin lääninhallitus

Nordanstigin kunta

Regionförbundet Västerbottens län

Ohjelman laatimisen viiteryhmä

Ohjelma-alueen rajat ylittävät organisaatiot:

Merenkurkun neuvosto

MidtSkandia

Keski-Pohjola

Osanottajat 9.–10. syyskuuta pidetyn vuosikonferenssin yhteydessä järjestetyissä neuvotteluissa

7 sillan saaristo

Pietarsaarensuuden Kehittämisyhtiö Concordia

Aktion Österbotten

Baltic Energy

BDO Audiator Ab

Biofuelregion AB

CENTRIA

Dynamo House

Etelä-Pohjanmaan Korkeakouluydistys

Suomen metsäkeskus

Metsähallitus

Företagarna Västerbotten

Hanken Svenska handelshögskolan
Hushållningssällskapet
Idrottshögskolan Umeå
Juthbackan kulttuurikeskus
Jyväskylän yliopisto
Mustasaari
Kristiinankaupungin elinkeinokeskus
Kruunupyyn kansanopisto
KulturÖsterbotten
Kvarnen Samkommun
Länsmuseet Västernorrland
Metla
Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT
Pohjanmaan pohjoismainen tiedotustoimisto
Optima
Oy Merinova Ab
Kaskisten satama
Seinäjoen yliopistokeskus
Ruotsin metsähallitus
SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut
Stormossen Ab
Svenska studieccentralen
Sveriges Lantbruksuniversitet
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Tritonia
Uumajan kunta
Uumajan yliopisto
Vaasan keskussairaala
Vaasan kaupunki
Vaasan yliopisto
Vaasan ammattikorkeakoulu
VASEK
Västerbottenin läänin maakäräjät
Västernorrlandin läänin maakäräjät
Yrkesakademin i Österbotten
Yrkeshögskolan NOVA

Åbo Akademi
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan luontopalvelut
Österbottens svenska producentförbund r.f

Vastaajat verkkoneuvotteluissa 20.6.–20.8.2013

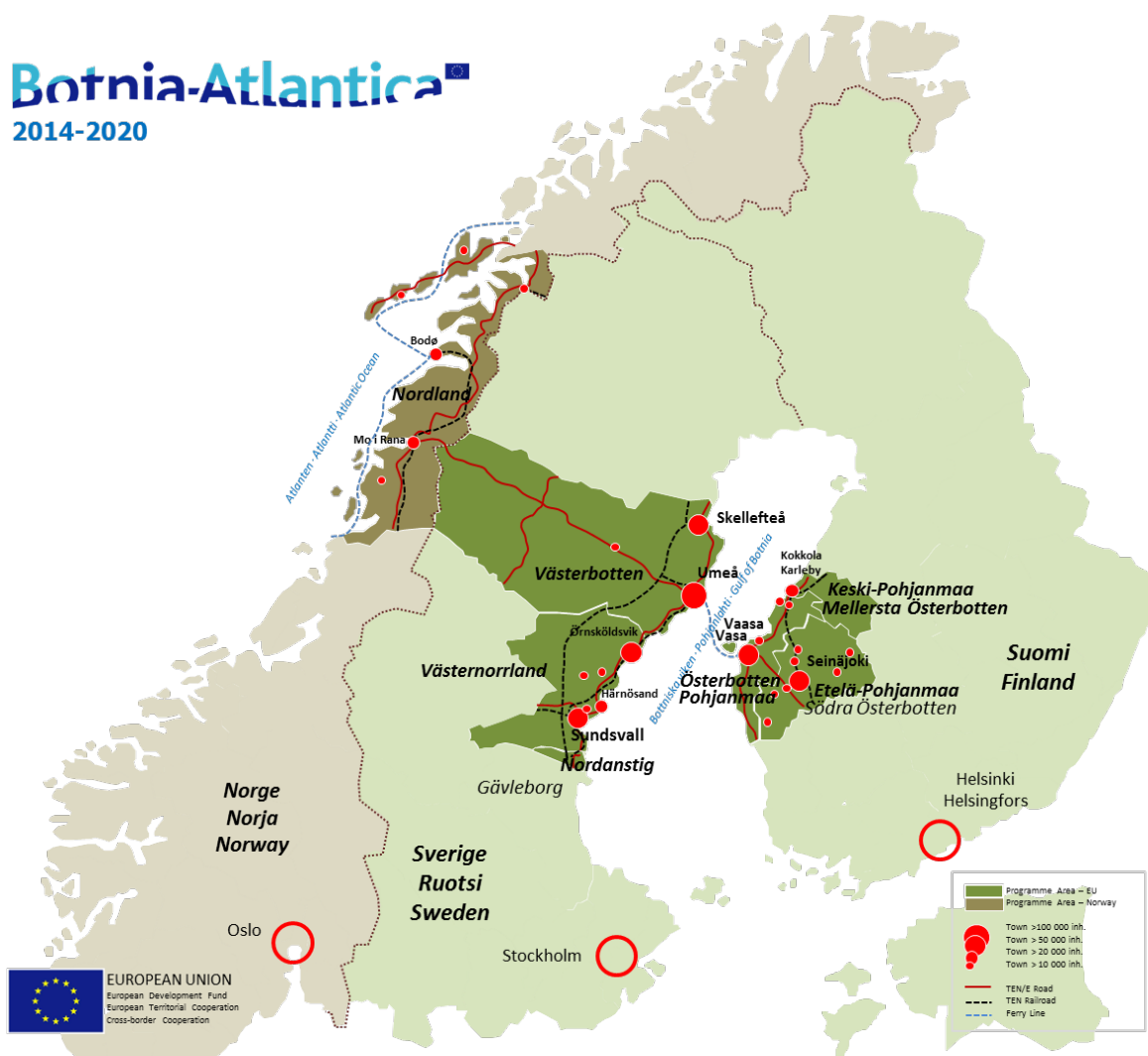
A.Häggblom OY
Aisapari ry
Alavuden Kehitys Oy
Árran
BioFuel Region
Dorotea kommun
ELY-keskus
E-P liitto
E-P:n ELY-keskus
Etelä-Pohjamaan kauppakamari
Fakultet for biovitenskap og akvakultur
Metsähallitus
Etelä-Pohjanmaan yrittäjät
Företagarna Västerbotten
Företagshuset Dynamo Yritystalo Oy
Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti
Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy
Kaustisen Musiikkilukio
Koulutuskeskus Sedu
Kunnskapsparken Helgeland AS
Kuudestaan ry
Västernorrlandin maakäräjät
Länsbildningsförbundet
MATKO3 - Matkailun koordinointi Etelä-Pohjanmaalla 2011-2014
Mosjøen & Omegn Næringsselskap KF
Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Regionförbundet Västerbottens län
Riksantikvarieämbetet
Sedu Aikuiskoulutus
Seek

Seinäjoen kaupunki
Ruotsin metsähallitus
Storumanin kunta
Suomen Yrittäjäopisto
Svenska studieccentralen
Sveriges Lantbruksuniversitet
Thermopolis Oy
Tritonia
UiN
Uumajan kunta
Uumajan yliopisto
Nordlandin yliopisto
Vaasan keskussairaala
Vaasan yliopisto
Riistan- ja kalantutkimus
Viexpo
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Yrkeshögskolan Novia
Åkroken Science Park AB
Pohjanmaan kauppakamari

Vastaajat ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä 3.10.–1.11.

BioFuel Region
Ruotsin luonnonsuojeluvirasto

Liite 1: Botnia-Atlantica-ohjelma-alueen kartta 2014–2020

Liite 2: Yhteenvedoanalyysi Botnia-Atlantica-alueella havaituista haasteista, mahdollisuuksista ja rajat ylittävistä lisäarvoista.

	Haasteet	Mahdollisuudet	Lisäarvot
ÄLYKÄS	Joidenkin ohjelma-alueiden osien innovaatiokapasiteettia on vahvistettava Erot miesten ja naisten työllisyysasteessa kaikilla alueilla Useimmilla alueilla on vain vähän uusia yrittäjiä kansainvälisestä näkökulmasta tarkasteltuna Pk-yritysten kansainvälistyminen on vähäistä Yritysten tutkimus- ja kehitystyö on vähäistä Tutkimusalueet ovat suppeat kansainvälisestä näkökulmasta tarkasteltuna	Täydentäviä tietoympäristöjä esimerkiksi energiatutkimuksen, julkisen sektorin ja hyvinvointisektorin, meriympäristöjen sekä ICT:n piirissä Joillakin ohjelma-alueen alueilla on suuri innovaatiokapasiteetti Alueiden toisiaan täydentävät innovaatiojärjestelmät luovat mahdollisuuksia rajat ylittävään yhteistyöhön Eurooppalaisesta näkökulmasta väestö hyvin koulutettua Nykyisiä tutkimusyhteistyömuotoja kehitetään Erot elinkeinorakenteessa, painopiste vaihtelee palveluelinkeinojen ja tavarantuotannon välillä Yhteiset resurssit/luonnonvarat	Mahdollisuus vahvistaa koko ohjelma-alueen innovaatiojärjestelmää²⁰ käyttämällä lähtökohtana alueellisten innovaatiojärjestelmien eroja Oppiminen innovaatiokapasiteetin ja elinkeinoelämän rakenteissa olevien erojen pohjalta Kriittinen massa kapea-alaiseen erikoistumiseen tutkimuksessa ja elinkeinoelämässä Ihmisten, tavaroiden ja ideoiden lisääntynyt liikkuvuus Strategista yliopistoyhteistyötä kansainvälisen painoarvon lisäämiseksi Kriittinen massa voidaan saavuttaa pienempien toimijoiden yhteistyönä Mahdollisuuksia yhteistyön/klustereiden muodostamiseen ohjelma-alueelle yhteisten resurssien hyödyntämiseksi Kansainvälistymiskapasiteetin lisääminen rajat ylittävän yhteistoiminnan kautta Ympäristötietoinen innovaatio perustuen luonnonvaroihin, hyvin koulutettuun väestöön ja vahvasti tutkimusta harjoittavaan yliopistoon.
KESTÄVÄ	Ilmastonmuutos vaikuttaa ohjelma-alueella suhteellisen voimakkaasti mm. biologiseen monimuotoisuuteen Kielimuurit Luonnonvarojen hyödyntämisen	Saaristossa maailmanperintöalueita kaikissa kolmessa maassa Yhteisiä luontomiljöitä matkailijoille Yhteistä tietoa luonnonympäristöjen	Alueen eri osien tietoresurssit voivat parantaa muiden osien luonto- ja kulttuuriympäristöjen suojelua Luonto- ja kulttuuriympäristöjen yhteisestä suojelutoiminnasta aiheutuvat tehostamis- ja

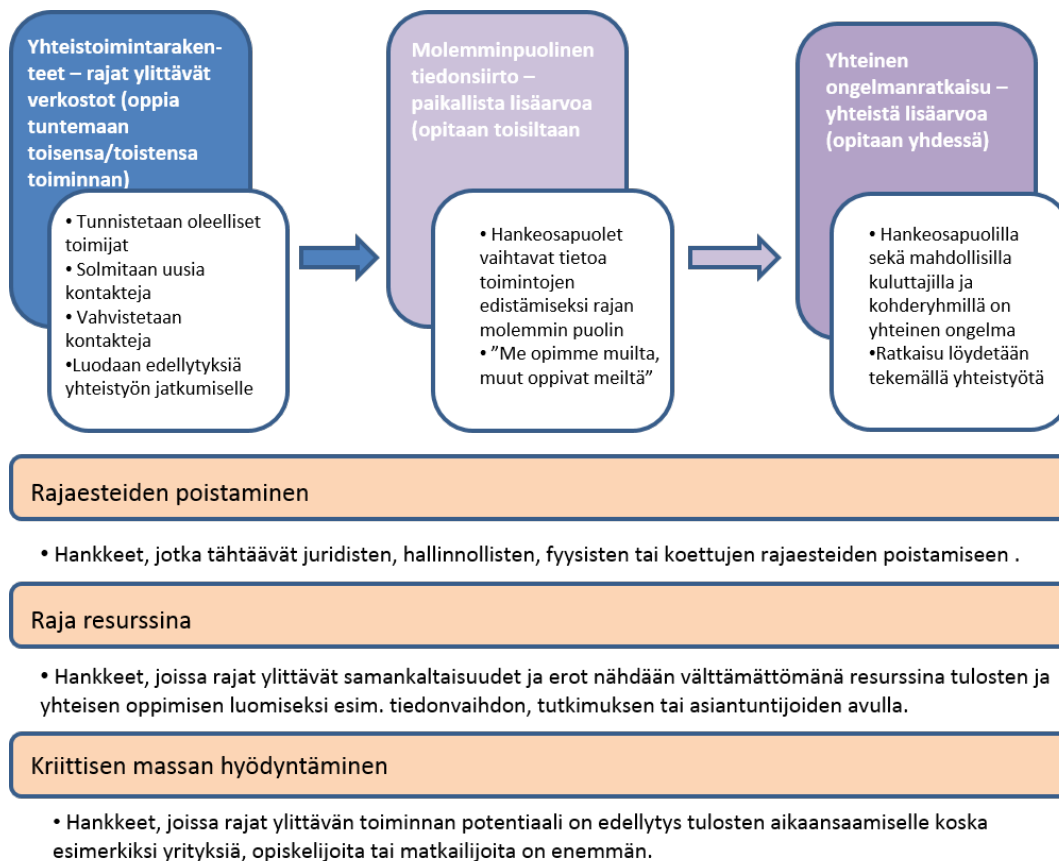
²⁰ Innovaatiojärjestelmä koostuu innovaatioprosessissa toisistaan riippuvaisista toimijoista, verkostoista ja instituutioista. Toimijat ovat elinkeinoelämän edustajia, yliopistoja/korkeakouluja sekä julkisen ja aatteellisen sektorin toimijoita, jotka ovat osallisina monimuotoisissa muodollisissa ja epämuodollisissa verkostoissa.

	Haasteet	Mahdollisuudet	Lisäarvot
	ympäristövaikutukset Pitkät etäisyydet Heikot itä-länsisuuntaiset yhteydet, väylällä useita puuttuvia osuuksia Kylmä ilmasto vaikeuttaa kuljetuksia	suojelemisesta Täydentäviä tutkimusympäristöjä meri- ja energia-aloilla Yhteinen pohjoismainen kieliperintö Runsaasti yhteisiä ja toisiaan täydentäviä luontoympäristöjä Paremmat yhteydet parantavat ohjelma-alueen keskusten saavutettavuutta Yhteydet sekä Itämeren että Norjan merisatamiin Vesistöistä, metsästä, maanviljelyalueesta ja mineraaleista muodostuvat luonnonvarat Itä-länsisuuntaisten liikenneyhteyksien parantaminen on yhteisen edun mukaista	koordinointiedut Täydentävät tietoympäristöt voivat toimia luonto- ja kulttuuriperintöihin liittyvän poikkitieteellisen tutkimuksen alustana sekä kestävän kehityksen ja kasvun resurssina Parannetut kestävät itä-länsisuuntaiset kuljetusväylät lisäävät rajat ylittävää liikkuvuutta ohjelma-alueella
OSALLISTAVA	Useimmilla alueilla monia asukasluvultaan pieniä kuntia Poismuutto pienimmistä kunnista Ikääntyvä väestö, varsinkin pienemmissä kunnissa	Osittain yhteiset väestöhaasteet Suhteellisen hyvin koulutettu väestö Myönteinen väestökehitys joillakin ohjelma-alueen alueista ja kunnista	Väestöhaasteet voivat vauhdittaa innovatiivisten ratkaisujen kehittämistä julkisiin palveluihin Täydentävän rakenteen pohjalta tehty tiedonvaihto julkisella sektorilla voi lisätä kapasiteettia kohdata demografiset haasteet

Liite 3 Hankevalintaperiaatteet

Rajat ylittävä lisäarvo

Rahoitusta hakevien hankkeiden tulee vastata sisällöltään ohjelman suuntausta ja muita virallisia hakuehtoja. Aikaisempien ohjelmakausien arvioinnissa on havaittu, että hankkeet, jotka kumppanuuden sisällä selkeästi määrittelevät maiden rajojen välisen yhteistyön tuoman lisäarvon sekä rajan merkityksen, menestyvät parhaiten hankkeen tavoitteiden toteuttamisessa. Alla oleva malli esittää rajat ylittävän yhteistoiminnan kolme eri yhteistyötasoa.

Raja-alueellisten lisäarvojen malli (Kontigo AB, 2012)

Raja-alueellisten lisäarvojen malli (Kontigo AB, 2012)

Mallin yläosa esittää erilaisia yhteistoimintamuotoja lisäarvon saavuttamiseksi. Valintaan vaikuttaa se, minkä vuoksi halutaan toimia maan rajojen yli. Ensimmäisessä ruudussa on tärkeää tutustua toisiinsa ja toisensa toimintoihin ja siten käynnistää yhteistyö. Keskellä olevassa ruudussa osapuolet oppivat toisiltaan ja oikeassa reunassa taas yhteistoiminta perustuu yhteisten ongelmien tunnistamiseen ja siihen, että ongelma voidaan ratkaista yhteistyössä ja toisiltaan oppien. Mitä lähempänä oikeaa reunaa hanke on, sitä syvempää on yhteistoiminta. Eri hankkeet ovat ehtineet yhteistoiminnassa eri vaiheisiin riippuen mm. siitä, ovatko osapuolet tehneet yhteistyötä aikaisemmin vai eivät. Hankkeet, joiden osapuolet ovat jo tutustuneet toisiinsa, aloittavat oikealla olevasta ruudusta, mikä taas ei ole mahdollista hankkeissa, joissa osanottajat eivät vielä tunne toisiaan. Sen sijaan on tärkeää, että myös uusista yhteistyökumppaneista koostuvat hankkeet pyrkivät heti hankkeen alussa mahdollisimman pian siirtymään mallissa oikealle.

Mallin alaosassa on kolme eri tapaa käyttää maiden välistä rajaa hankkeen resurssina. On tärkeää, että hankkeessa tiedetään, miksi siinä toimitaan rajojen yli ja millainen rooli rajalla on hankkeessa. Rajaa voidaan käyttää siten, että hankkeessa pyritään poistamaan rajaesteitä, sen avulla voidaan oppia lisää eri maissa käytetyistä järjestelmistä sen avulla voidaan saavuttaa suurempi kriittinen massa kuin se, mihin oman maan alueet antavat mahdollisuuden.

Yhteenvetona voidaan todeta, että syvempi yhteistoiminta lisää potentiaalia realisoida raja-alueellista lisäarvoa, olipa rajan rooli mikä tahansa. On kuitenkin tärkeää selvittää rajan rooli hankkeessa heti alusta lähtien.

Seuraavassa selvennetään ohjelman suuntausta luettelemalla periaatteita, joiden avulla hankkeita arvioidaan ulkopuolelta. Periaatteet koskevat kaikkia hankkeita, mutta niiden painoarvo saattaa vaihdella hanketyypin mukaan.

Yhteinen vastuu hankkeesta

Ohjelman puitteissa toteutettavat hankkeet tulee suunnitella, rahoittaa, miehittää ja toteuttaa yhteistyönä. Johtava tuensaja suunnittelee ohjelmassa toteutettavat hankkeet yhdessä muiden tuensajien, myös mahdollisten norjalaisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Osapuolten on sovittava, millaista toimintaa hankkeessa halutaan harjoittaa ja miten se toteutetaan. Lisäksi yhteistoiminnan tulee tuottaa selkeää rajat ylittävää lisäarvoa.

Ohjelman EU-rahoitus edellyttää, että hanke koskee vähintään kahden ohjelma-maan alueita, että ohjelman vaatimuksia vastaavasta kansallisesta julkisesta vastinrahoituksesta on tehty päätös ennen EU-rahoituspäätöstä ja että hankkeen sisältö, rahoitus ja toteutusorganisaatio ovat ohjelman vaatimusten mukaiset.²¹ EU-rahoitusta maksetaan vain EU-jäsenvaltioissa oleville tuensajille.

Hankkeen tulee olla käynnissä jokaisessa osallistujamaassa. Hanketoiminnan tulee olla kaikissa maissa, joissa hankkeen tuensajat tai yhteistyökumppanit sijaitsevat, samankaltaista ja toistaan täydentävää. Hankehenkilöstön tulee tehdä yhteistyötä yhteisen hankejohton alaisuudessa, josta vastaa johtava tuensaja.

Hankkeissa tulee pyrkiä siihen, että hankkeiden aktiviteetit, hankkeen vastinrahoitus sekä hankkeen aiheuttamat kustannukset jakautuvat mahdollisimman tasaisesti osallistujamaiden kesken. Ohjelmassa ei hyväksytä hankkeita, joissa osallistujamaiden välillä vallitsee suuri epätasapaino.

Pysyvät tulokset

On tärkeää, että myönnetyillä hankkeilla on toimiva ja vakaa hankeorganisaatio, aktiivinen omistajuus ja selkeästi muotoiltu idea hankkeen tuloksien hyödyntämisestä.

Hankkeiden tulee pyrkiä aikaansaamaan pysyviä tuloksia ja pystyä selvittämään, miten toiminnan tulokset voidaan säilyttää myös jatkossa hankkeen päätyttyä. Lyhytkestoiset tapahtumat, kuten näyttelyt, seminaarit, esitykset, messut tai muut vastaavat eivät voi olla tärkein osa hanketta. Niitä voidaan kuitenkin järjestää hankkeen tuloksien esittelemiseksi, jolloin niistä koituneet kulut muodostavat vain pienen osan hankebudjetista.

On tärkeää, että hankkeet edistävät osaltaan pitkällä aikavälillä tapahtuvia muutoksia oman toimintansa puitteissa ja sen ulkopuolella. Hankkeen tulokset voidaan siten maksimoida ja mahdollistaa kasvu sekä hankkeen puitteissa että sen ulkopuolella, suuremmassa mittakaavassa ja pidemmällä aikavälillä.

Tulossuuntautuneisuus

²¹ Poikkeustapauksissa EU-rahoitus voidaan myöntää, ennen kuin vastinrahoituspäätös on tehty. Tästä voidaan sopia ohjelman hallintohenkilöstön ja vastinrahoittajan välillä.

Kaikissa hankkeissa tulee olla selkeä interventioogiikka (vaikutusketju). Hankkeen tulee siten edistää sen erityistavoitteen saavuttamista, joka on ajankohtainen siinä toimintalinjassa, johon hanke kuuluu. Hakijan on kuvailtava hankkeen eri aktiviteettien, tuloksen ja vaikutusten välistä yhteyttä. Vaikutusketjun tulee olla selkeä ja looginen ja sen tulee sisältää mitattavia tavoitteita.

Horisontaaliset kriteerit kasvun työkaluna

On erittäin tärkeää, että hankkeisiin integroidaan horisontaaliset kriteerit tasa-arvo, monimuotoisuus ja ympäristö. Lähtökohtaisesti hankkeissa on pitäydyttävä niissä lisäarvoissa, joita tasa-arvo, monimuotoisuus ja ympäristö voivat sisältää määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Hankkeessa tulee olla selvitys siitä, miten horisontaaliset kriteerit huomioidaan.

Hankkeita, joilla on selkeä linja yhden tai useamman horisontaalisen kriteerin suhteen, priorisoidaan suhteessa sellaisiin hankkeisiin, joissa näitä horisontaalisia kriteereitä ei ole huomioitu. Hankkeissa on kuitenkin voitu integroida nämä kolme horisontaalista kriteeriä eri tavoin, ja tällöin on tehtävä ulkopuolinen arvio siitä, ettei hanke ole heikentänyt mitään näistä horisontaalisista kriteereistä.

EU:n Itämeren strategia

EU:n Itämeren strategian piirissä on monta yhteistoiminta-aluetta, jotka voidaan yhdistää Botnia-Atlantica-ohjelmaan. Monet Botnia-Atlantica-ohjelman hankkeista ovat EU:n Itämeren strategian suuntaisia, mikä ei kuitenkaan ole hankkeille asettava vaatimus. Jos Botnia-Atlantica-hanke sen sijaan on osa EU:n nk. Itämeren strategian lippulaivahanketta, sitä priorisoidaan suhteessa muihin hankkeisiin edellyttäen, että hanke täyttää ohjelman muut kriteerit.

Laajemmassa asiayhteydessä levitettävät tulokset

Hankkeissa tulee pyrkiä siihen, että tulokset tulee voida levittää mahdollisimman laajalle ohjelma-alueella. Tämä voidaan toteuttaa eri tavoin hankkeen toiminnasta riippuen. Yhteistyömenetelmät ja muut hyvät käytännöt voidaan laajentaa ohjelma-alueen lisäksi myös muille alueille ohjelma-alueen ulkopuolella.

Elinkeinoelämän osallisuus hankkeen toteutuksessa

On tärkeää, että varsinkin elinkeinoelämän toimintalinjaan kuuluvissa hankkeissa, kuten myös muissa toimintalinjoissa silloin kun se on tavoitteiden mukaista, voidaan osoittaa, että hankkeiden tuloksilla on kysyntää yritysten tai elinkeinoelämän organisaatioiden keskuudessa. Tämä saavutetaan esimerkiksi siten, että elinkeinoelämä osallistuu hankkeen toteuttamiseen tai saa mahdollisuuden hyödyntää sen tuloksia.

Liite 4 - Horisontaaliset kriteerit

Kestävässä kasvussa on priorisoitava ratkaisuja, jotka tuottavat synergiavaikutuksia taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöllisten ulottuvuuksien välillä, sekä säilytettävä niiden välinen tasapaino. Taloudellinen kasvu on kestävä, kun taloudelliset, ekologiset ja sosiaaliset nykyhetken tarpeet voidaan tyydyttää siten, että myös tuleville sukupolville jää mahdollisuus tyydyttää omat tarpeensa.

Kehitystä vauhdittava talous on samalla riippuvainen kahdesta muusta näkökulmasta, jotta kehitys olisi kestävä pitkillä aikavälillä. Taloudellisesti kestävä kasvun tavoittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota niin kutsuttuihin horisontaalisiin kriteereihin: tasa-arvo, yhdenvertaiset mahdollisuudet, syrjimättömyys sekä parempi ympäristö. Yhä useammat yritykset ja organisaatiot ymmärtävät, että työskentely tasa-arvon, monimuotoisuuden ja ympäristön hyväksi on kannattavaa sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Työskentely kestävyysnäkökulmaksi on sekä tavoite että keino saavuttaa kestävä kasvua alueella.

Horisontaaliset kriteerit ovat tärkeitä ohjelman kaikissa osissa. Nämä kriteerit on otettava huomioon ohjelman toteuttamisessa ja kaikissa hankkeissa, mutta niiden painoarvo voi vaihdella toteutettavan hankkeen mukaan. Horisontaaliset kriteerit on huomioitava hankkeen laatimisessa, suunnittelussa, hankevalinnassa ja -arvioinnissa sekä kaiken hanketoiminnan toteutuksessa. Kriteerien on edistettävä kestävä kasvun ja kilpailukykyyn kehittämistä.

Ohjelmasihteeristön vastuulla on tarjota neuvoja ja tukea kriteerien integroinnille hankkeisiin muun muassa järjestämällä tietoa tarjoavia koulutuspäiviä, konferensseja ja verkostotapaamisia. Sihteeristön on myös tarjottava tiedotusmateriaalia ja ohjeita, jotka selkeyttävät horisontaalisten kriteerien tuomia mahdollisuuksia ja antavat esimerkkejä siitä, miten kriteerit voivat rikastuttaa hankkeita.

Hankkeita kehoitetaan viittaamaan horisontaalisiin kriteereihin ja perustelemaan, miten ne voivat edistää hankkeen tuloksia. Jos kriteerit eivät ole hankkeelle tärkeitä, on kuitenkin osoitettava, että asia on otettu huomioon.

Tärkeitä kysymyksiä hankkeen suunnittelussa:

- Hankkeen sisältö – miltä tilanne näyttää suhteessa horisontaalisiin kriteereihin hankkeen toiminta-alueella? Miten hanke voi osaltaan edistää tilanteen kehittymistä myönteiseen suuntaan? Onko näissä kriteereissä raja-alueellista näkökulmaa? Mitä vaikutuksia hankkeella voi olla lyhyellä ja pitkällä aikavälillä? Yksilöihin perustuvien tilastojen käyttö.
- Hanketoimijat – miten kokoonpanoa voidaan laajentaa viitekehyksen kasvattamiseksi ja tuloksen parantamiseksi? Yhteistoiminta verkostojen ja eri kohderyhmien edunvalvontaorganisaatioiden kanssa. Edustus hanke-, ohjaus- ja viiteryhmissä, osanottajat ja kohderyhmät?
- Horisontaalisiin kriteereihin liittyvä osaaminen? Onko hankkeessa kriteereihin liittyvää osaamista hankkeen suunnittelu- ja toteutusvaiheessa? Jos ei, miten toimijoiden osaamista ja motivaatiota parannetaan? Miten voidaan hyödyntää eri kohderyhmien osaamista ja kokemuksia? Millaisia normeja ja arvoja on olemassa? Tärkeää varsinkin hankkeen suunnitteluvaiheessa.
- Informaatio- ja viestintäpanostukset – Informaatio ja viestintä ovat tärkeitä asioita koko hankkeen ajan. Viestintää voidaan joutua sovittamaan eri kohderyhmille, mikä puolestaan vaikuttaa kanavien ja myöhemmin käytettävien teksti- ja kuvamateriaalien valintaan.

- Rahoitus ja panostukset – Horisontaalisiin kriteereihin liittyvät erityiset panostukset? Erilaiset tarpeet ja panostukset eri kohderyhmille? Resurssien jakautuminen eri kohderyhmien kesken?